

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ പ്രഥമഃ സ്കന്ധഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

വിഷയസൂചി

1	പ്രഥമോദ്യായഃ	2
2	ദ്വിതീയോദ്യായഃ	6
3	തൃതീയോദ്യായഃ	10
4	ചതുർഥോദ്യായഃ	16
5	പഞ്ചമോദ്യായഃ	20
6	ഷഷ്ഠോദ്യായഃ	27
7	സപ്തമോദ്യായഃ	32
8	അഷ്ടമോദ്യായഃ	40
9	നവമോദ്യായഃ	47
10	ദശമോദ്യായഃ	54
11	ഏകാദശോദ്യായഃ	59
12	ദ്വാദശോദ്യായഃ	64
13	ത്രയോദശോദ്യായഃ	69
14	ചതുർദശോദ്യായഃ	76
15	പഞ്ചദശോദ്യായഃ	82
16	ഷോഡശോദ്യായഃ	89
17	സപ്തദശോദ്യായഃ	95
18	അഷ്ടാദശോദ്യായഃ	101
19	ഏകോനവിംശോദ്യായഃ	108

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ പ്രഥമോഽധ്യായഃ ॥

ജൻമാദ്യസ്യ യതോഽന്വയാദിതരത -
ശ്വാർഥേഷ്വഭിജ്ഞഃ സ്വരാട്
തേനേ ബ്രഹ്മ ഹൃദാ യ ആദികവയേ
മുഹ്യന്തി യത്സുരയഃ |
തേജോവാരിമൃദാം യഥാ വിനിമയോ
യത്ര ത്രിസർഗോഽമൃഷാ
ധാമ്നാ സ്വേന സദാ നിരസ്തകുഹകം
സത്യം പരം ധീമഹി || 1 ||

1

ധർമഃ പ്രോജ്ഞിതകൈതവോഽത്ര പരമോ
നിർമത്സരാണാം സതാം
വേദ്യം വാസ്തവമത്ര വസ്തു ശിവദം
താപത്രയോൻമൂലനം |
ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാമുനികൃതേ
കിം വാ പരൈരീശ്വരഃ
സദ്യോ ഹൃദ്യവരുധ്യതേഽത്ര കൃതിഭിഃ
ശുശ്രൂഷുഭിസ്തത്ക്ഷണാത് || 2 ||

2

നിഗമകൽപതരോർഗലിതം ഫലം
ശുകമുഖാദമൃതദ്രവസംയുതം |

പിബത ഭാഗവതം രസമാലയം

മുഹൂരഹോ രസികാ ഭൂവി ഭാവുകാഃ || 3 ||

3

നൈമിഷ്യേനിമിഷക്ഷേത്രേ ജഷയഃ ശൗനകാദയഃ |

സത്രം സ്വർഗായ ലോകായ സഹസ്രസമമാസത || 4 ||

4

ത ഏകദാ തു മൂനയഃ പ്രാതർഹുതഹുതാഗന്യഃ |

സത്കൃതം സൂതമാസീനം പപ്രച്ഛുരിദമാദരാത് || 5 ||

5

ജഷയഃ ഊചുഃ

ത്വയാ ഖലു പുരാണാനി സേതിഹാസാനി ചാനഘ |

ആഖ്യാതാൻയപ്യധീതാനി ധർമശാസ്ത്രാണി യാൻയുത || 6 ||

6

യാനി വേദവിദാം ശ്രേഷ്ഠോ ഭഗവാൻ ബാദരായണഃ |

അൻയേ ച മൂനയഃ സൂത പരാവരവിദോ വിദുഃ || 7 ||

7

വേത്ഥ ത്വം സൗമ്യ തത്സർവം തത്ത്വതസ്തദനുഗ്രഹാത് |

ബ്രൂയുഃ സ്നിഗ്ധസ്യ ശിഷ്യസ്യ ഗുരവോ ഗുഹ്യമപ്യുത || 8 ||

8

തത്ര തത്രാഞ്ജസാഽ്വയുഷ്മൻ ഭവതാ യദ്വിനിശ്ചിതം |

പുംസാമേകാന്തതഃ ശ്രേയസ്തന്നഃ ശംസിതുമർഹസി || 9 ||

9

പ്രായേണാൽപായുഷഃ സഭ്യ കലാവസ്ഥിൻ യുഗേ ജനാഃ |

മന്ദാഃ സുമന്ദമതയോ മന്ദഭാഗ്യാ ഹൃപദ്രുതാഃ || 10 ||

10

ഭൂരിണി ഭൂരികർമാണി ശ്രോതവ്യാനി വിഭാഗശഃ |

അതഃ സാധ്യാത്ര യത്സാരം സമുദ്ധ്യത്യ മനീഷയാ |

ബ്രൂഹി നഃ ശ്രദ്ദധാനാനാം യേനാത്മാ സമ്പ്രസീദതി || 11 ||

11

സൂത ജാനാസി ഭദ്രം തേ ഭഗവാൻ സാത്വതാം പതിഃ |

ദേവക്യാം വസുദേവസ്യ ജാതോ യസ്യ ചികീർഷയാ || 12 ||

12

- തന്നഃ ശുശ്രൂഷമാണാനാമർഹസ്യംഗാനുവർണിതും |
യസ്യാവതാരോ ഭൂതാനാം ക്ഷേമായ ച ഭവായ ച || 13 || 13
- ആപന്നഃ സംസൃതിം ഘോരാം യന്നാമ വിവശോ ഗൃണൻ |
തതഃ സദ്യോ വിമുച്യേത യദ്ബിഭേതി സ്വയം ഭയം || 14 || 14
- യത്പാദസംശ്രയാഃ സൂത മൂനയഃ പ്രശമായനാഃ |
സദ്യഃ പുനന്ത്യുപസ്സ്പൃഷ്ടാഃ സ്വർധുൻയാപോഽനുസേവയാ || 15 || 15
- കോ വാ ഭഗവതസ്തസ്യ പുണ്യശ്ലോകേഡ്യകർമ്മണഃ |
ശുദ്ധികാമോ ന ശൃണുയാദ്യശഃ കലിമലാപഹം || 16 || 16
- തസ്യ കർമാൺയുദാരാണി പരിഗീതാനി സൂരിഭിഃ |
ബ്രൂഹി നഃ ശ്രദ്ധയാനാനാം ലീലയാ ദധതഃ കലാഃ || 17 || 17
- അമാഖ്യാഹി ഹരേർധീമന്നവതാരകമാഃ ശുഭാഃ |
ലീലാ വിദധതഃ സ്വൈരമീശ്വരസ്യാത്മമായയാ || 18 || 18
- വയം തു ന വിത്യുപ്യാമ ഉത്തമശ്ലോകവിക്രമേ |
യച്ഛുൺവതാം രസജ്ഞാനാം സ്വാദു സ്വാദു പദേ പദേ || 19 || 19
- കൃതവാൻ കില വീരയാണി സഹ രാമേണ കേശവഃ |
അതിമർത്യാനി ഭഗവാൻ ഗുഡഃ കപടമാനുഷഃ || 20 || 20
- കലിമാഗതമാജ്ഞായ
ക്ഷേത്രേത്സ്മിൻ വൈഷ്ണവേ വയം |
ആസീനാ ദീർഘസത്രേണ
കമായാം സക്ഷണാ ഹരേഃ || 21 || 21
- ത്വം നഃ സന്ദർശിതോ ധാത്രാ ദുസ്തരം നിസ്തിതീർഷതാം |
കലിം സത്തൃഹരം പുംസാം കർണധാര ഇവാർണവം || 22 || 22

ബ്രൂഹി യോഗേശ്വരേ കൃഷ്ണേ ബ്രഹ്മണയേ ധർമ്മവർമ്മണി |
സ്വാം കാഷ്ഠാമധുനോപേതേ ധർമഃ കം ശരണം ഗതഃ || 23 ||

23

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്വാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ നൈമിഷീയോപാഖ്യാനേ പ്രഥമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ ദ്വിതീയോഽധ്യായഃ ॥

വ്യാസ ഉവാച

ഇതി സമ്പ്രശ്നസംഹൃഷ്ടോ വിപ്രാണാം രൗമഹർഷണിഃ |
 പ്രതിപൂജ്യ വചസ്തേഷാം പ്രവക്തുമുപചക്രമേ || 1 ||

24

സുത ഉവാച

യം പ്രവ്രജന്തമനുപേതമപേതകൃത്യം
 ദ്വൈപായനോ വിരഹകാതര ആജുഹാവ |
 പുത്രേതി തന്മയതയാ തരവോഭിനേദു -
 സ്തം സർവഭൂതഹൃദയം മുനിമാനതോഽസ്മി || 2 ||

25

യഃ സ്വാനുഭാവമഖിലശ്രുതിസാരമേക -

മധ്യാത്മദീപമതിതിതീർഷ്ഠതാം തമോഽന്ധം |
 സംസാരിണാം കരുണയാഽഹ പുരാണഗുഹ്യം
 തം വ്യാസസുനുമുപയാമി ഗുരും മുനീനാം || 3 ||

26

നാരായണം നമസ്കൃത്യ നരം ചൈവ നരോത്തമം |

ദേവീം സരസ്വതീം വ്യാസം തതോ ജയമുദീരയേത് || 4 ||

27

മുനയഃ സാധു പുഷ്ടോഽഹം ഭവദ്ഭിർലോകമംഗലം |

യത്കൃതഃ കൃഷ്ണസമ്പ്രശ്നോ യേനാത്മാ സുപ്രസീദതി || 5 ||

28

സ വൈ പുംസാം പരോ ധർമോ യതോ ഭക്തിരധോക്ഷജേ അഹൈതുക്യപ്രതിഹതാ യയാജ്ഞാ സമ്പ്രസീദതി 6	29
വാസുദേവേ ഭഗവതി ഭക്തിയോഗഃ പ്രയോജിതഃ ജനയത്യാശു വൈരാഗ്യം ജ്ഞാനം ച യദഹൈതുകം 7	30
ധർമഃ സ്വനുഷ്ഠിതഃ പുംസാം വിഷ്വക്സേനകമാസു യഃ നോത്പാദയേദ്യദി രതിം ശ്രമ ഏവ ഹി കേവലം 8	31
ധർമസ്യ ഹ്യാപവർഗ്യസ്യ നാർഥോർത്ഥായോപകൽപതേ നാർഥസ്യ ധർമൈകാന്തസ്യ കാമോ ലാഭായ ഹി സ്മൃതഃ 9	32
കാമസ്യ നേന്ദ്രിയപ്രീതിർലാഭോ ജീവേത യാവതാ ജീവസ്യ തത്ത്വജിജ്ഞാസാ നാർഥോ യശ്ചൈഹ കർമ്മഭിഃ 10	33
വദന്തി തത്തത്ത്വവിദസ്തത്ത്വം യജ്ജ്ഞാനമദ്വയം ബ്രഹ്മേതി പരമാത്മേതി ഭഗവാനിതി ശബ്ദഭ്യതേ 11	34
തച്ഛുദ്യധാനാ മൂനയോ ജ്ഞാനവൈരാഗ്യയുക്തയാ പശ്യന്ത്യാത്മനി ചാത്മാനം ഭക്ത്യാ ശ്രുതഗൃഹീതയാ 12	35
അതഃ പുംഭിർദ്വിജശ്രേഷ്ഠാ വർണാശ്രമവിഭാഗശഃ സ്വനുഷ്ഠിതസ്യ ധർമസ്യ സംസിദ്ധിർഹരിതോഷണം 13	36
തസ്മാദേകേന മനസാ ഭഗവാൻ സാത്വതാം പതിഃ ശ്രോതവ്യഃ കീർത്തിതവ്യശ്ച ധ്യേയഃ പൂജ്യശ്ച നിത്യദാ 14	37
യദനുധ്യാസിനാ യുക്താഃ കർമഗ്രന്ഥിനിബന്ധനം ഹിന്ദന്തി കോവിദാസ്തസ്യ കോ ന കുർയാത്കുമാരതിം 15	38

- ശുശ്രൂഷോഃ ശ്രദ്ധാനസ്യ വാസുദേവകുമാരുചിഃ |
സ്യാൻമഹത്തേവയാ വിപ്രാഃ പുണ്യതീർഥനിഷേവണാത് || 16 || 39
- ശുൺവതാം സ്വകഥാം കൃഷ്ണഃ പുണ്യശ്രവണകീർതനഃ |
ഹൃദ്യന്തഃസ്ഥോ ഹൃദ്രാണി വിധുനോതി സുഹൃത്സതാം || 17 || 40
- നഷ്ടപ്രായേഷ്വഭദ്രേഷു നിത്യം ഭാഗവതസേവയാ |
ഭഗവത്യുത്തമശ്ലോകേ ഭക്തിർഭവതി നൈഷ്ഠികീ || 18 || 41
- തദാ രജസ്തമോഭാവാഃ കാമലോഭാദയശ്ച യേ |
ചേത ഏതൈരനാവിധം സ്ഥിതം സത്തേ പ്രസീദതി || 19 || 42
- ഏവം പ്രസന്നമനസോ ഭഗവദ്ഭക്തിയോഗതഃ |
ഭഗവത്തത്ത്വവിജ്ഞാനം മുക്തസംഗസ്യ ജായതേ || 20 || 43
- ഭിദ്യതേ ഹൃദയഗ്രന്ഥിശ്ചരിദ്യന്തേ സർവസംശയാഃ |
ക്ഷീയന്തേ ചാസ്യ കർമാണി ദൃഷ്ട ഏവാത്മനീശ്വരേ || 21 || 44
- അതോ വൈ കവയോ നിത്യം ഭക്തിം പരമയാ മുദാ |
വാസുദേവേ ഭഗവതി കുർവന്ത്യാത്മപ്രസാദനീം || 22 || 45
- സത്തും രജസ്തമ ഇതി പ്രകൃതേർഗുണാസ്തൈ -
ര്യുക്തഃ പരഃ പുരുഷ ഏക ഇഹാസ്യ ധത്തേ |
സ്ഥിത്യാദയേ ഹരിവിരിഞ്ചിഹരേതി സംജ്ഞാഃ
ശ്രോയാംസി തത്ര ഖലു സത്തുതനോർനൃണാം സ്യുഃ || 23 || 46
- പാർഥിവാദാരുണോ ധൂമസ്തസ്മാദഗ്നിസ്ത്രയീമയഃ |
തമസസ്തു രജസ്തസ്മാത്സത്തും യദ്ബ്രഹ്മദർശനം || 24 || 47
- ഭേജിരേ മൂനയോഽിമാഗ്രേ ഭഗവന്തമധോക്ഷജം |
സത്തും വിശുദ്ധം ക്ഷേമായ കൽപന്തേ യേനൂ താനിഹ || 25 || 48

- മുമുക്ഷുവോ ഘോരരൂപാൻ ഹിത്വാ ഭൂതപതീനമ |
നാരായണകലാഃ ശാന്താ ഭജന്തി ഹൃനസൂയവഃ || 26 || 49
- രജസ്തമഃപ്രകൃതയഃ സമശീലാ ഭജന്തി വൈ |
പിതൃഭൂതപ്രജേഷാദീൻ ശ്രിയൈശ്ചര്യപ്രജേഷസവഃ || 27 || 50
- വാസുദേവപരാ വേദാ വാസുദേവപരാ മഖാഃ |
വാസുദേവപരാ യോഗാ വാസുദേവപരാഃ ക്രിയാഃ || 28 || 51
- വാസുദേവപരം ജ്ഞാനം വാസുദേവപരം തപഃ |
വാസുദേവപരോ ധർമോ വാസുദേവപരാ ഗതിഃ || 29 || 52
- സ ഏവേദം സസർജാഗ്രേ ഭഗവാനാത്മമായയാ |
സദസദ്രൂപയാ ചാസൗ ഗുണമയ്യാഗുണോ വിഭുഃ || 30 || 53
- തയാ വിലസിതേഷ്ചേഷു ഗുണേഷു ഗുണവാനിവ |
അന്തഃപ്രവിഷ്ട ആഭാതി വിജ്ഞാനേന വിജ്യംഭിതഃ || 31 || 54
- യഥാ ഹൃവഹിതോ വഹ്നിർദാരുഷ്ചേകഃ സ്വയോനിഷു |
നാനേവ ഭാതി വിശ്വാത്മാ ഭൂതേഷു ച തഥാ പുമാൻ || 32 || 55
- അസൗ ഗുണമയൈർഭാവൈർബ് -
ഹൃതസൂക്ഷ്മേന്ദ്രിയാത്മഭിഃ |
സ്വനിർമിതേഷു നിർവിഷ്ടോ
ഭുക്തേ ഭൂതേഷു തദ്ഗുണാൻ || 33 || 56
- ഭാവയത്യേഷ സത്തേന ലോകാൻ വൈ ലോകഭാവനഃ |
ലീലാവതാരാനുരതോ ദേവതിര്യങ്നരാദിഷു || 34 || 57

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ നൈമിഷീയോപാഖ്യാനേ ദ്വിതീയോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ തൃതീയോഽധ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച

ജഗൃഹേ പൗരൂഷം രൂപം ഭഗവാൻമഹദാദിഭിഃ |
 സംഭൂതം ഷോഡശകലമാദൗ ലോകസിന്ധുക്ഷയാ || 1 || 58

യന്ത്യാഭസി ശയാനസ്യ യോഗനിദ്രാം വിതൻവതഃ |
 നാഭിഹ്രദാംബുജാദാസീദ് ബ്രഹ്മാ വിശ്വസൃജാം പതിഃ || 2 || 59

യന്ത്യാവയവസംസ്ഥാനൈഃ കൽപിതോ ലോകവിസ്തരഃ |
 തദ്വൈ ഭഗവതോ രൂപം വിശുദ്ധം സത്തുമൂർജിതം || 3 || 60

പശ്യന്ത്യദോ രൂപമദഭ്രചക്ഷുഷാ
 സഹസ്രപാദോരുഭുജാനനാദ്ഭൂതം |
 സഹസ്രമൂർധശ്രവണാക്ഷിനാസികം
 സഹസ്രമൗൽയംബരകുണ്ഡലോൽപസത് || 4 || 61

ഏതന്നാനാവതാരാണാം നിധാനം ബീജമവ്യയം |
 യന്ത്യാശാംശേന സൃജ്യന്തേ ദേവതിര്യഗ്നരാദയഃ || 5 || 62

സ ഏവ പ്രഥമം ദേവഃ കൗമാരം സർഗമാസ്ഥിതഃ |
 ചചാര ദുശ്ചരം ബ്രഹ്മാ ബ്രഹ്മചര്യമഖണ്ഡിതം || 6 || 63

- ദ്വിതീയം തു ഭവായാസ്യ രസാതലഗതാം മഹീം |
ഉദ്ധരിഷ്യന്നുപാദന്ത യജ്ഞേശഃ സൗകരം വപുഃ || 7 || 64
- തൃതീയമുഷിസർഗം ച ദേവർഷിത്വമുപേത്യ സഃ |
തന്ത്രം സാത്വതമാചഷ്ട നൈഷ്കർമ്യം കർമണാം യതഃ || 8 || 65
- തൂർയേ ധർമകലാസർഗേ നരനാരായണാവൃഷീ |
ഭൂത്വാത്ഥ്വേമാപശമോപേതമകരോദ് ദുശ്ചരം തപഃ || 9 || 66
- പഞ്ചമഃ കപിലോ നാമ സിദ്ധേശഃ കാലവിപ്ലുതം |
പ്രോവാചാസുരയേ സാംഖ്യം തത്ത്വഗ്രാമവിനിർണ്ണയം || 10 || 67
- ഷഷ്ഠോ അത്രേരപത്യത്വം വൃതഃ പ്രാപ്തോനസൂയയാ |
ആൻവീക്ഷികീമലർകായ പ്രഹ്ലാദാദിഭ്യ ഊചിവാൻ || 11 || 68
- തതഃ സപ്തമ ആകുത്യാം രുചേര്യജ്ഞോഭ്യജായത |
സ യാമാദ്യൈഃ സുരഗണൈരപാത്ത്വായംഭുവാനന്തരം || 12 || 69
- അഷ്ടമേ മേരുദേവ്യാം തു നാഭേർജാത ഉരുക്രമഃ |
ദർശയൻ വർത്ഥ ധീരാണാം സർവാശ്രമനമസ്കൃതം || 13 || 70
- ഋഷിഭിർയാചിതോ ഭഭജേ നവമം പാർഥിവം വപുഃ |
ദുഗ്ധേമാമോഷധീർവിപ്രാസ്തേനായം സ ഉശന്തമഃ || 14 || 71
- രൂപം സ ജഗൃഹേ മാത്സ്യം ചാക്ഷുഷോദധിസസ്തവേ |
നാവ്യാരോപ്യ മഹീമയ്യാമപാദ്യൈവസ്വതം മനും || 15 || 72
- സുരാസുരാണാമുദധിം മഥ്നന്താം മന്ദരാചലം |
ദധ്രേ കമരൂപേണ പൃഷ്ഠം ഏകാദശേ വിഭുഃ || 16 || 73
- ധാൻവന്തരം ദ്വാദശമം
ത്രയോദശമമേവ ച |

അപായയത്സുരാനന്യാൻ -

മോഹിന്യാ മോഹയൻ സ്ത്രിയാ || 17 || 74

ചതുർദശം നാരസിംഹം ബിഭ്രദ്ദൈത്യേന്ദ്രമൂർജിതം |

ദദാർ കരജൈർവക്ഷസ്യേരകാം കടകൃദ്യഥാ || 18 || 75

പഞ്ചദശം വാമനകം കൃത്യാഗാദധരം ബലേഃ |

പദത്രയം യാചമാനഃ പ്രത്യാദിത്സുസ്ത്രിവിഷ്ടപം || 19 || 76

അവതാരേ ഷോഡശമേ പശ്യൻ ബ്രഹ്മദ്രുഹോ നൃപാൻ |

ത്രിഃസപ്തകൃത്യഃ കുപിതോ നിഃക്ഷത്രാമകരോൻമഹീം || 20 || 77

തതഃ സപ്തദശേ ജാതഃ സത്യവത്യാം പരാശരാത് |

ചക്രേ വേദതരോഃ ശാഖാ ദൃഷ്ട്വാ പുംസോഽത്ഥപമേധസഃ || 21 || 78

നരദേവത്വമാപന്നഃ സുരകാർയചികീർഷയാ |

സമുദ്രനിഗ്രഹാദീനി ചക്രേ വീർയാൺയതഃ പരം || 22 || 79

ഏകോനവിംശേ വിംശതിമേ വൃഷ്ണിഷു പ്രാപ്യ ജൻമനീ |

രാമകൃഷ്ണാവിതി ഭൂവോ ഭഗവാനഹരദ്ഭരം || 23 || 80

തതഃ കലൗ സമ്പ്രവൃത്തേ സമ്മോഹായ സുരദ്വിഷാം |

ബുദ്ധോ നാമ്നാജനസുതഃ കീകടേഷു ഭവിഷ്യതി || 24 || 81

അമാസൗ യുഗസന്ധ്യായാം ദസ്തുപ്രായേഷു രാജസു |

ജനിതാ വിഷ്ണുയശസോ നാമ്നാ കൽകിർജഗത്പതിഃ || 25 || 82

അവതാരാ ഹൃസംഖ്യയാ ഹരേഃ സത്ത്വനിധേർദ്വിജാഃ |

യഥാവിദാസിനഃ കുൽയാഃ സരസഃ സ്യുഃ സഹസ്രശഃ || 26 || 83

ഋഷയോ മനവോ ദേവാ മനുപുത്രാ മഹൗജസഃ |

കലാഃ സർവേ ഹരേരേവ സപ്രജാപതയസ്തഥാ || 27 || 84

- ഏതേ ചാംശകലാഃ പുംസഃ കൃഷ്ണസ്തു ഭഗവാൻ സ്വയം |
ഇന്ദ്രാരിവ്യാകുലം ലോകം മൃഡയന്തി യുഗേ യുഗേ || 28 || 85
- ജൻമ ഗുഹ്യം ഭഗവതോ യ ഏതത്പ്രയതോ നരഃ |
സായം പ്രാതർഗുണൻ ഭക്ത്യാ ദുഃഖഗ്രാമാദിമുച്യതേ || 29 || 86
- ഏതദ്രൂപം ഭഗവതോ ഹൃരൂപസ്യ ചിദാത്മനഃ |
മായാഗുണൈർവിരചിതം മഹദാദിഭിരാത്മനി || 30 || 87
- യഥാ നഭസി മേഘഘോഷാ രേണുർവാ പാർഥിവോഽനിലേ |
ഏവം ദ്രഷ്ടരി ദൃശ്യത്വമാരോപിതമബുദ്ധിഭിഃ || 31 || 88
- അതഃ പരം യദവ്യക്തമവ്യുദ്ധഗുണവ്യൂഹിതം |
അദ്യഷ്ടാശ്രുതവസ്തുത്വാത്സ ജീവോ യത്പുനർഭവഃ || 32 || 89
- യത്രേമേ സദസദ്രൂപേ പ്രതിഷ്ഠിഭ്യേ സ്വസംവിദാ |
അവിദ്യാഽത്മനി കൃതേ ഇതി തദ്ബ്രഹ്മദർശനം || 33 || 90
- യദ്യേഷോപരതാ ദേവീ മായാ വൈശാരദീ മതിഃ |
സമ്പന്ന ഏവേതി വിദുർമഹിമ്നി സ്വേ മഹീയതേ || 34 || 91
- ഏവം ജൻമാനി കർമാണി ഹൃകർതൂരജനസ്യ ച |
വർണയന്തി സ്ഥ കവയോ വേദഗുഹ്യാനി ഹൃത്പതേഃ || 35 || 92
- സ വാ ഇദം വിശ്വമമോഘലിലഃ
സുജത്യവത്യത്തി ന സജ്ജത്യേസ്ഥിൻ |
ഭൂതേഷു ചാന്തർഹിത ആത്മതന്ത്രഃ
ഷാഡ്വർഗികം ജിഹ്വതി ഷഡ്ഗുണേശഃ || 36 || 93
- ന ചാസ്യ കശ്ചിന്നിപുണേന ധാതു -
രവൈതി ജന്തുഃ കുമനീഷ ഊതീഃ |

നാമാനി രൂപാണി മനോവചോഭിഃ

സന്തൻവതോ നടചർയാമിവാജ്ഞഃ || 37 ||

94

സ വേദ ധാതുഃ പദവീം പരസ്യ

ദുരന്തവീര്യസ്യ രമാംഗപാണേഃ |

യോജ്മായയാ സന്തതയാനുവൃത്തയാ

ഭജേത തത്പാദസരോജഗന്ധം || 38 ||

95

അഥേഹ ധന്യോ ഭഗവന്ത ഇത്ഥം

യദ്വാസുദേവേഖിലലോകനാഥേ |

കുർവന്തി സർവാത്മകമാത്മഭാവം

ന യത്ര ഭൂയഃ പരിവർത ഉഗ്രഃ || 39 ||

96

ഇദം ഭാഗവതം നാമ പുരാണം ബ്രഹ്മസമ്മിതം |

ഉത്തമശ്ലോകചരിതം ചകാര ഭഗവാനൃഷിഃ || 40 ||

97

നിഃശ്രയസായ ലോകസ്യ

ധന്യം സ്വസ്ത്യയനം മഹത് |

തദിദം ഗ്രാഹയാമാസ

സുതമാത്മവതാം വരം || 41 ||

98

സർവവേദേതിഹാസാനാം സാരം സാരം സമുദ്ധൃതം |

സ തു സംശ്രാവയാമാസ മഹാരാജം പരീക്ഷിതം || 42 ||

99

പ്രായോപവിഷ്ടം ഗംഗായാം പരീതം പരമർഷിഭിഃ |

കൃഷ്ണേ സ്വധാമോപഗതേ ധർമ്മജ്ഞാനാദിഭിഃ സഹ || 43 ||

100

കലൗ നഷ്ടദൃശാമേഷ പുരാണാർക്കോധുനോദിതഃ |

തത്ര കീർതയതോ വിപ്രാ വിപ്രർഷേർഭൂരിതേജസഃ || 44 ||

101

അഹം ചാധ്യഗമം തത്ര നിവിഷ്ടസ്തദനുഗ്രഹാത് |
സോഹം വഃ ശ്രാവയിഷ്ടാമി യഥാധീതം യഥാമതി || 45 ||

102

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ നൈമിഷീയോപാഖ്യാനേ തൃതീയോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ ചതുർഥോഽധ്യായഃ ॥

വ്യാസ ഉവാച

ഇതി ബ്രുവാണം സംസ്തൂത മുനീനാം ദീർഘസത്രിണാം |
 വൃദ്ധഃ കുലപതിഃ സൂതം ബഹുചഃ ശൗനകോബ്രവീത് || 1 || 103

ശൗനക ഉവാച

സൂത സൂത മഹാഭാഗ വദ നോ വദതാം വര |
 കഥാം ഭാഗവതീം പുൺയാം യദാഹ ഭഗവാംഛരുകഃ || 2 || 104

കസ്മിൻ യുഗേ പ്രവൃത്തേയം സ്ഥാനേ വാ കേന ഹേതുനാ |
 കുതഃ സഞ്ചാദിതഃ കൃഷ്ണഃ കൃതവാൻ സംഹിതാം മുനിഃ || 3 || 105

തസ്യ പുത്രോ മഹായോഗീ സമദ്യുങ്നിർവികൽപകഃ |
 ഏകാന്തമതിരുന്നിദ്രോ ഗുഡോ മുഡ ഇവേയതേ || 4 || 106

ദൃഷ്ട്യാനുയാന്തമൃഷിമാത്മജമപ്യനഗം

ദേവ്യോ ഹ്രിയാ പരിദധൂർന സുതസ്യ ചിത്രം |
 തദ്വീക്ഷ്യ പൃച്ഛതി മൂനു ജഗദുസ്തവാസ്തി
 സ്ത്രീപുംഭിദാ ന തു സുതസ്യ വിവികൃതദൃഷ്ടേഃ || 5 || 107

കഥമാലക്ഷിതഃ പൗരൈഃ സമ്പ്രാപ്തഃ കുരുജാംഗലാൻ |
 ഉൻമത്തമുകജഡവദ്വിചരൻ ഗജസാഹ്യയേ || 6 || 108

- കഥം വാ പാണ്ഡവേയസ്യ രാജർഷേർമുനിനാ സഹ |
സംവാദഃ സമഭൂത്താത യത്രൈഷാ സാത്വതീ ശ്രുതിഃ || 7 || 109
- സ ഗോദോഹനമാത്രം ഹി ഗൃഹേഷു ഗൃഹമേധിനാം |
അവേക്ഷതേ മഹാഭാഗസ്തീർഥീകൂർവംസ്തദാശ്രമം || 8 || 110
- അഭിമന്യുസുതം സൂത പ്രാഹുർഭാഗവതോത്തമം |
തസ്യ ജൻമ മഹാശ്ചര്യം കർമാണി ച ഗൃണീഹി നഃ || 9 || 111
- സ സമ്രാട് കസ്യ വാ ഹേതോഃ പാണ്ഡുനാം മാനവർധനഃ |
പ്രായോപവിഷ്ടോ ഗംഗായാമനാദ്യത്യാധിരാട്ശ്രിയം || 10 || 112
- നമന്തി യത്പാദനികേതമാത്മനഃ
ശിവായ ഹാനീയ ധനാനി ശത്രുവഃ |
കഥം സ വീരഃ ശ്രിയമംഗ ദുസ്ത്യജാം
യുവൈഷതോത്സഷ്ടുമഹോ സഹാസുഭിഃ || 11 || 113
- ശിവായ ലോകസ്യ ഭവായ ഭൂതയേ
യ ഉത്തമശ്ലോകപരായണാ ജനാഃ |
ജീവന്തി നാത്മാർഥമസൗ പരാശ്രയം
മുമോച നിർവിദ്യ കുതഃ കലേവരം || 12 || 114
- തത്സർവം നഃ സമാചക്ഷ്യ പൃഷ്ടോ യദിഹ കിഞ്ചന |
മന്യേ ത്വാം വിഷയേ വാചാം സ്നാതമന്യത്ര ഛാന്ദസാത് || 13 || 115
- സൂത ഉവാച
ദ്വാപരേ സമനുപ്രാപ്തേ തൃതീയേ യുഗപര്യയേ |
ജാതഃ പരാശരാദ്യോഗീ വാസവ്യാം കലയാ ഹരേഃ || 14 || 116
- സ കദാചിത്സരസ്വത്യാ ഉപസ്സപൃശ്യ ജലം ശുചി |
വിവികൃതദേശ ആസീന ഉദിതേ രവിമണ്ഡലേ || 15 || 117

- പരാവരജ്ഞഃ സ ഋഷിഃ കാലേനാവ്യക്തരംഹസാ |
യുഗധർമവൃതികരം പ്രാപ്തം ഭൂവി യുഗേ യുഗേ || 16 || 118
- ഭൗതികാനാം ച ഭാവാനാം ശക്തിപ്രാസം ച തത്കൃതം |
അശ്രദ്ധാനാന്നിഃസത്ത്യാന്ദുർമേധാൻ പ്രസിതായുഷഃ || 17 || 119
- ദുർഭഗാംശ്ച ജനാൻ വീക്ഷ്യ മുനിർദിവ്യേന ചക്ഷുഷാ |
സർവവർണാശ്രമാണാം യദ്യൗ ഹിതമമോഘദൃക് || 18 || 120
- ചാതുർഹോത്രം കർമ ശുദ്ധം പ്രജാനാം വീക്ഷ്യ വൈദികം |
വ്യദധാദ്യജ്ഞസന്തതൈര്യേ വേദമേകം ചതുർവിധം || 19 || 121
- ഋഗ്യജുഃസാമാമർവാഖ്യാ വേദാശ്ചത്വാര ഉദ്ധൃതാഃ |
ഇതിഹാസപുരാണം ച പഞ്ചമോ വേദ ഉച്യതേ || 20 || 122
- തത്രർഗ്വേദധരഃ പൈലഃ സാമഗോ ജൈമിനിഃ കവിഃ |
വൈശമ്പായന ഏവൈകോ നിഷ്ണാതോ യജുഷാമുത || 21 || 123
- അഥർവാംഗിരസാമാസീത്സുമന്തുർദാരുണോ മുനിഃ |
ഇതിഹാസപുരാണാനാം പിതാ മേ രോമഹർഷണഃ || 22 || 124
- ത ഏത ഋഷയോ വേദം
സ്വം സ്വം വ്യസ്യന്നനേകധാ |
ശിഷ്യഃ പ്രശിഷ്യസ്തച്ഛിഷ്യർ -
വേദാസ്തേ ശാഖിനോഭവൻ || 23 || 125
- ത ഏവ വേദാ ദുർമേധൈർധാർയന്തേ പുരുഷൈർയഥാ |
ഏവം ചകാര ഭഗവാൻ വ്യാസഃ കൃപണവത്സലഃ || 24 || 126

- സ്ത്രീശൂദ്രദിജബന്ധുനാം ത്രയീ ന ശ്രുതിഗോചരാ |
കർമശ്രേയസി മൂഢാനാം ശ്രേയ ഏവം ഭവേദിഹ |
ഇതി ഭാരതമാഖ്യാനം കൃപയാ മുനിനാ കൃതം || 25 || 127
- ഏവം പ്രവൃത്തസ്യ സദാ ഭൂതാനാം ശ്രേയസി ദിജാഃ |
സർവാത്മകേനാപി യദാ നാതുഷ്യദ്ധ്യദയം തതഃ || 26 || 128
- നാതിപ്രസീദദ്ധ്യദയഃ സരസ്വത്യാസ്തടേ ശുചൗ |
വിതർകയൻ വിവികൃതസ്ഥ ഇദം പ്രോവാച ധർമവിത് || 27 || 129
- ധൃതവ്രതേന ഹി മയാ ഛന്ദാംസി ഗുരവോഽഗതഃ |
മാനിതാ നിർവൃലീകേന ഗൃഹീതം ചാനുശാസനം || 28 || 130
- ഭാരതവ്യപദേശേന ഹ്യാമ്നായാർഥശ്ച ദർശിതഃ |
ദൃശ്യതേ യത്ര ധർമാദി സ്ത്രീശൂദ്രാദിഭിരപ്യുത || 29 || 131
- തഥാപി ബത മേ ദൈഹ്യോ ഹ്യാത്മാ ചൈവാത്മനാ വിഭുഃ |
അസമ്പന്ന ഇവാഭാതി ബ്രഹ്മവർചസ്യസത്തമഃ || 30 || 132
- കിം വാ ഭാഗവതാ ധർമാ ന പ്രായേണ നിരൂപിതാഃ |
പ്രിയാഃ പരമഹംസാനാം ത ഏവ ഹൃച്ഛതപ്രിയാഃ || 31 || 133
- തസ്യൈവം ഖിലമാത്മാനം മന്യമാനസ്യ ഖിദ്യതഃ |
കൃഷ്ണസ്യ നാരദോഽഭ്യാഗാദാശ്രമം പ്രാഗുദാഹൃതം || 32 || 134
- തമഭിജ്ഞായ സഹസാ പ്രത്യുത്ഥായാഗതം മുനിഃ |
പൂജയാമാസ വിധിവന്നാരദം സുരപൂജിതം || 33 || 135

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ നൈമിഷീയോപാഖ്യാനേ ചതുർഥോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ പഞ്ചമോഽധ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച

അഥ തം സുഖമാസീന ഉപാസീനം ബൃഹച്ഛ്രവാഃ |
 ദേവർഷിഃ പ്രാഹ വിപ്രർഷിം വീണാപാണിഃ സ്മയന്നിവ || 1 || 136

നാരദ ഉവാച

പാരാശര്യ മഹാഭാഗ ഭവതഃ കച്ഛിദാത്മനാ |
 പരിതുഷ്യതി ശാരീര ആത്മാ മാനസ ഏവ വാ || 2 || 137

ജിജ്ഞാസിതം സുസമ്പന്നമപി തേ മഹദ്ഭൂതം |
 കൃതവാൻ ഭാരതം യസ്ത്വം സർവാർഥപരിബൃംഹിതം || 3 || 138

ജിജ്ഞാസിതമധീതം ച യത്തദ്ബ്രഹ്മ സനാതനം |
 അഥാപി ശോചന്യാത്മാനമകൃതാർഥ ഇവ പ്രഭോ || 4 || 139

വ്യാസ ഉവാച

അസ്ത്യേവ മേ സർവമിദം ത്രയോക്തം
 തഥാപി നാത്മാ പരിതുഷ്യതേ മേ |
 തൻമൂലമവ്യക്തമഗാധബോധം
 പൃച്ഛാമഹേ ത്വാത്ഥഭവാത്മഭൂതം || 5 || 140

സ വൈ ഭവാൻ വേദ സമസ്തഗുഹ്യ -
 മൂപാസിതോ യത്പുരുഷഃ പുരാണഃ |

പരാവരേശോ മനസൈവ വിശ്വം

സൃജത്യവത്യത്തി ഗുണൈരസംഗഃ || 6 ||

141

ത്വം പര്യടന്നർക ഇവ ത്രിലോകീ -

മന്തശ്ചരോ വായുരിവാത്മസാക്ഷീ |

പരാവരേ ബ്രഹ്മണി ധർമതോ വ്രതൈഃ

സ്നാതസ്യ മേ ന്യൂനമലം വിചക്ഷ്യ || 7 ||

142

ശ്രീനാരദ ഉവാച

ഭവതാനുദിതപ്രായം യശോ ഭഗവതോഽമലം |

യേനൈവാസൗ ന തുഷ്യേത മന്യേ തദുൾശനം ഖിലം || 8 ||

143

യഥാ ധർമാദയശ്ചാർഥാ മുനിവർയാനുകീർത്തിതാഃ |

ന തഥാ വാസുദേവസ്യ മഹിമാ ഹ്യനുവർണിതഃ || 9 ||

144

ന യദ്വചശ്ചിത്രപദം ഹരേര്യശോ

ജഗത്പവിത്രം പ്രഗൃണീത കർഹിച്ചിത് |

തദ്വായസം തീർഥമുശന്തി മാനസാ

ന യത്ര ഹംസാ നിരമന്ത്യശിക്ഷയാഃ || 10 ||

145

തദ്വാഗ്നിസർഗോ ജനതാഘവിപ്ലവോ

യസ്മിൻ പ്രതിഷ്ഠാകമബദ്ധവത്യപി |

നാമാന്യനന്തസ്യ യശോഽങ്കിതാനി യത്

ശൃൺവന്തി ഗായന്തി ഗൃണന്തി സാധവഃ || 11 ||

146

നൈഷ്കർമ്യമപ്യുതഭാവവർജിതം

ന ശോഭതേ ജ്ഞാനമലം നിരഞ്ജനം |

കുതഃ പുനഃ ശശ്വദദ്രമീശ്വരേ

ന ചാർപിതം കർമ യദപ്യകാരണം || 12 ||

147

അഥോ മഹാഭാഗ ഭവാനമോഘദ്യുക്
 ശുചിശ്രവാഃസത്യരതോ ധൃതവ്രതഃ |
 ഉരുക്രമസ്യാഖിലബന്ധമുക്തയേ
 സമാധിനാനുസ്മര തദ്വിചേഷ്ടിതം || 13 || 148

തതോന്യമാ കിഞ്ചന യദ്വിവക്ഷതഃ
 പൃഥഗ്ദ്യശസ്തത്കൃതരൂപനാമഭിഃ |
 ന കുത്രചിത്ക്വാപി ച ദുഃസ്ഥിതാ മതി -
 ര്ലഭഭേത വാതാഹതനൗരിവാസ്പദം || 14 || 149

ജുഗുപ്സിതം ധർമകൃത്യേനുശാസതഃ
 സ്വഭാവരക്തസ്യ മഹാൻ വ്യതിക്രമഃ |
 യദ്യാകൃതോ ധർമ ഇതീതരഃ സ്ഥിതോ
 ന മന്യതേ തസ്യ നിവാരണം ജനഃ || 15 || 150

വിചക്ഷണോന്യാർഹതി വേദിതും വിഭോ -
 രനന്തപാരസ്യ നിവൃത്തിതഃ സുഖം |
 പ്രവർത്തമാനസ്യ ഗുണൈരനാത്മന -
 സ്തതോ ഭവാനുശയ ചേഷ്ടിതം വിഭോഃ || 16 || 151

ത്യക്ത്വാ സ്വധർമം ചരണാംബുജം ഹരേ -
 രഭജന്നപക്യോദ്യഥ പതേത്തതോ യദി |
 യത്ര ക്വ വാഭദ്രമഭ്യുദമുഷ്യ കിം
 കോ വാർഥ ആപ്തോഭജതാം സ്വധർമതഃ || 17 || 152

തസ്യൈവ ഹേതോഃ പ്രയതേത കോവിഭോ
 ന ലഭ്യതേ യദ്ഭ്രമതാമുപർയധഃ |
 തൽലഭ്യതേ ദുഃഖവദന്യതഃ സുഖം
 കാലേന സർവത്ര ഗഭീരരഹസാ || 18 || 153

ന വൈ ജനോ ജാതു കഥഞ്ചനാവ്രജേ -
 ന്മുകുന്ദസേവ്യൻയവദംഗ സംസൃതിം |
 സ്ഥരന്മുകുന്ദാംഘ്ര്യുപഗൃഹ്ണനം പുന -
 ര്വിഹാതുമിച്ഛുന്ന രസഗ്രഹോ യതഃ || 19 || 154

ഇദം ഹി വിശ്വം ഭഗവാനിവേതരോ
 യതോ ജഗത്സ്ഥാനനിരോധസംഭവാഃ |
 തദ്ധി സ്വയം വേദ ഭവാംസ്തഥാപി വൈ
 പ്രാദേശമാത്രം ഭവതഃ പ്രദർശിതം || 20 || 155

ത്വമാത്മനാസ്ത്ഥാനമവേഹ്യമോഘദ്യുക്
 പരസ്യ പുംസഃ പരമാത്മനഃ കലാം |
 അജം പ്രജാതം ജഗതഃ ശിവായ ത -
 ന്മഹാനുഭാവാഭ്യുദയോദ്യോഗൺയതാം || 21 || 156

ഇദം ഹി പുംസസ്തപസഃ ശ്രുതസ്യ വാ
 സ്വിഷ്ടസ്യ സൂക്തസ്യ ച ബുദ്ധിദത്തയോഃ |
 അവിച്യുതോദ്ഗമഃ കവിഭിർനിരൂപിതോ
 യദുത്തമശ്ലോകഗുണാനുവർണനം || 22 || 157

അഹം പുരാതീതഭവേദ്ഭവം മൂനേ
 ദാസ്യാസ്തു കസ്യാശ്ചന വേദവാദിനാം |
 നിരൂപിതോ ബാലക ഏവ യോഗിനാം
 ശുശ്രൂഷണേ പ്രാവൃഷ്ടി നിർവിവിക്ഷതാം || 23 || 158

തേ മയ്യപേതാഖിലചാപലേദ്ഭകേ
 ദാന്ത്യേദ്യുതക്രീഡനകേന്ദ്രവർതിനി |
 ചക്രഃ കൃപാം യദ്യപി തുൽയദർശനാഃ
 ശുശ്രൂഷമാണേ മൂനയോത്ഥപഭാഷിണി || 24 || 159

ഉച്ഛിഷ്ടലേപാനനുമോദിതോ ദ്വിജൈഃ

സകൃത്സ്ഥ ഭുഞ്ജേ തദപാസ്തകിൽബിഷഃ |

ഏവം പ്രവൃത്തസ്യ വിശുദ്ധചേതസ -

സ്തദ്ധർമ ഏവാത്മരൂപിഃ പ്രജായതേ || 25 ||

160

തത്രാൻവഹം കൃഷ്ണകുമാഃ പ്രഗായതാ -

മനുഗ്രഹേണാശൃണവം മനോഹരാഃ |

താഃ ശ്രദ്ധയാ മേന്ദുപദം വിശുൺവതഃ

പ്രിയശ്രവസ്യാഗ മമാഭവദ്രൂപിഃ || 26 ||

161

തസ്മിൻസ്തദാ ലബ്ധരുചേർമഹാമുനേ

പ്രിയശ്രവസ്യാസ്ഖലിതാ മതിർമമ |

യയാഹമേതത്സദസത്വമായയാ

പശ്യേ മയി ബ്രഹ്മണി കൽപിതം പരേ || 27 ||

162

ഇത്ഥം ശരത്പ്രാവൃഷ്ടികാവൃതു ഹരേ -

ർവിശുൺവതോ മേന്ദുസവം യശോമലം |

സങ്കീർത്യമാനം മുനിഭിർമഹാത്മഭി -

ർഭക്തിഃ പ്രവൃത്താസ്ത്വരജസ്തമോപഹാ || 28 ||

163

തസ്യൈവം മേന്ദുരക്തസ്യ പ്രശ്രിതസ്യ ഹതൈനസഃ |

ശ്രദ്ധാനസ്യ ബാലസ്യ ദാന്തസ്യാനുചരസ്യ ച || 29 ||

164

ജ്ഞാനം ഗുഹ്യതമം യത്തത്സാക്ഷാദ്ഭഗവതോദിതം |

അൻവവോചൻ ഗമിഷ്യന്തഃ കൃപയാ ദീനവത്സലാഃ || 30 ||

165

യേനൈവാഹം ഭഗവതോ വാസുദേവസ്യ വേധസഃ |

മായാനുഭാവമവിദം യേന ഗച്ഛന്തി തത്പദം || 31 ||

166

- ഏതത്സംസൂചിതം ബ്രഹ്മംസ്താപത്രയചികിത്സിതം |
യദീശ്വരേ ഭഗവതി കർമ ബ്രഹ്മണി ഭാവിതം || 32 || 167
- ആമയോ യശ്ച ഭൂതാനാം ജായതേ യേന സുവ്രത |
തദേവ ഹ്യാമയം ദ്രവ്യം ന പുനാതി ചികിത്സിതം || 33 || 168
- ഏവം നൃണാം ക്രിയായോഗാഃ
സർവേ സംസൃതിഹേതവഃ |
ത ഏവാത്മവിനാശായ
കൽപന്തേ കൽപിതാഃ പരേ || 34 || 169
- യദത്ര ക്രിയതേ കർമ ഭഗവത്പരിതോഷണം |
ജ്ഞാനം യത്തദധീനം ഹി ഭക്തിയോഗസമൻവിതം || 35 || 170
- കുർവാണാ യത്ര കർമാണി ഭഗവച്ഛിക്ഷയാസകൃത് |
ഗൃണന്തി ഗുണനാമാനി കൃഷ്ണസ്യാനുസ്മരന്തി ച || 36 || 171
- നമോ ഭഗവതേ തുഭ്യം വാസുദേവായ ധീമഹി |
പ്രദുർന്നായാനിരുദ്ധായ നമഃ സങ്കർഷണായ ച || 37 || 172
- ഇതി മുർത്യഭിധാനേന മന്ത്രമൂർതിമമൂർതികം |
യജതേ യജ്ഞപുരുഷം സ സമൃഗ്ദർശനഃ പുമാൻ || 38 || 173
- ഇമം സ്വനിഗമം ബ്രഹ്മൻ -
നവേത്യ മദനുഷ്ഠിതം |
അദാൻമേ ജ്ഞാനമൈശ്വര്യം
സ്വസ്ഥിൻ ഭാവം ച കേശവഃ || 39 || 174
- ത്വമപ്യഭദ്രശ്രുത വിശ്രുതം വിഭോഃ
സമാപ്യതേ യേന വിദാം ബുഭുത്സിതം |

ആഖ്യാഹി ദുഃഖൈർമുഹൂർദ്ധിതാത്മനാം

സങ്കേശനിർവാണമുശന്തി നാൻയഥാ || 40 ||

175

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

പ്രഥമസ്കന്ധേ വ്യാസനാരദസംവാദേ പഞ്ചമോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
 ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
 || പ്രഥമസ്കന്ധേ ഷഷ്ഠോഽധ്യായഃ ||

സൂത ഉവാച

ഏവം നിശമ്യ ഭഗവാന്ദേവർഷേർജ്ജുനമ കർമ ച |
 ഭൂയഃ പപ്രച്ഛ തം ബ്രഹ്മൻ വ്യാസഃ സത്യവതീസുതഃ || 1 || 176

വ്യാസ ഉവാച

ഭിക്ഷുഭിർവിപ്രവസിതേ വിജ്ഞാനാദേഷ്ട്യഭിസ്തവ |
 വർതമാനോ വയസ്യാഭ്യേ തതഃ കിമകരോദ്ഭവാൻ || 2 || 177

സ്വായംഭുവ കയാ വൃത്തയാ വർതിതം തേ പരം വയഃ |
 കഥം ചേദമുദസ്രാക്ഷീഃ കാലേ പ്രാപ്തേ കലേവരം || 3 || 178

പ്രാക്കൽപവിഷയാമേതാം സ്മൃതിം തേ സുരസത്തമ |
 ന ഹ്യേഷ വ്യവധാത്കാല ഏഷ സർവനിരാകൃതിഃ || 4 || 179

നാരദ ഉവാച

ഭിക്ഷുഭിർവിപ്രവസിതേ വിജ്ഞാനാദേഷ്ട്യഭിർമമ |
 വർതമാനോ വയസ്യാഭ്യേ തത ഏതദകാരഷം || 5 || 180

ഏകാത്മജാ മേ ജനനീ യോഷിൻമുഖാ ച കിങ്കരീ |
 മയ്യാത്മജേനന്യഗതൗ ചക്രേ സ്നേഹാനുബന്ധനം || 6 || 181

- സാസ്വതന്ത്രാ ന കൽപാസ്സീദ്യോഗക്ഷേമം മമേച്ഛതീ |
ഈശസ്യ ഹി വശേ ലോകോ യോഷാ ദാരുമയീ യഥാ || 7 || 182
- അഹം ച തദ്ബ്രഹ്മകുലേ ഊഷിവാംസ്തദപേക്ഷയാ |
ദിഗ്ദേശകാലാവൃത്പന്നോ ബാലകഃ പഞ്ചഹായനഃ || 8 || 183
- ഏകദാ നിർഗതാം ഗേഹാദുഹന്തീം നിശി ഗാം പഥി |
സർവ്വോദശത്പദാ സ്പൃഷ്ടഃ കൃപണാം കാലചോദിതഃ || 9 || 184
- തദാ തദഹമീശസ്യ ഭക്താനാം ശമഭീപ്സതഃ |
അനുഗ്രഹം മന്യമാനഃ പ്രാതിഷ്ഠം ദിശമുത്തരാം || 10 || 185
- സ്ഫീതാഞ്ജനപദാംസ്തത്ര പുരഗ്രാമവ്രജാകരാൻ |
ഖേടഖർവടവാടീശ്ച വനാന്യുപവനാനി ച || 11 || 186
- ചിത്രധാതുവിചിത്രാദ്രിനിഭഭഗഭുജഭൂമാൻ |
ജലാശയാംചരിവജലാനലിനീഃ സുരസേവിതാഃ || 12 || 187
- ചിത്രസ്വനൈഃ പത്രരഥൈർവിഭ്രമദ്ഭ്രമരശ്രിയഃ |
നലവേണുശരസ്തംബകുശകീചകഗഹ്വരം || 13 || 188
- ഏക ഏവാതിയാതോഹമദ്രാക്ഷം വിപിനം മഹത് |
ഘോരം പ്രതിഭയാകാരം വ്യാലോലുകശിവാജിരം || 14 || 189
- പരിശ്രാന്തേന്ദ്രിയാത്മാഹം തുട്പരീതോ ബുഭുക്ഷിതഃ |
സ്നാത്വാ പീത്വാ ഹരേ നദ്യാ ഉപസ്പൃഷ്ടോ ഗതശ്രമഃ || 15 || 190
- തസ്മിന്നിർമനുജേരൺയേ പിപ്ലലോപസ്ഥ ആസ്ഥിതഃ |
ആത്മനാസ്ത്ഥാനമാത്മസ്ഥം യഥാശ്രുതമചിന്തയം || 16 || 191
- ധ്യായതശ്ചരണാംഭോജം ഭാവനിർജിതചേതസാ |
ഔത്കന്ധ്യാശ്രുകലാക്ഷസ്യ ഹൃദ്യാസീൻമേ ശനൈർഹരിഃ || 17 || 192

- പ്രേമാതിഭരനിർഭിന്നപുലകാംഗോതിനിർവൃതഃ |
ആനന്ദസന്ധവേ ലീനോ നാപശ്യമുദയം മൂനേ || 18 || 193
- രൂപം ഭഗവതോ യത്തന്മനഃകാന്തം ശുചാപഹം |
അപശ്യൻ സഹസോത്തന്ധേ വൈഷ്ണവ്യാദൂർമനാ ഇവ || 19 || 194
- ദിദ്യക്ഷുസ്തദഹം ഭൂയഃ പ്രണിധായ മനോ ഹൃദി |
വീക്ഷമാണോഽപി നാപശ്യമവിതൃപ്ത ഇവാതുരഃ || 20 || 195
- ഏവം യതന്തം വിജനേ മാമാഹാഗോചരോ ഗിരാം |
ഗംഭീരശ്ലക്ഷ്ണയാ വാചാ ശുചഃ പ്രശമയന്നിവ || 21 || 196
- ഹന്താസ്മിഞ്ജൻമനി ഭവാൻമാ മാം ദ്രഷ്ടുമിഹാർഹതി |
അവിപക്വകഷായാണാം ദൂർദർശോഽഹം കൂയോഗിനാം || 22 || 197
- സകൃദ് യദ് ദർശിതം രൂപമേതത്കാമായ ത്വേനഘ |
മത്കാമഃ ശനകൈഃ സാധുഃ സർവാൻമുഞ്ചതി ഹൃച്ഛയാൻ || 23 || 198
- സത്സവയാദീർഘയാ തേ ജാതാ മയി ദൃഢാ മതിഃ |
ഹിത്വാവദ്യമിമം ലോകം ഗന്താ മജ്ജനതാമസി || 24 || 199
- മതിർമയി നിബദ്ധേയം ന വിപദ്യേത കർഹിച്ചിത് |
പ്രജാസർഗ്ഗനിരോധേഽപി സ്മൃതിശ്ച മദനുഗ്രഹാത് || 25 || 200
- ഏതാവദുക്തോപരരാമ തന്മഹദ്
ഭൂതം നഭോലിംഗമലിംഗമീശ്വരം |
അഹം ച തസ്മൈ മഹതാം മഹീയസേ
ശീർഷ്ണാവനാമം വിദധ്യേനുകമ്പിതഃ || 26 || 201
- നാമാന്യനന്തസ്യ ഹതത്രപഃ പഠൻ
ഗുഹ്യാനി ഭദ്രാണി കൃതാനി ച സ്മരൻ |

ഗാം പര്യടംസ്തുഷ്ടമനാ ഗതസ്പൃഹഃ

കാലം പ്രതീക്ഷൻ വിമദോ വിമത്സരഃ || 27 ||

202

ഏവം കൃഷ്ണമതേർബ്രഹ്മന്നസകുതസ്യാമലാത്മനഃ |

കാലഃ പ്രാദുരഭൂത്കാലേ തഡിത്സൗദാമനീ യഥാ || 28 ||

203

പ്രയുജ്യമാനേ മയി താം ശുദ്ധാം ഭാഗവതീം തനും |

ആരബ്ധകർമനിർവാണോ ന്യപതത് പാഞ്ചഭൗതികഃ || 29 ||

204

കൽപാന്ത ഇദമാദായ ശയാന്യേഭസ്യുദൻവതഃ |

ശിശയിഷോരനുപ്രാണം വിവിശ്വേന്തരഹം വിഭോഃ || 30 ||

205

സഹസ്രയുഗപര്യന്തേ ഉത്ഥായേദം സിസൃക്ഷതഃ |

മരീചിമിശ്രാ ഋഷയഃ പ്രാണേഭ്യോഹം ച ജജ്ഞിരേ || 31 ||

206

അന്തർബഹിശ്ച ലോകാംസ്ത്രീൻ പര്യേമ്യസ്കന്ദിതവ്രതഃ |

അനുഗ്രഹാൻമഹാവിഷ്ണോരവിഘാതഗതിഃ ക്വചിത് || 32 ||

207

ദേവദത്താമിമാം വീണാം സ്വരബ്രഹ്മവിഭൂഷിതാം |

മൂർച്ഛയിത്വാ ഹരികുമാം ഗായമാനശ്ചരാമ്യഹം || 33 ||

208

പ്രഗായതഃ സ്വവീർയാണി തീർഥപാദഃ പ്രിയശ്രവാഃ |

ആഹൂത ഇവ മേ ശീഘ്രം ദർശനം യാതി ചേതസി || 34 ||

209

ഏതദ്യാതുരചിത്താനാം മാത്രാസ്പർശേച്ഛയാ മുഹുഃ |

ഭവസിന്ധുപ്ലവോ ദൃഷ്ടോ ഹരിചർയാനുവർണനം || 35 ||

210

യമാദിഭിര്യോഗപഥൈഃ കാമലോഭഹതോ മുഹുഃ |

മുകുന്ദസേവയാ യദ്വത്തമാഽത്മാഭാ ന ശാമ്യതി || 36 ||

211

സർവം തദിദമാഖ്യാതം യത്പൃഷ്ടോഹം ത്വയാനഘ |

ജൻമകർമരഹസ്യം മേ ഭവതശ്ചാത്മതോഷണം || 37 ||

212

സുത ഉവാച

ഏവം സംഭാഷ്യ ഭഗവന്നാരദോ വാസവീസുതം |

ആമന്തര്യ വീണാം രണയൻ യയൗ യാദൃച്ഛികോ മുനിഃ || 38 ||

213

അഹോ ദേവർഷിർധന്യോഽയം

യതുകീർത്തിം ശാർംഗധൻവനഃ |

ഗായൻമാദ്യന്നിദം തന്തർയാ

രമയത്യാതുരം ജഗത് || 39 ||

214

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം

പ്രഥമസ്കന്ധേ വ്യാസനാരദസംവാദേ ഷഷ്ഠോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ സപ്തമോഽധ്യായഃ ॥

ശൗനക ഉവാച

നിർഗതേ നാരദേ സൂത ഭഗവാൻ ബാദരായണഃ |
 ശ്രുതവാംസ്തദഭിപ്രേതം തതഃ കിമകരോദ്വിഭുഃ || 1 || 215

സൂത ഉവാച

ബ്രഹ്മനദ്യാം സരസ്വത്യാമാശ്രമഃ പശ്ചിമേ തടേ |
 ശമ്യാപ്രാസ ഇതി പ്രോക്തഃ ഋഷീണാം സത്രവർധനഃ || 2 || 216

തസ്മിൻ സ്വ ആശ്രമേ വ്യാസോ ബദരീഷണ്ഡമണ്ഡിതേ |
 ആസീനോഽപ ഉപസ്ഥൂര്യ പ്രണിദധൗ മനഃ സ്വയം || 3 || 217

ഭക്തിയോഗേന മനസി സമ്യക് പ്രണിഹിത്യേമലേ |
 അപശ്യത്പുരുഷം പൂർവം മായാം ച തദപാശ്രയാം || 4 || 218

യയാ സമ്മോഹിതോ ജീവ ആത്മാനം ത്രിഗുണാത്മകം |
 പരോഽപി മനുത്യേനർഥം തത്കൃതം ചാഭിപദ്യതേ || 5 || 219

അനർഥോപശമം സാക്ഷാദ്ഭക്തിയോഗമധോക്ഷജേ |
 ലോകസ്യാജാനതോ വിദ്വാംശ്ചക്രേ സാത്യാതസംഹിതാം || 6 || 220

യസ്യാം വൈ ശ്രൂയമാണായാം കൃഷ്ണേ പരമപുരുഷേ |
 ഭക്തിരുത്പദ്യതേ പുംസഃ ശോകമോഹഭയാപഹാ || 7 || 221

സ സംഹിതാം ഭാഗവതീം കൃത്യാനുക്രമ്യ ചാത്മജം |
ശുകമധ്യാപയാമാസ നിവൃത്തിനിരതം മുനിഃ || 8 || 222

ശൗനക ഉവാച
സ വൈ നിവൃത്തിനിരതഃ സർവത്രോപേക്ഷകോ മുനിഃ |
കസ്യ വാ ബൃഹതീമേതാമാത്മാരാമഃ സമഭ്യസത് || 9 || 223

സുത ഉവാച
ആത്മാരാമാശ്ച മൂനയോ നിർഗ്രന്ഥാ അപ്യുരുക്രമേ |
കുർവന്ത്യഹൈതുകീം ഭക്തിമിത്ഥംഭൂതഗുണോ ഹരിഃ || 10 || 224

ഹരേർഗുണാക്ഷിപ്തമതിർഭഗവാൻ ബാദരായണിഃ |
അധ്യാസാൻമഹദാഖ്യാനം നിത്യം വിഷ്ണുജനപ്രിയഃ || 11 || 225

പരീക്ഷിതോഽഥ രാജർഷേർ -
ജൻമകർമവിലാപനം |
സംസ്ഥാം ച പാണ്ഡുപുത്രാണാം
വക്ഷ്യേ കൃഷ്ണകഥോദയം || 12 || 226

യദാ മൃധേ കൗരവസ്യഞ്ജയാനാം
വീരേഷ്യഥോ വീരഗതിം ഗതേഷു |
വൃകോദരാവിദ്ധഗദാഭിമർശ -
ഭഗോരുദണ്ഡേ ധൃതരാഷ്ട്രപുത്രേ || 13 || 227

ഭർതൃഃ പ്രിയം ദ്രൗണിരിതി സ്മ പശ്യൻ
കൃഷ്ണാസുതാനാം സ്വപതാം ശിരാംസി |
ഉപാഹരദ് വിപ്രിയമേവ തസ്യ
ജുഗുപ്സിതം കർമ വിഗർഹയന്തി || 14 || 228

മാതാ ശിശുനാം നിധനം സുതാനാം

നിശമ്യ ഘോരം പരിതപ്യമാനാ |

തദാരുദ്രദ്ബാഷ്പകലാകുലാക്ഷീ

താം സാന്ത്വയന്നാഹ കിരീടമാലീ || 15 ||

229

തദാ ശുചസ്തേ പ്രമുജാമി ഭദ്രേ

യദ്ബ്രഹ്മബന്ധോഃ ശിര ആതതായിനഃ |

ഗാണധീവമുക്തൈർവിശിഖൈരുപാഹരേ

ത്വാഽഽക്രമ്യ യത്സനാസ്യസി ദഗ്ധപുത്രാ || 16 ||

230

ഇതി പ്രിയാം വൽഗുവിചിത്രജൽപൈഃ

സ സാന്ത്വയിത്വാച്യുതമിത്രസൂതഃ |

അൻവാദ്രവദ്രംശിത ഉഗ്രധൻവാ

കപിധ്വജോ ഗുരുപുത്രം രഥേന || 17 ||

231

തമാപതന്തം സ വിലക്ഷ്യ ദൂരാത്

കുമാരഹോദ്വിഗ്നമനാ രഥേന |

പരാദ്രവത്പ്രാണപരീപ്സുരുർവ്യാം

യാവദ്ഗമം രുദ്രഭയാദ്യഥാർകഃ || 18 ||

232

യദാശരണമാത്മാനമൈക്ഷത ശ്രാന്തവാജിനം |

അസ്ത്രം ബ്രഹ്മശിരോ മേനേ ആത്മത്രാണം ദ്വിജാത്മജഃ || 19 ||

233

അഥോപസ്പൃശ്യ സലിലം സന്ദധേ തത്സമാഹിതഃ |

അജാനന്നുപസംഹാരം പ്രാണകൃച്ഛ്ര ഉപസ്ഥിതേ || 20 ||

234

തതഃ പ്രാദുഷ്കൃതം തേജഃ പ്രചണ്ഡം സർവതോദിശം |

പ്രാണാപദമഭിപ്രേക്ഷ്യ വിഷ്ണും ജിഷ്ണുരുവാച ഹ || 21 ||

235

അർജുന ഉവാച

കൃഷ്ണ കൃഷ്ണ മഹാബാഹോ ഭക്താനാമഭയങ്കര |

ത്വമേകോ ദഹ്യമാനാനാമപവർഗോഽസി സംസൃതേഃ || 22 || 236

ത്വമാദൃഃ പുരുഷഃ സാക്ഷാദീശ്വരഃ പ്രകൃതേഃ പരഃ |

മായാം വ്യുദസ്യ ചിച്ഛക്ത്വാ കൈവൽയേ സ്ഥിത ആത്മനി || 23 || 237

സ ഏവ ജീവലോകസ്യ മായാമോഹിതചേതസഃ |

വിധത്സേ സ്വേന വീര്യേണ ശ്രേയോ ധർമാദിലക്ഷണം || 24 || 238

തമായം ചാവതാരസ്തേ ഭൂവോ ഭാരജിഹീർഷയാ |

സ്വാനാം ചാനന്യഭാവാനാമനുധ്യാനായ ചാസകൃത് || 25 || 239

കിമിദം സ്വിത്കൃതോ വേതി ദേവദേവ ന വേദ്മൃഹം |

സർവതോമുഖമായാതി തേജഃ പരമദാരുണം || 26 || 240

ശ്രീഭഗവാനുവാച

വേതേമദം ഭ്രോണപുത്രസ്യ ബ്രാഹ്മമസ്ത്രം പ്രദർശിതം |

നൈവാസൗ വേദ സംഹാരം പ്രാണബായ ഉപസ്ഥിതേ || 27 || 241

ന ഹ്യന്യാന്യതമം കിഞ്ചിദസ്ത്രം പ്രത്യവകർശനം |

ജഹ്യസ്ത്രതേജ ഉന്നദ്ധമസ്ത്രജേണാ ഹ്യസ്ത്രതേജസാ || 28 || 242

സൂത ഉവാച

ശ്രുത്വാ ഭഗവതാ പ്രോക്തം ഫാൽഗുനഃ പരവീരഹാ |

സ്വപൃഷ്ട്വാപസ്തം പരിക്രമ്യ ബ്രാഹ്മം ബ്രാഹ്മായ സന്ധേ || 29 || 243

സംഹത്യാന്യോന്യമുഭയോസ്തേജസീ ശരസംവൃതേ |

ആവൃത്യ രോദസീ ഖം ച വവൃധാത്യേർകവഹ്നിവത് || 30 || 244

ദൃഷ്ട്വാസ്ത്രതേജസ്തു തയോസ്ത് -

രീൻ ലോകാൻ പ്രദഹൻമഹത് |

ദഹ്യമാനാഃ പ്രജാഃ സർവാഃ

സാംവർതകമമംസത || 31 ||

245

പ്രജോപ്ലവമാലക്ഷ്യ ലോകവൃതികരം ച തം |

മതം ച വാസുദേവസ്യ സഞ്ജഹാരാർജുനോ ദ്വയം || 32 ||

246

തത ആസാദ്യ തരസാ ദാരുണം ഗൗതമീസുതം |

ബബന്ധാമർഷതാമ്രാക്ഷഃ പശും രശനയാ യഥാ || 33 ||

247

ശിബിരായ നിനീഷന്തം ദാമ്നാ ബദ്ധ്വാ രിപും ബലാത് |

പ്രാഹാർജുനം പ്രകുപിതോ ഭഗവാനംബുജേക്ഷണം || 34 ||

248

മൈനം പാർഥാർഹസി ത്രാതും ബ്രഹ്മബന്ധുമിമം ജഹി |

യോഽസാവനാഗസഃ സുപ്താനവധീന്നിശി ബാലകാൻ || 35 ||

249

മത്തം പ്രമത്തമുൻമത്തം സുപ്തം ബാലം സ്ത്രിയം ജഡം |

പ്രപന്നം വിരഥം ഭീതം ന രിപും ഹന്തി ധർമവിത് || 36 ||

250

സ്വപ്രാണാൻ യഃ പരപ്രാണൈഃ പ്രപുഷ്ണാത്യഘൃണഃ ഖലഃ |

തദ്വധസ്തസ്യ ഹി ശ്രേയോ യദ്ദോഷാദ്യാത്യധഃ പുമാൻ || 37 ||

251

പ്രതിശ്രുതം ച ഭവതാ പാഞ്ചാൽയൈ ശൃൺവതോ മമ |

ആഹരിഷ്യേ ശിരസ്തസ്യ യസ്തേ മാനിനി പുത്രഹാ || 38 ||

252

തദസൗ വധ്യതാം പാപ ആതതായ്യാത്മബന്ധുഹാ |

ഭർതുശ്ച വിപ്രിയം വീര കൃതവാൻ കുലപാംസനഃ || 39 ||

253

ഏവം പരീക്ഷതാ ധർമം പാർഥഃ കൃഷ്ണേന ചോദിതഃ |

നൈച്ഛദ്ധന്തും ഗുരുസുതം യദ്യുപാത്മഹനം മഹാൻ || 40 ||

254

അഥോപേത്യ സ്വശിബിരം

ഗോവിന്ദപ്രിയസാരഥിഃ |

ന്യവേദയത്തം പ്രിയായൈ

ശോചന്ത്യാ ആത്മജാൻ ഹതാൻ || 41 ||

255

തമാഽഹൃതം പശുവത് പാശബദ്ധ -

മവാങ്മുഖം കർമ്മജുഗുപ്സിതേന |

നിരീക്ഷ്യ കൃഷ്ണാപകൃതം ഗുരോഃ സുതം

വामസ്വഭാവാ കൃപയാ നനാമ ച || 42 ||

256

ഉവാച ചാസഹന്ത്യസ്യ ബന്ധനാനയനം സതീ |

മുച്യതാം മുച്യതാമേഷ ബ്രാഹ്മണോ നിതരാം ഗുരൂഃ || 43 ||

257

സരഹസ്യോ ധനുർവേദഃ സവിസർഗോപസംയമഃ |

അസ്ത്രഗ്രാമശ്ച ഭവതാ ശിക്ഷിതോ യദനുഗ്രഹാത് || 44 ||

258

സ ഏഷ ഭഗവാൻ ഭ്രോണഃ പ്രജാരൂപേണ വർതതേ |

തസ്യാത്മനോഽർധം പത്യാസ്തേ നാൻവഗാദ്വീരസുഃ കൃപീ || 45 ||

259

തദ് ധർമ്മജ്ഞ മഹാഭാഗ ഭവദ്ഭിർഗൗരവം കുലം |

വൃജിനം നാർഹതി പ്രാപ്തും പുജ്യം വന്ദ്യമഭീക്ഷ്ണശഃ || 46 ||

260

മാ രോദീദസ്യ ജനനീ ഗൗതമീ പതിദേവതാ |

യഥാഹം മൃതവത്സാഽർതാ രോദിമ്യശ്രുമുഖീ മുഹൂഃ || 47 ||

261

യൈഃ കോപിതം ബ്രഹ്മകുലം രാജന്യൈരജിതാത്മഭിഃ |

തത് കുലം പ്രദഹത്യാശു സാനുബന്ധം ശുചാർപിതം || 48 ||

262

സുത ഉവാച

ധർമ്യം ന്യായും സകരുണം നിർവൃലീകം സമം മഹത് |

രാജാ ധർമസുതോ രാജന്ത്യാഃ പ്രത്യനന്ദദ്യചോ ദ്വിജാഃ || 49 ||

263

- നകുലഃ സഹദേവശ്ച യുയുധാനോ ധനഞ്ജയഃ |
ഭഗവാൻ ദേവകീപുത്രോ യേ ചാൻയേ യാശ്ച യോഷിതഃ || 50 || 264
- തത്രാഹാമർഷിതോ ഭീമസ് -
തസ്യ ശ്രേയാൻ വധഃ സ്മൃതഃ |
ന ഭർതുർനാത്മനശ്ചാർഥേ
യോഹൻ സുപ്താംചരിശൂൻ വൃഥാ || 51 || 265
- നിശമ്യ ഭീമഗദിതം ദ്രൗപദ്യാശ്ച ചതുർഭുജഃ |
ആലോക്യ വദനം സഖ്യുരിദമാഹ ഹസന്നിവ || 52 || 266
- ശ്രീകൃഷ്ണ ഉവാച
ബ്രഹ്മബന്ധൂർന ഹന്തവ്യ ആതതായി വധാർഹണഃ |
മയൈവോഭയമാമ്നാതം പരിപാഹ്യനുശാസനം || 53 || 267
- കുരു പ്രതിശ്രുതം സത്യം യത്തത്സാന്ത്വയതാ പ്രിയാം |
പ്രിയം ച ഭീമസേനസ്യ പാഞ്ചാൽയാ മഹ്യമേവ ച || 54 || 268
- സുത ഉവാച
അർജുനഃ സഹസാർജ്ജുനായ ഹരേർഹാർദമമാസിനാ |
മണിം ജഹാര മൂർധന്യം ദ്വിജസ്യ സഹമൂർധജം || 55 || 269
- വിമുച്യ രശനാബദ്ധം ബാലഹത്യാഹതപ്രഭം |
തേജസാ മണിനാ ഹീനം ശിബിരാനിരയാപയത് || 56 || 270
- വപനം ദ്രവിണാദാനം
സ്ഥാനാനിർയാപണം തഥാ |
ഏഷ ഹി ബ്രഹ്മബന്ധുനാം
വധോ നാൻയോഽസ്തി ദൈഹികഃ || 57 || 271

പുത്രശോകാതുരാഃ സർവേ പാണ്ഡവാഃ സഹ കൃഷ്ണയാ |
 സ്വാനാം മൃതാനാം യത്കൃത്യം ചക്രൂർനിർഹരണാദികം || 58 ||

272

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
 പ്രഥമസ്കന്ധേ ദ്രുണിനിഗ്രഹോ നാമ സപ്തമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ അഷ്ടമോഽധ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച

അഥ തേ സമ്പരേതാനാം സ്വാനാമുദക്മിച്ചുതാം |
 ദാതും സകൃഷ്ണാ ഗംഗായാം പുരസ്കൃത്യ യയുഃ സ്ത്രിയഃ || 1 || 273

തേ നിനീയോദകം സർവേ വിലപ്യ ച ഭൃശം പുനഃ |
 ആപ്താ ഹരിപാദാബ്ജരജഃപുതസരിജ്ജലേ || 2 || 274

തത്രാസീനം കുരുപതിം ധൃതരാഷ്ട്രം സഹാനുജം |
 ഗാന്ധാരിം പുത്രശോകാർതാം പൃഥ്വാം കൃഷ്ണാം ച മാധവഃ || 3 || 275

സാന്ത്വയാമാസ മുനിഭിർഹതബന്ധുംചരുചാർപിതാൻ |
 ഭൂതേഷു കാലസ്യ ഗതിം ദർശയന്നപ്രതിക്രിയാം || 4 || 276

സാധയിത്വാജാതശഭ്രതാഃ സ്വം രാജ്യം കിതവൈർഹൃതം |
 ഘാതയിത്വാസതോ രാജ്ഞഃ കചസ്പർശക്ഷതായുഷഃ || 5 || 277

യാജയിത്വാശ്വമേധൈസ്തം ത്രിഭിരുത്തമകൽപകൈഃ |
 തദ്യശഃ പാവനം ദിക്ഷു ശതമന്യോരിവാതനോത് || 6 || 278

ആമന്തര്യ പാണ്ഡുപുത്രാംശ്ച ശൈനേയോദ്ധവസന്ധുതഃ |
 ദ്വൈപായനാദിഭിർവിപ്രൈഃ പൂജിതൈഃ പ്രതിപൂജിതഃ || 7 || 279

- ഗന്തും കൃതമതിർബ്രഹ്മൻ ദ്വാദകാം രഥമാസ്ഥിതഃ |
ഉപലേഭേഭിദിധാവന്തീമുത്തരാം ഭയവിഹ്വലാം || 8 || 280
- ഉത്തരോവാച
പാഹി പാഹി മഹായോഗിൻ ദേവദേവ ജഗത്പതേ |
നാൻയം ത്വദഭയം പശ്യേ യത്ര മൃത്യുഃ പരസ്പരം || 9 || 281
- അഭിദ്രവതി മാമീശ ശരസ്തപ്തായസോ വിഭോ |
കാമം ദഹതു മാം നാഥ മാ മേ ഗർഭോ നിപാത്യതാം || 10 || 282
- സുത ഉവാച
ഉപധാർയ വചസ്തസ്യ ഭഗവാൻ ഭക്തവത്സലഃ |
അപാണ്ഡവമിദം കർതും ദ്രൗണേരസ്ത്രമബുധ്യത || 11 || 283
- തർഹ്യേവഥ മുനിശ്രേഷ്ഠ പാണ്ഡവാഃ പഞ്ച സായകാൻ |
ആത്മനോഭിമുഖാൻവീപ്താനാലക്ഷ്യസ്ത്രാണുപാദഭുഃ || 12 || 284
- വ്യസനം വീക്ഷ്യ തത്തേഷാമനന്യവിഷയാത്മനാം |
സുദർശനേന സ്വാസ്ത്രേണ സ്വാനാം രക്ഷാം വ്യധാദ്വിഭുഃ || 13 || 285
- അന്തഃസ്ഥഃ സർവഭൂതാനാമാത്മാ യോഗേശ്വരോ ഹരിഃ |
സ്വമായയാഽവ്യണോദ്ഗർഭം വൈരാഗ്യാഃ കുരുതന്തവേ || 14 || 286
- യദ്യപ്യസ്ത്രം ബ്രഹ്മശിരസ്ത്വമോഽലം ചാപ്രതിക്രിയം |
വൈഷ്ണവം തേജ ആസാദ്യ സമശാമ്യദ് ഭൃഗുദ്വഹ || 15 || 287
- മാ മംസ്ഥാ ഹ്യേതദാശ്ചര്യം സർവാശ്ചര്യമയേച്ഛുതേ |
യ ഇദം മായയാ ദേവ്യാ സൃജത്യവതി ഹന്ത്യജഃ || 16 || 288
- ബ്രഹ്മതേജോവിനിർമുക്തൈരാത്മജൈഃ സഹ കൃഷ്ണയാ |
പ്രയാണാഭിമുഖം കൃഷ്ണമിദമാഹ പൃഥാ സതീ || 17 || 289

കുന്തുവാച

നമസ്യ പുരുഷം ത്വാദ്വിദ്യമീശ്വരം പ്രകൃതേഃ പരം |
അലക്ഷ്യം സർവഭൂതാനാമന്തർബഹിരവസ്ഥിതം || 18 || 290

മായാജവനികാച്ഛന്നമജ്ഞായോക്ഷജമവ്യയം |
ന ലക്ഷ്യസേ മുഖാദൃശാ നഭോ നാട്യധരോ യഥാ || 19 || 291

തഥാ പരമഹംസാനാം മുനീനാമമലാത്മനാം |
ഭക്തിയോഗവിധാനാർഥം കഥം പശ്യേമ ഹി സ്ത്രിയഃ || 20 || 292

കൃഷ്ണായ വാസുദേവായ ദേവകീനന്ദനായ ച |
നന്ദഗോപകുമാരായ ഗോവിന്ദായ നമോ നമഃ || 21 || 293

നമഃ പങ്കജനാഭായ നമഃ പങ്കജമാലിനേ |
നമഃ പങ്കജനേത്രായ നമസ്തേ പങ്കജാംഘ്രയേ || 22 || 294

യഥാ ഹൃഷീകേശ ഖലേന ദേവകീ
കംസേന രുദ്ധാതിചിരം ശുചാർപിതാ |
വിമോചിതാഹം ച സഹാത്മജാ വിഭോ
ത്വയൈവ നാഥേന മുഹൂർവിപദ്ഗണാത് || 23 || 295

വിഷാൻമഹാഗ്നേഃ പുരുഷാദദർശനാ -
ദസത്സഭായാ വനവാസകൃച്ഛതഃ |
മൃധേ മൃധ്യേനേകമഹാരമാസ്ത്രതോ
ദ്രൗൺയസ്ത്രതശ്ചാസ്ഥ ഹരേഭിരക്ഷിതാഃ || 24 || 296

വിപദഃ സന്തു നഃ ശശ്വത്തത്ര തത്ര ജഗദ്ഗുരോ |
ഭവതോ ദർശനം യത്ത്യാദപുനർഭവദർശനം || 25 || 297

ജൻമൈശ്വര്യശ്രുതശ്രീഭിരേധമാനമദഃ പുമാൻ |
നൈവാർഹത്യഭിധാതും വൈ ത്വാമകിഞ്ചനഗോചരം || 26 || 298

നമോക്രിഞ്ചനവിത്തായ നിവൃത്തഗുണവൃത്തയേ ആത്മാരാമായ ശാന്തായ കൈവൽയപതയേ നമഃ 27	299
മന്യേ ത്യാം കാലമീശാനമനാദിനിധനം വിഭും സമം ചരന്തം സർവത്ര ഭൂതാനാം യന്മിമഃ കലിഃ 28	300
ന വേദ കശ്ചിദ്ഭഗവംശ്ചികീർഷിതം തവേഹമാനസ്യ നൃണാം വിഡംബനം ന യസ്യ കശ്ചിദ്രുയിതോഽസ്തി കർഹിച്ചിദ് ഭ്യേഷ്യശ്ച യസ്മിൻ വിഷമാ മതിർനൃണാം 29	301
ജൻമ കർമ ച വിശ്വാത്മന്നജസ്യാകർതുരാത്മനഃ തിർയങ്നൃർഷിഷു യാദഃസു തദത്യന്തവിഡംബനം 30	302
ഗോപ്യാദദേ ത്വയി കൃതാഗസി ദാമ താവദ് യാ തേ ദശാശ്രുകലിലാഞ്ജനസംഭ്രമാക്ഷം വക്ത്രം നിനീയ ഭയഭാവനയാ സ്ഥിതസ്യ സാ മാം വിമോഹയതി ഭീരപി യദ്ബിഭേതി 31	303
കേചിദാഹുരജം ജാതം പുൺയശ്ശോകസ്യ കീർതയേ യദോഃ പ്രിയസ്യാൻവവായേ മലയസ്യേവ ചന്ദനം 32	304
അപരേ വസുദേവസ്യ ദേവക്യാം യാചിതോഽഭ്യഗാത് അജസ്ത്വമസ്യ ക്ഷേമായ വധായ ച സുരദ്വിഷാം 33	305
ഭാരാവതാരണായാൻയേ ഭൂവോ നാവ ഇവോദധൗ സീദന്ത്യാ ഭൂരിഭാരേണ ജാതോ ഹ്യാത്മഭുവാർഥിതഃ 34	306
ഭവേഽസ്മിൻ ക്ലിശ്യമാനാനാമവിദ്യാകാമകർമ്മഭിഃ ശ്രവണസ്മരണാർഹാണി കരിഷ്യന്നിതി കേചന 35	307

- ശൃൺവന്തി ഗായന്തി ഗുണന്ത്യഭീക്ഷ്ണശഃ
 സ്മരന്തി നന്ദന്തി തവേഹിതം ജനാഃ |
 ത ഏവ പശ്യന്ത്യചിരേണ താവകം
 ഭവപ്രവാഹോപരമം പദാംബുജം || 36 || 308
- അപ്യദ്യ നസ്ത്വം സ്വകൃതേഹിത പ്രഭോ
 ജിഹാസസി സ്വിത്സുഹൃദോഽനുജീവിനഃ |
 യേഷാം ന ചാന്യദ്ഭവതഃ പദാംബുജാത്
 പരായണം രാജസു യോജിതാംഹസാം || 37 || 309
- കേ വയം നാമരുപാഭ്യം യദുഭിഃ സഹ പാണ്ഡവാഃ |
 ഭവതോഽദർശനം യർഹി ഹൃഷീകാണാമിവേശിതഃ || 38 || 310
- നേയം ശോഭിഷ്യതേ തത്ര യഥേദാനീം ഗദാധര |
 ത്വത്പദൈരങ്കിതാ ഭാതി സ്വലക്ഷണവിലക്ഷിതൈഃ || 39 || 311
- ഇമേ ജനപദാഃ സ്വൃദ്ധാഃ സുപക്വാഷധിവീര്യഃ |
 വനാദ്രിനദ്യുദൻവന്തോ ഹ്യേധന്തേ തവ വീക്ഷിതൈഃ || 40 || 312
- അഥ വിശ്വേശ വിശ്വാത്മൻ വിശ്വമൂർതേ സ്വകേഷു മേ |
 സ്നേഹപാശമിമം ഛിന്ധി ദൃഢം പാണ്ഡുഷു വൃഷ്ണിഷു || 41 || 313
- ത്വയി മേനന്യവിഷയാ മതിർമധുപത്വേസകൃത് |
 രതിമുദ്യഹതാദദ്ധാ ഗംഗേവൗഘമുദൻവതി || 42 || 314
- ശ്രീകൃഷ്ണ കൃഷ്ണസഖ വൃഷ്ണ്യുഷഭാവനിധുഗ് -
 രാജന്യവംശദഹനാനപവർഗവീര്യ |
 ഗോവിന്ദ ഗോദ്വിജസുരാർതിഹരാവതാര
 യോഗേശ്വരാഖിലഗുരോ ഭഗവന്നമസ്തേ || 43 || 315

സുത ഉവാച

പൃഥയേത്ഥം കലപദൈഃ പരിണ്ണതാഖിലോദയഃ |

മനം ജഹാസ വൈകുന്തോ മോഹയന്നിവ മായയാ || 44 ||

316

താം ബാഢമിത്യുപാമന്തര്യ

പ്രവിശ്യ ഗജസാഹ്യയം |

സ്ത്രീയശ്ച സ്വപുരം യാസ്യൻ

പ്രേമ്ണാ രാജ്ഞാ നിവാരിതഃ || 45 ||

317

വ്യാസാദ്യദീശ്വരേഹാജ്ഞൈഃ

കൃഷ്ണേനാഭ്യുതകർമ്മണാ |

പ്രബോധിതോഽപീതിഹാസൈർ -

നാബുധ്യത ശുചാർപിതഃ || 46 ||

318

ആഹ രാജാ ധർമസുതശ്ചിന്തയൻ സുഹൃദാം വധം |

പ്രാകൃതേനാത്മനാ വിപ്രാഃ സ്നേഹമോഹവശം ഗതഃ || 47 ||

319

അഹോ മേ പശ്യതാജ്ഞാനം ഹൃദി രൂഢം ദുരാത്മനഃ |

പാരക്യസ്യേവ ദേഹസ്യ ബഹുവ്യാ മേഘക്ഷൗഹിണീർഹതാഃ || 48 ||

320

ബാലദ്വിജസുഹൃൻമിത്രപിതൃഭ്രാതൃഗുരുഭൃഹഃ |

ന മേ സ്യാന്നിരയാൻമോക്ഷോ ഹൃപി വർഷായുതായുതൈഃ || 49 ||

321

നൈനോ രാജ്ഞഃ പ്രജാഭർതൂർധർമയുദ്ധേ വധോ ദ്വിഷാം |

ഇതി മേ ന തു ബോധായ കൽപതേ ശാസനം വചഃ || 50 ||

322

സ്ത്രീണാം മദ്ധ്യതബന്ധുനാം

ഭ്രാഹ്മണോ യോഽസാവിഹോത്ഥിതഃ |

കർമ്മഭീർഗൃഹമേധീയൈർ -

നാഹം കൽപോ വ്യപോഹിതും || 51 ||

323

യഥാ പങ്കേന പങ്കാംഭഃ

സുരയാ വാ സുരാകൃതം |

ഭൂതഹത്യാം തഥൈവൈകാം

ന യജ്ഞൺമാർഷ്ടുമർഹതി || 52 ||

324

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

പ്രഥമസ്കന്ധേ കുന്തിസ്തുതിർയുധിഷ്ഠിരാസുതാപോ നാമ

അഷ്ടമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ നവമോഽധ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച

ഇതി ഭീതഃ പ്രജാഭ്രാഹ്മാത്സർവധർമ്മവിവിത്സയാ |
 തതോ വിനശനം പ്രാഗാദ് യത്ര ദേവവ്രതോഽപതത് || 1 || 325

തദാ തേ ഭ്രാതരഃ സർവേ സദശ്വൈഃ സ്വർണഭൂഷിതൈഃ |
 അൻവഗച്ഛൻ രഥൈർവിപ്രാ വ്യാസധൗമ്യാദയസ്തഥാ || 2 || 326

ഭഗവാനപി വിപ്രർഷേ രഥേന സധനഞ്ജയഃ |
 സ തൈർവ്യരോചത നൃപഃ കുംഭേര ഇവ ഗുഹ്യകൈഃ || 3 || 327

ദൃഷ്ട്വാ നിപതിതം ഭൂമൗ ദിവശ്ചുതമിവാമരം |
 പ്രണേമുഃ പാണ്ഡവാ ഭീഷ്മം സാനുഗാഃ സഹ ചക്രിണാ || 4 || 328

തത്ര ബ്രഹ്മർഷയഃ സർവേ ദേവർഷയശ്ച സത്തമ |
 രാജർഷയശ്ച തത്രാസൻ ദ്രഷ്ടും ഭരതപുംഗവം || 5 || 329

പർവതോ നാരദോ ധൗമ്യോ ഭഗവാൻ ബാദരായണഃ |
 ബൃഹദശ്വോ ഭരദ്വാജഃ സശിഷ്ടോ രേണുകാസുതഃ || 6 || 330

വസിഷ്ഠ ഇന്ദ്രപ്രഥസ്ത്രിതോ ഗൃത്സമദോഽസിതഃ |
 കക്ഷീവാൻ ഗൗതമോഽത്രിശ്ച കൗശികോഽഥ സുദർശനഃ || 7 || 331

- അന്യേ ച മൂനയോ ബ്രഹ്മൻ ബ്രഹ്മരാതാദയോഽഥലാഃ |
ശിഷ്യൈരുപേതാ ആജഗ്മുഃ കശ്യപാംഗിരസാദയഃ || 8 || 332
- താൻ സമേതാൻ മഹാഭാഗാനുപലഭ്യ വസുത്തമഃ |
പൂജയാമാസ ധർമജ്ഞാ ദേശകാലവിഭാഗവിത് || 9 || 333
- കൃഷ്ണം ച തത്പ്രഭാവജ്ഞ ആസീനം ജഗദീശ്വരം |
ഹൃദിസ്ഥം പൂജയാമാസ മായയോപാത്തവിഗ്രഹം || 10 || 334
- പാണ്ഡുപുത്രാനുപാസീനാൻ പ്രശ്രയപ്രേമസംഗതാൻ |
അഭ്യാചഷ്ടാനുരാഗാസ്രൈരന്യീഭൂതേന ചക്ഷുഷാ || 11 || 335
- അഹോ കഷ്ടമഹോഽന്യായും യദ്യുയം ധർമനന്ദനാഃ |
ജീവിതും നാർഹഥ ക്ലിഷ്ടം വിപ്രധർമാച്യുതാശ്രയാഃ || 12 || 336
- സംസ്ഥിത്യേതിരഥേ പാണ്ഡൗ
പൃഥാ ബാലപ്രജാ വധുഃ |
യുഷ്മത്കൃതേ ബഹുൻ ക്ലേശാൻ
പ്രാപ്താ തോകവതീ മുഹുഃ || 13 || 337
- സർവം കാലകൃതം മന്യേ ഭവതാം ച യദപ്രിയം |
സപാലോ യദ്യശേ ലോകോ വായോരിവ ഘനാവലിഃ || 14 || 338
- യത്ര ധർമസുതോ രാജാ
ഗദാപാണിർവൃകോദരഃ |
കൃഷ്ണോഽസ്ത്രീ ഗാണധീവം ചാപം
സുഹൃത്കൃഷ്ണസ്തതോ വിപത് || 15 || 339
- ന ഹ്യസ്യ കർഹിച്ചിദ്രാജൻ പുമാൻ വേദ വിധിത്വിതം |
യദ്വിജിജ്ഞാസയാ യുക്താ മുഹ്യന്തി കവയോഽപി ഹി || 16 || 340

- തസ്മാദിദം ദൈവതന്ത്രം വ്യവസ്യ ഭരതർഷഭ |
തസ്യാനുവിഹിതോഽനാഥാ നാഥ പാഹി പ്രജാഃ പ്രഭോ || 17 || 341
- ഏഷ വൈ ഭഗവാൻ സാക്ഷാദാദ്യോ നാരായണഃ പൂമാൻ |
മോഹയൻമായയാ ലോകം ഗുഹ്യശ്ചരതി വൃഷ്ണീഷു || 18 || 342
- അസ്യാനുഭാവം ഭഗവാൻ വേദ ഗുഹ്യതമം ശിവഃ |
ദേവർഷിർനാരദഃ സാക്ഷാദ്ഭഗവാൻ കപിലോ നൃപ || 19 || 343
- യം മന്യസേ മാതുലേയം പ്രിയം മിത്രം സുഹൃത്തമം |
അകരോഃ സചിവം ദൂതം സൗഹൃദാദഥ സാരഥിം || 20 || 344
- സർവാത്മനഃ സമദ്യശോ ഹൃദ്യയസ്യാനഹങ്കൃതേഃ |
തത്കൃതം മതിവൈഷമ്യം നിരവദ്യസ്യ ന ക്വചിത് || 21 || 345
- തഥാപ്രേകാന്തഭക്തേഷു പശ്യ ഭൂപാനുകമ്പിതം |
യൻമേഽസുംസ്ത്യജതഃ സാക്ഷാത്കൃഷ്ണോ ദർശനമാഗതഃ || 22 || 346
- ഭക്ത്യാഽവേശ്യ മനോ യസ്മിൻ വാചാ യന്നാമ കീർതയൻ |
ത്യജൻ കലേവരം യോഗീ മുച്യതേ കാമകർമ്മഭിഃ || 23 || 347
- സ ദേവദേവോ ഭഗവാൻ പ്രതീക്ഷതാം
കലേവരം യാവദിദം ഹിനോദ്യഹം |
പ്രസന്നഹാസാരൂണലോചനോൽലസ -
ൻമുഖാംബുജോ ധ്യാനപഥശ്ചതുർഭുജഃ || 24 || 348
- സൂത ഉവാച
യുധിഷ്ഠിരസ്തദാകർണ്യ ശയാനം ശരപഞ്ജരേ |
അപൃച്ഛദ്വിവിധാന്ധർമാന്യുഷീണാം ചാനുശൃൺവതാം || 25 || 349

- പുരുഷസ്വഭാവവിഹിതാൻ യഥാവർണം യഥാശ്രമം |
വൈരാഗ്യരാഗോപാധിഭ്യമാമ്നാതോഭയലക്ഷണാൻ || 26 || 350
- ദാനധർമാൻ രാജധർമാൻ മോക്ഷധർമാൻ വിഭാഗശഃ |
സ്ത്രീധർമാൻ ഭഗവദ്ധർമാൻ സമാസവ്യാസയോഗതഃ || 27 || 351
- ധർമാർഥകാമമോക്ഷാംശ്ച സഹോപായാൻ യഥാ മൂനേ |
നാനാഖ്യാനേതിഹാസേഷു വർണയാമാസ തത്ത്വവിത് || 28 || 352
- ധർമം പ്രവദതസ്തസ്യ സ കാലഃ പ്രത്യുപസ്ഥിതഃ |
യോ യോഗിനശ്ചരന്ദമൃത്യോർവാഛരിതസ്തുത്തരായണഃ || 29 || 353
- തദോപസംഹൃത്യ ഗിരഃ സഹസ്രണീ -
ർവിമുക്തസംഗം മന ആദിപുരുഷേ |
കൃഷ്ണേ ലസത്പീതപടേ ചതുർഭുജേ
പുരഃസ്ഥിത്യേമീലിതദൃഗ്വ്യധാരയത് || 30 || 354
- വിശുദ്ധയാ ധാരണയാ ഹതാശുഭ -
സ്തദീക്ഷയൈവാശു ഗതായുധവ്യഥഃ |
നിവൃത്തസർവേന്ദ്രിയവൃത്തിവിഭ്രമ -
സ്തുഷ്ടാവ ജന്മയം വിസൃജഞ്ജനാർദനം || 31 || 355
- ശ്രീഭീഷ്മ ഉവാച
ഇതി മതിരുപകൽപിതാ വിതൃഷ്ണാ
ഭഗവതി സാത്വതപുംഗവേ വിഭൂമ്നി |
സ്വസുഖമുപഗതേ ക്വചിദ്വിഹർതും
പ്രകൃതിമുപേയുഷി യദ്ഭവപ്രവാഹഃ || 32 || 356
- ത്രിഭുവനകമനം തമാലവർണം
രവികരഗൗരവരാംബരം ദധാനേ |

വപുരലകുകുലാവൃതാനനാബ്ജം

വിജയസഖേ രതിരസ്തു മേനവദ്യാ || 33 ||

357

യുധി തുരഗരജോവിധുമുവിഷ്വൽ -

കചലുലിതശ്രമവാർയലങ്കൃതാസ്യേ |

മമ നിശിതശരൈർവിഭിദ്യമാന -

ത്വചി വിലസത്കവചേസ്തു കൃഷ്ണ ആത്മാ || 34 ||

358

സപദി സഖിവചോ നിശമ്യ മധ്യേ

നിജപരയോർബലയോ രഥം നിവേശ്യ |

സ്ഥിതവതി പരസൈനികായുരക്ഷണാ

ഹൃതവതി പാർഥസഖേ രതിർമമാസ്തു || 35 ||

359

വ്യവഹിതപുതനാമുഖം നിരീക്ഷ്യ

സ്വജനവധാദ്വിമുഖസ്യ ദോഷബുദ്ധ്യാ |

കുമതിമഹരദാത്മവിദ്യയാ യ -

ശ്വരണരതിഃ പരമസ്യ തസ്യ മേസ്തു || 36 ||

360

സ്വനിഗമമപഹായ മത്പ്രതിജ്ഞാ -

മൃതമധികർതുമവപ്സുതോ രഥസ്ഥഃ |

ധൃതരഥചരണോഽഭ്യയാച്ചലദ്ഗു -

ർഹരിരിവ ഹന്തുമിഭം ഗതോത്തരീയഃ || 37 ||

361

ശിതവിശിഖഹതോ വിശീർണ്ണദംശഃ

ക്ഷതജപരിപ്ലുത ആതതായിനോ മേ |

പ്രസഭമഭിസസാര മദ്യധാർഥം

സ ഭവതു മേ ഭഗവാൻ ഗതിർമുകുന്ദഃ || 38 ||

362

വിജയരഥകുടുംബ ആത്തതോത്രേ

ധൃതഹയരശ്മിനി തച്ഛിധേക്ഷണീധേ |

ഭഗവതി രതിരസ്തു മേ മുമൂർഷോ -

ര്യമിഹ നിരീക്ഷ്യ ഹതാ ഗതാഃ സരൂപം || 39 ||

363

ലലിതഗതിവിലാസവൽഗുഹാസ -

പ്രണയനിരീക്ഷണകൽപിതോരുമാനാഃ |

കൃതമനുകൃതവത്യ ഉൻമദാന്ധാഃ

പ്രകൃതിമഗൻ കില യസ്യ ഗോപവധുഃ || 40 ||

364

മുനിഗണനൃപവർയസങ്കുല്പ്ലന്തഃ -

സദസി യുധിഷ്ഠിരരാജസുയ ഏഷാം |

അർഹണമുപപേദ ഇൗക്ഷണീയോ

മമ ദൃശിഗോചര ഏഷ ആവിരാത്മാ || 41 ||

365

തമിമമഹമജം ശരീരഭാജാം

ഹൃദി ഹൃദി ധിഷ്ഠിതമാത്മകൽപിതാനാം |

പ്രതിദൃശമിവ നൈകധാർകമേകം

സമധിഗത്ത്വാസ്ഥി വിധൂതഭേദമോഹഃ || 42 ||

366

സുത ഉവാച

കൃഷ്ണ ഏവം ഭഗവതി മനോവാഗ്ദ്യഷ്ടി വൃത്തിഭിഃ |

ആത്മൻയാത്മാനമാവേശ്യ സോഽന്തഃശ്വാസ ഉപാരമത് || 43 ||

367

സമ്പദ്യമാനമാജ്ഞായ ഭീഷ്മം ബ്രഹ്മണി നിഷ്കലേ |

സർവേ ബഭൂവുസ്തേ തുഷ്ണീം വയാംസീവ ദിനാത്യയേ || 44 ||

368

തത്ര ദുന്മുദയോ നേദൂർ -

ദേവമാനവവാദിതാഃ |

ശശംസുഃ സാധവോ രാജ്ഞാം

ഖാത്പേതുഃ പുഷ്പവൃഷ്ടയഃ || 45 ||

369

തസ്യ നിർഹരണാദീനി സമ്പരേതസ്യ ഭാർഗവ |

യുധിഷ്ഠിരഃ കാരയിത്വാ മുഹൂർത്തം ദുഃഖിതോഽഭവത് || 46 || 370

തൃഷ്ടുവുർമുനയോ ഹൃഷ്ടാഃ കൃഷ്ണം തദ്ഗൃഹ്യനാമഭിഃ |

തതസ്തേ കൃഷ്ണഹൃദയാഃ സ്വാശ്രമാൻ പ്രയയുഃ പുനഃ || 47 || 371

തതോ യുധിഷ്ഠിരോ ഗത്വാ സഹകൃഷ്ണോ ഗജാഹുയം |

പിതരം സാന്ത്വയാമാസ ഗാന്ധാർഃ ച തപസ്വിനീം || 48 || 372

പിത്രോ ചാനുമതോ രാജാ വാസുദേവാനുമോദിതഃ |

ചകാര രാജ്യം ധർമേണ പിതൃപൈതാമഹം വിഭുഃ || 49 || 373

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ യുധിഷ്ഠിരരാജ്യപ്രലംഭോ നാമ നവമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ ദശമോഽധ്യായഃ ॥

ശൗനക ഉവാച

ഹത്യാ സ്വരികുലസ്പൃധ ആതതായിനോ
 യുധിഷ്ഠിരോ ധർമഭൃതാം വരിഷ്ഠഃ |
 സഹാനുജൈഃ പ്രത്യവരുദ്ധഭോജനഃ
 കഥം പ്രവൃത്തഃ കിമകാരഷീത്തതഃ || 1 ||

374

സുത ഉവാച

വംശം കുരോർവംശദവാഗ്നിനിർഹൃതം
 സംരോഹയിത്വാ ഭവഭാവനോ ഹരിഃ |
 നിവേശയിത്വാ നിജരാജ്യ ഈശ്വരോ
 യുധിഷ്ഠിരം പ്രീതമനാ ബഭൂവ ഹ || 2 ||

375

നിശമ്യ ഭീഷ്മോക്തമമാചുതോക്തം

പ്രവൃത്തവിജ്ഞാനവിധുതവിഭ്രമഃ |
 ശശാസ ഗാമിന്ദ്ര ഇവാജിതാശ്രയഃ
 പരിധുപാന്താമനുജാനുവർതിതഃ || 3 ||

376

കാമം വവർഷ പർജന്യഃ സർവകാമദുഘാ മഹീ |

സിഷിച്ചുഃ സ്ഥ വ്രജാൻ ഗാവഃ പയസോധസ്വതീർമുദാ || 4 ||

377

- നദ്യഃ സമുദ്രാ ഗിരയഃ സവനസ്പതിവീര്യധഃ |
ഫലന്ത്യോഷധയഃ സർവാഃ കാമമൻവൃതു തസ്യ വൈ || 5 || 378
- നാധയോ വ്യാധയഃ ക്ലേശാ ദൈവഭൂതാത്മഹേതവഃ |
അജാതശത്രാവദവൻ ജന്തുനാം രാജ്ഞി കർഹിച്ചിത് || 6 || 379
- ഉഷിത്വാ ഹാസ്തിനപുരേ മാസാൻ കതിപയാൻ ഹരിഃ |
സുഹൃദാം ച വിശോകായ സ്വസുശ്ച പ്രിയകാമ്യതാ || 7 || 380
- ആമന്തര്യ ചാഭ്യനുജ്ഞാതഃ പരിഷ്വജ്യാഭിവാദ്യ തം |
ആരുരോഹ രഥം കൈശ്ചിത്പരിഷ്വക്തോഭിവാദിതഃ || 8 || 381
- സുഭദ്രാ ദ്രൗപദീ കുന്തീ വിരാടതനയാ തഥാ |
ഗാന്ധാരി ധൃതരാഷ്ട്രശ്ച യുധുത്സുർഗൗതമോ യമൗ || 9 || 382
- വൃകോദരശ്ച ധൗമ്യശ്ച സ്ത്രിയോ മത്സ്യസുതാദയഃ |
ന സേഹിരേ വിമുഹ്യന്തോ വിരഹം ശാർംഗധൻവനഃ || 10 || 383
- സത്സംഗാൻമുക്തദുഃസംഗോ ഹാതും നോത്സഹതേ ബുധഃ |
കീർത്യമാനം യശോ യസ്യ സകൃദാകർണ്യ രോചനം || 11 || 384
- തസ്മിന്നുസ്തധിയഃ പാർഥാഃ സഹേരൻ വിരഹം കഥം |
ദർശനസ്പർശസംലാപശയനാസനഭോജനൈഃ || 12 || 385
- സർവേ ത്വേനിമിഷൈരക്ഷൈസ്തമനുദ്രുതചേതസഃ |
വീക്ഷന്തഃ സ്നേഹസംബദ്ധാ വിചേലുസ്തത്ര തത്ര ഹ || 13 || 386
- ന്യരുന്ധന്നുദ്ഗലദ്ബാഷ്പമൗത്കംഠ്യാദ്ദേവകീസുതേ |
നിർയാത്യഗാരാനോഭിദ്രമിതി സ്യാദ്ബാധവസ്ത്രിയഃ || 14 || 387
- മൃദംഗശംഖഭേര്യശ്ച വീണാപണവഗോമുഖാഃ |
ധുന്ധുർയാനകഘണ്ടാദ്യാ നേദുർദുന്ദുഭയസ്തഥാ || 15 || 388

- പ്രാസാദശിവരാരുഢാഃ കുരുനാർയോ ദിദൃക്ഷയാ |
വവൃഷുഃ കുസുമൈഃ കൃഷ്ണം പ്രേമവ്രീഡാസ്മിതേക്ഷണാഃ || 16 || 389
- സിതാതപത്രം ജഗ്രാഹ മുക്താദാമവിഭൂഷിതം |
രത്നദണ്ഡം ഗുഡാകേശഃ പ്രിയഃ പ്രിയതമസ്യ ഹ || 17 || 390
- ഉദ്ധവഃ സാത്യകിശ്ശൈവ വൃജനേ പരമാദ്ഭുതേ |
വികീര്യമാണഃ കുസുമൈ രേജേ മധുപതിഃ പഥി || 18 || 391
- അശ്രൂയന്താശിഷഃ സത്യാസ്തത്ര തത്ര ദ്വിജേരിതാഃ |
നാനുരൂപാനുരൂപാശ്ച നിർഗുണസ്യ ഗുണാത്മനഃ || 19 || 392
- അന്യോന്യമാസീത്സഞ്ജൽപ ഉത്തമശ്ലോകചേതസാം |
കൗരവേന്ദ്രപുരസ്ത്രീണാം സർവശ്രുതിമനോഹരഃ || 20 || 393
- സ വൈ കിലായം പുരുഷഃ പുരാതനോ
യ ഏക ആസീദവിശേഷ ആത്മനി |
അഗ്രേ ഗുണേഭ്യോ ജഗദാത്മനീശ്വരേ
നിമീലിതാത്മന്നിശി സുപ്തശക്തിഷു || 21 || 394
- സ ഏവ ഭൂയോ നിജവീര്യചോദിതാം
സ്വജീവമായാം പ്രകൃതിം സിസൃക്ഷതീം |
അനാമരൂപാത്മനി രൂപനാമനീ
വിധിത്സമാനോനൃസന്ധാര ശാസ്ത്രകൃത് || 22 || 395
- സ വാ അയം യത്പദമത്ര സൂരയോ
ജിതേന്ദ്രിയാ നിർജിതമാതരിശ്വനഃ |
പശ്യന്തി ഭക്ത്യുത്കലിതാമലാത്മനാ
നന്വേഷ സത്ത്വം പരിമാർഷ്ടുമർഹതി || 23 || 396

സ വാ അയം സഖ്യനുഗീതസത്കഥോ
 വേദേഷു ഗുഹ്യേഷു ച ഗുഹ്യവാദിഭിഃ |
 യ ഏക ഇശോ ജഗദാത്മലീലയാ
 സൃജത്യവത്യത്തി ന തത്ര സജ്ജതേ || 24 || 397

യദാ ഹൃധർമ്മേണ തമോധിയോ നൃപാ
 ജീവന്തി തത്രൈഷ ഹി സത്ത്വതഃ കില |
 ധത്തേ ഭഗം സത്യമൃതം ദയാം യശോ
 ഭവായ രൂപാണി ദധദ്യുഗേ യുഗേ || 25 || 398

അഹോ അലം ശ്ലാഘ്യതമം യദോഃ കുല -
 മഹോ അലം പുൺയതമം മധോർവനം |
 യദേഷ പുംസാമൃഷഭഃ ശ്രിയഃ പതിഃ
 സ്വജൻമനാ ചക്രമണേന ചാഞ്ചതി || 26 || 399

അഹോ ബത സ്വർയശസസ്തിരസ്കരീ
 കുശസ്ഥലീ പുൺയയശസ്കരീ ഭുവഃ |
 പശ്യന്തി നിത്യം യദനുഗ്രഹേഷിതം
 സ്ഥിതാവലോകം സ്വപതിം സ്ഥ യത്പ്രജാഃ || 27 || 400

നൂനം വ്രതസ്നാനഹുതാദിനേശ്വരഃ
 സമർചിതോ ഹൃന്ധ്യ ഗൃഹീതപാണിഭിഃ |
 പിബന്തി യാഃ സഖ്യധരാമൃതം മുഹു -
 ര്വ്രജസ്ത്രിയഃ സമ്മുഹൂർയദാശയാഃ || 28 || 401

യാ വീര്യശുൽഭേന ഹൃതാഃ സ്വയംവരേ
 പ്രഥമ്യ ചൈദ്യപ്രമുഖാൻ ഹി ശുഷ്മിണഃ |
 പ്രദ്യുമ്നസാംബാംബസുതാദയോഽപരാ
 യാശ്ചാഹുതാ ഭൗമവധേ സഹസ്രശഃ || 29 || 402

ഏതാഃ പരം സ്ത്രീത്വമപാസ്തപേശലം

നിരസ്തശൗചം ബത സാധു കുർവതേ |

യാസാം ഗൃഹാത്പുഷ്കരലോചനഃ പതി -

ർന ജാത്യപൈത്യാഹൃതിഭിർഹൃദി സ്പൃശൻ || 30 ||

403

ഏവംവിധാ ഗദന്തീനാം സ ഗിരഃ പുരയോഷിതാം |

നിരീക്ഷണേനാഭിനന്ദൻ സസ്മിതേന യയൗ ഹരിഃ || 31 ||

404

അജാതശത്രുഃ പുതനാം ഗോപീമായ മധുദ്വിഷഃ |

പരേഭ്യഃ ശങ്കിതഃ സ്നേഹാത്പ്രായുങ്ക്ത ചതുരംഗിണീം || 32 ||

405

അഥ ദൂരാഗതാഞ് ശൗരിഃ കൗരവാൻ വിരഹാതുരാൻ |

സന്നിവർത്യ ദൃഢം സ്മിഗ്ധാൻ പ്രായാത്സ്യനഗരീം പ്രിയൈഃ || 33 ||

406

കുരുജാംഗലപാഞ്ചാലാൻ ശൂരസേനാൻ സയാമുനാൻ |

ബ്രഹ്മാവർതം കുരുക്ഷേത്രം മത്സ്യാൻ സാരസ്വതാനഥ || 34 ||

407

മരുധൻവമതിക്രമ്യ സൗവീരാഭീരയോഃ പരാൻ |

ആനർതാൻ ഭാർഗവോപാഗാച്ഛാന്തവാഹോ മനാഗ്വിഭുഃ || 35 ||

408

തത്ര തത്ര ഹ തത്രതൈർഹരിഃ പ്രത്യുദ്യതാർഹണഃ |

സായം ഭേജേ ദിശം പശ്ചാദ്ഗവിഷ്ഠോ ഗാം ഗതസ്തദാ || 36 ||

409

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

പ്രഥമസ്കന്ധേ നൈമിഷീയോപാഖ്യാനേ ശ്രീകൃഷ്ണദ്വാരകാഗമനം നാമ

ദശമോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ ഏകാദശോഽധ്യായഃ ॥

സുത ഉവാച

ആനർതാൻ സ ഉപവ്രജ്യ സ്വൃദ്ധാഞ്ജനപദാൻ സ്വകാൻ |
 ദധ്മൗ ദരവരം തേഷാം വിഷാദം ശമയന്നിവ || 1 ||

410

സ ഉച്ചകാശേ ധവലോദരോ ദരോ -

പ്രപുരുക്രമസ്യാധരശോണശോണിമാ |
 ദാധ്മായമാനഃ കരകഞ്ജസമ്പുടേ

യമാബ്ജഷണ്യേ കലഹംസ ഉത്സ്യന് || 2 ||

411

തമുപശ്രുത്യ നിനദം ജഗദ്ഭയഭയാവഹം |

പ്രത്യുദ്യയുഃ പ്രജാഃ സർവാ ഭർതൃദർശനലാലസാഃ || 3 ||

412

തത്രോപനീതബലയോ രവേർദീപമിവാദ്യതാഃ |

ആത്മാരാമം പൂർണകാമം നിജലാഭേന നിത്യദാ || 4 ||

413

പ്രീത്യുത്ഫുൽലമുഖാഃ പ്രോച്ഛുർഹർഷഗദ്ഗദയാ ഗിരാ |

പിതരം സർവസുഹൃദമവിതാരമിവാർഭകാഃ || 5 ||

414

നതാഃ സ്ഥ തേ നാഥ സദാംഘ്രിപങ്കജം

വിരിഞ്ചവൈരിഞ്ച്യസുരേന്ദ്രവന്ദിതം |

പരായണം ക്ഷേമമിഹേച്ഛതാം പരം

ന യത്ര കാലഃ പ്രഭവേത് പരഃ പ്രഭുഃ || 6 ||

415

ഭവായ നസ്ത്വം ഭവ വിശ്വഭാവന

ത്വമേവ മാതാമ സുഹൃത്പതിഃ പിതാ |

ത്വം സദ്ഗുരുർനഃ പരമം ച ദൈവതം

യസ്യാനുവൃത്തയാ കൃതിനോ ബഭൂവിമ || 7 ||

416

അഹോ സനാഥാ ഭവതാ സ്ഥ യദ്വയം

ത്രൈവിഷ്ടപാനാമപി ദൂരദർശനം |

പ്രേമസ്ഥിതസ്നിഗ്ധനിരീക്ഷണാനനം

പശ്യേമ രൂപം തവ സർവസൗഭഗം || 8 ||

417

യർഹ്യംബുജാക്ഷാപസസാര ഭോ ഭവാൻ

കുരുൻ മധുൻ വാമ സുഹൃദ്രിദൃക്ഷയാ |

തത്രാബ്ദകോടിപ്രതിമഃ ക്ഷണോ ഭവേദ്

രവിം വിനാക്ഷ്ണോരിവ നസ്തവാച്യത || 9 ||

418

ഇതി ചോദീരിതാ വാചഃ പ്രജാനാം ഭക്തവത്സലഃ |

ശൃൺവാനോനൂഗ്രഹം ദൃഷ്ട്വാ വിതൻവൻ പ്രാവിശത്പുരീം || 10 || 419

മധുഭോജദശാർഹാർഹകുങ്കുരാന്ധകവൃഷ്ണിഭിഃ |

ആത്മതുൽയബലൈർഗുപ്താം നാഗൈർഭോഗവതീമിവ || 11 || 420

സർവർതുസർവവിഭവപുൺയവൃക്ഷലതാശ്രമൈഃ |

ഉദ്യാനോപവനാരാമൈർവൃതപദ്മാകരശ്രിയം || 12 || 421

ഗോപുരദ്വാരമാർഗേഷു കൃതകൗതുകതോരണാം |

ചിത്രധ്വജപതാകാഗ്രൈരന്തഃ പ്രതിഹതാതപാം || 13 || 422

സമ്മാർജിതമഹാമാർഗരഥ്യാപണകചത്വരാം |

സിക്താം ഗന്ധജലൈരുപ്താം ഫലപുഷ്പാക്ഷതാങ്കുരൈഃ || 14 || 423

- ദ്വാരി ദ്വാരി ഗൃഹാണാം ച ദധ്യക്ഷതഫലേക്ഷുഭിഃ |
അലങ്കൃതാം പൂർണകുംഭൈർബലിഭിർധൂപദീപകൈഃ || 15 || 424
- നിശമ്യ പ്രേഷ്ഠമായാന്തം വസുദേവോ മഹാമനാഃ |
അക്രൂരശ്ചോഗ്രസേനശ്ച രാമശ്ചാദ്ഭുതവിക്രമഃ || 16 || 425
- പ്രദ്യുമ്നശ്ചാരുദേഷ്ണശ്ച സാംബോ ജാംബവതീസുതഃ |
പ്രഹർഷവേഗോച്ഛശിതശയനാസനഭോജനാഃ || 17 || 426
- വാരണേന്ദ്രം പുരസ്കൃത്യ ബ്രാഹ്മണൈഃ സസുമംഗലൈഃ |
ശംഖതൂർയനിനാദേന ബ്രഹ്മഘോഷേണ ചാദ്യതാഃ |
പ്രത്യുജ്ജഗ്മു രഥൈർഹൃഷ്ടാഃ പ്രണയാഗതസാധ്യസാഃ || 18 || 427
- വാരമുഖ്യാശ്ച ശതശോ യാനൈസ്തദ്ര്ശനോത്സുകാഃ |
ലസത്കുണ്ഡലനിർഭാതകപോലവദനശ്രിയഃ || 19 || 428
- നടനർതകഗന്ധർവാഃ സൂതമാഗധവന്ദിനഃ |
ഗായന്തി ചോത്തമശ്ലോകചരിതാൻയദ്ഭുതാനി ച || 20 || 429
- ഭഗവാംസ്തത്ര ബന്ധൂനാം പൗരാണാമനുവർതിനാം |
യഥാവിധൂപസംഗമ്യ സർവേഷാം മാനമാദധേ || 21 || 430
- പ്രഹ്യാഭിവാദനാശ്ലേഷകരസ്പർശസ്ഥിതേക്ഷണൈഃ |
ആശ്വാസ്യ ചാശ്വപാകേഭ്യോ വരൈശ്ചാഭിമതൈർവിഭുഃ || 22 || 431
- സ്വയം ച ഗുരുഭിർവിപ്രൈഃ സദാദൈഃ സ്ഥവിരൈരപി |
ആശീർഭിർയുജ്യമാനോന്യൈർവന്ദിഭിശ്ചാവിശത്പുരം || 23 || 432
- രാജമാർഗം ഗതേ കൃഷ്ണേ ദ്വാരകായാഃ കുലസ്ത്രിയഃ |
ഹർദ്യാൺയാരുരുഹൂർവിപ്ര തദീക്ഷണമഹോത്സവാഃ || 24 || 433

- നിത്യം നിരീക്ഷമാണാനാം യദപി ദ്വാരകൗകസാം |
 നൈവ തൃപ്യന്തി ഹി ദൃശഃ ശ്രിയോ ധാമാംഗമച്യുതം || 25 || 434
- ശ്രിയോ നിവാസോ യസ്യോരഃ പാനപാത്രം മുഖം ദൃശാം |
 ബാഹവോ ലോകപാലാനാം സാരംഗാണാം പദാംബുജം || 26 || 435
- സിതാതപത്രവൃജനൈരുപസ്കൃതഃ
 പ്രസൂനവർഷൈരഭിവർഷിതഃ പഥി |
 പിശംഗവാസാ വനമാലയാ ബഭൗ
 ഘനോ യഥാർകോഡുപചാപവൈദ്യുതൈഃ || 27 || 436
- പ്രവിഷ്ടസ്തു ഗൃഹം പിത്രോഃ പരിഷ്ചുക്തഃ സ്വമാത്യഭിഃ |
 വവന്ദേ ശിരസാ സപ്ത ദേവകീപ്രമുഖാ മുദാ || 28 || 437
- താഃ പുത്രമങ്കമാരോപ്യ സ്നേഹസ്സനുതപയോധരാഃ |
 ഹർഷവിഹ്വലിതാത്മാനഃ സിഷിചുർനേത്രജൈർജ്ജലൈഃ || 29 || 438
- അമാവിശത് സ്വഭവനം സർവകാമമനുത്തമം |
 പ്രാസാദാ യത്ര പത്നീനാം സഹസ്രാണി ച ഷോഡശ || 30 || 439
- പത്നഃ പതിം പ്രോഷ്യ ഗൃഹാനുപാഗതം
 വിലോക്യ സഞ്ജാതമനോമഹോത്സവാഃ |
 ഉത്തസ്ഥുരാരാത് സഹസ്രാസ്സനാശയാത്
 സാകം വ്രതൈർവ്രീഡിതലോചനാനനാഃ || 31 || 440
- തമാത്മജൈർദ്യുഷ്ടിഭിരന്തരാത്മനാ
 ദുരന്തഭാവാഃ പരിരേഭിരേ പതിം |
 നിരുദ്ധമപ്യാസ്രവദംബു നേത്രയോ -
 ര്വിലജ്ജതീനാം ഭൃഗുവർയ വൈക്ലവാത് || 32 || 441

യദ്യപ്യസൗ പാർശ്വഗതോ രഹോഗത -

സ്തമാപി തന്യാംഘ്രിയുഗം നവം നവം |

പദേ പദേ കാ വിരമേത തത്പദാ -

ചലാപി യച്ഛീർന്ന ജഹാതി കർഹിച്ചിത് || 33 ||

442

ഏവം നൃപാണാം ക്ഷിതിഭാരജൻമനാ -

മക്ഷൗഹിണീഭിഃ പരിവൃത്തതേജസാം |

വിധായ വൈരം ശ്വസനോ യമാനലം

മിഥോ വധേനോപരതോ നിരായുധഃ || 34 ||

443

സ ഏഷ നരലോകേസ്ഥിന്നവതീർണ്ഃ സ്വമായയാ |

രേമേ സ്ത്രീരന്തകൂടസ്ഥോ ഭഗവാൻ പ്രാകൃതോ യഥാ || 35 ||

444

ഉദാമഭാവപിശുനാമലവൽഗുഹാസ -

വ്രീഡാവലോകനിഹതോ മദനോഽപി യാസാം |

സമ്മുഹ്യ ചാപമജഹാത്പ്രമദോത്തമാസ്താ

യസ്യേന്ദ്രിയം വിമഥിതും കുഹകൈർന്ന ശേകുഃ || 36 ||

445

തമയം മന്യതേ ലോകോ ഹൃസംഗമപി സംഗിനം |

ആത്മൗപമ്യേന മനുജം വ്യാപൃൺവാനം യതോഽബുധഃ || 37 ||

446

ഏതദീശനമീശസ്യ പ്രകൃതിസ്ഥോഽപി തദ്ഗുണൈഃ |

ന യുജ്യതേ സദാസ്തമസ്ഥൈർയഥാ ബുദ്ധിസ്തദാശ്രയാ || 38 ||

447

തം മേനിരേബലാ മുഘാഃ സ്ത്രൈണാം ചാനുവ്രതം രഹഃ |

അപ്രമാണവിദോ ഭർതുരീശ്വരം മതയോ യഥാ || 39 ||

448

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

പ്രഥമസ്കന്ധേ നൈമിഷീയോപാഖ്യാനേ ശ്രീകൃഷ്ണദ്വാരകാപ്രവേശോ

നാമ ഏകാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ ദ്വാദശോധ്യായഃ ॥

ശൗനക ഉവാച

അശ്വത്ഥാമനോപസൃഷ്ടേന ബ്രഹ്മശീർഷ്ണോരുതേജസാ |
 ഉത്തരായാ ഹതോ ഗർഭ ഇൗശേനാജീവിതഃ പുനഃ || 1 || 449

തസ്യ ജൻമ മഹാബുദ്ധേഃ കർമാണി ച മഹാത്മനഃ |
 നിധനം ച യഥൈവാസീത്വ പ്രേത്യ ഗതവാൻ യഥാ || 2 || 450

തദിദം ശ്രോതുമിച്ഛാമോ ഗദിതും യദി മന്യസേ |
 ബ്രൂഹി നഃ ശ്രദ്ധയാനാനാം യസ്യ ജ്ഞാനമദാച്ഛുകഃ || 3 || 451

സുത ഉവാച

അപീപലദ്ധർമരാജഃ പിതൃവദ് രഞ്ജയൻ പ്രജാഃ |
 നിഃസ്പൃഹഃ സർവകാമേഭ്യഃ കൃഷ്ണപാദാബ്ജസേവയാ || 4 || 452

സമ്പദഃ ക്രതവോ ലോകാ മഹിഷീ ഭ്രാതരോ മഹീ |
 ജംബുദ്വീപാധിപത്യം ച യശശ്ച ത്രിദിവം ഗതം || 5 || 453

കിം തേ കാമാഃ സുരസ്പാർഹാ മുകുന്ദമനസോ ദ്വിജാഃ |
 അധിജഹ്വർമുദം രാജ്ഞഃ ക്ഷുധിതസ്യ യഥേതരേ || 6 || 454

മാതൂർഗർഭഗതോ വീരഃ സ തദാ ഭൃഗുനന്ദന |
 ദദർശ പുരുഷം കഞ്ചിദ്ദൃഹ്യമാനോസ്ത്രതേജസാ || 7 || 455

- അംഗുഷ്ഠമാത്രമലം സ്പുരത്പുരമൗലിനം |
അപീച്യദർശനം ശ്യാമം തഡിദ്വാസസമചൃതം || 8 || 456
- ശ്രീമദ്ദീർഘചതുർബാഹും തപ്തകാഞ്ചനകുണ്ഡലം |
ക്ഷതജാക്ഷം ഗദാപാണിമാത്മനഃ സർവതോദിശം |
പരിഭ്രമന്തമുൽകാഭാം ഭ്രാമയന്തം ഗദാം മുഹൂഃ || 9 || 457
- അസ്ത്രതേജഃ സ്വഗദയാ നീഹാരമിവ ഗോപതിഃ |
വിധമന്തം സന്നികർഷേ പർയൈക്ഷത ക ഇത്യസൗ || 10 || 458
- വിധൂയ തദമേയാത്മാ ഭഗവാന്ധർമഗുബ് വിഭുഃ |
മിഷതോ ദശമാസസ്യ തത്രൈവാനന്തർദധേ ഹരിഃ || 11 || 459
- തതഃ സർവഗുണോദർഭേ സാനുകൂലഗ്രഹോദയേ |
ജജേഞ വംശധരഃ പാണ്ഡോർഭൂയഃ പാണ്ഡുരിവൗജസാ || 12 || 460
- തസ്യ പ്രീതമനാ രാജാ വിപ്രൈർധൗമ്യക്യുപാദിഭിഃ |
ജാതകം കാരയാമാസ വാചയിത്വാ ച മംഗലം || 13 || 461
- ഹിരണ്യം ഗാം മഹീം ഗ്രാമാൻ ഹസ്ത്യശ്വാനുപതിർവരാൻ |
പ്രാദാത്സ്യന്നം ച വിപ്രേഭ്യഃ പ്രജാതീർഥേ സ തീർഥവിത് || 14 || 462
- തമുചുർബ്രാഹ്മണാസ്തുഷ്ടാ രാജാനം പ്രശ്രയാൻവിതം |
ഏഷ ഹൃസ്ഥിൻ പ്രജാതന്തൗ പുരുണാം പൗരവർഷഭ || 15 || 463
- ദൈവേനാപ്രതിഘാതേന ശുക്ലേ സംസ്ഥാമുപേയുഷി |
രാതോ വോഽനുഗ്രഹാർഥായ വിഷ്ണുനാ പ്രഭവിഷ്ണുനാ || 16 || 464
- തസ്മാന്നാമ്നാ വിഷ്ണുരാത ഇതി ലോകേ ബൃഹച്ഛവാഃ |
ഭവിഷ്യതി ന സന്ദേഹോ മഹാഭാഗവതോ മഹാൻ || 17 || 465

യുധിഷ്ഠിര ഉവാച

അപ്യേഷ വംശ്യാൻ രാജർഷീൻ

പുണ്യയശ്ശോകാൻ മഹാത്മനഃ |

അനുവർതിതാ സ്വിദ്യശസാ

സാധുവാദേന സത്തമാഃ || 18 ||

466

ബ്രാഹ്മണാ ഊചുഃ

പാർഥ പ്രജാവിതാ സാക്ഷാദിക്ഷ്യാകുരിവ മാനവഃ |

ബ്രഹ്മണയഃ സത്യസന്ധശ്ച രാമോ ദാശരഥിര്യഥാ || 19 ||

467

ഏഷ ദാതാ ശരണ്യശ്ച യഥാ ഹൃൗശീനരഃ ശിബിഃ |

യശോ വിതനിതാ സ്യാനാം ദൗഷ്യന്തിരിവ യജ്ഞനാം || 20 ||

468

ധൻവിനാമഗ്രണീരേഷ തുൽയശ്ചാർജുനയോർദ്വയോഃ |

ഹുതാശ ഇവ ദുർധർഷഃ സമുദ്ര ഇവ ദുസ്തരഃ || 21 ||

469

മൃഗേന്ദ്ര ഇവ വിക്രാന്തോ നിഷേവ്യോ ഹിമവാനിവ |

തിതിക്ഷുർവസുധേവാസൗ സഹിഷ്ണുഃ പിതരാവിവ || 22 ||

470

പിതാമഹസമഃ സാമ്യേ പ്രസാദേ ഗിരിശോപമഃ |

ആശ്രയഃ സർവഭൂതാനാം യഥാ ദേവോ രമാശ്രയഃ || 23 ||

471

സർവസദ്ഗുണമാഹാത്മ്യേ ഏഷ കൃഷ്ണമനുവ്രതഃ |

രന്തിദേവ ഇവോദാരോ യയാതിരിവ ധാർമികഃ || 24 ||

472

ധൃത്യാ ബലിസമഃ കൃഷ്ണേ പ്രഹ്ലാദ ഇവ സദ്ഗ്രഹഃ |

ആഹർതൈഷോഽശ്വമേധാനാം വൃദ്ധാനാം പര്യുപാസകഃ || 25 ||

473

രാജർഷീണാം ജനയിതാ ശാസ്താ ചോത്പഥഗാമിനാം |

നിഗ്രഹീതാ കലേരേഷ ഭുവോ ധർമസ്യ കാരണാത് || 26 ||

474

- തക്ഷകാദാത്മനോ മൃത്യും ദ്വിജപുത്രോപസർജിതാത് |
പ്രപത്സ്യത ഉപശ്രുത്യ മുക്തസംഗഃ പദം ഹരേഃ || 27 || 475
- ജിജ്ഞാസിതാത്മയാമാതേമ്യോ മൂനേർവ്യാസസുതാദസൗ |
ഹിത്യേദം നൃപ ഗംഗായാം യാസ്യത്യദ്ധാകുതോദയം || 28 || 476
- ഇതി രാജ്ഞ ഉപാദിശ്യ വിപ്രാ ജാതകകോവിദാഃ |
ലബ്ധാപചിതയഃ സർവേ പ്രതിജഗ്മുഃ സ്വകാൻ ഗൃഹാൻ || 29 || 477
- സ ഏഷ ലോകേ വിഖ്യാതഃ പരീക്ഷിദിതി യത്പ്രഭുഃ |
ഗർഭേ ദൃഷ്ടമനുധ്യായൻ പരീക്ഷേത നരേഷ്വിഹ || 30 || 478
- സ രാജപുത്രോ വവൃധേ ആശു ശുക്ല ഇവോഡുപഃ |
ആപൂർയമാണഃ പിതൃഭിഃ കാഷ്ഠാഭിരിവ സോഽൻവഹം || 31 || 479
- യക്ഷ്യമാണോഽശ്വമേധേന ജ്ഞാതിഭ്രാഹ്മജിഹാസയാ |
രാജാലബ്ധധനോ ദധ്യാവൻയത്ര കരദണ്ഡയോഃ || 32 || 480
- തദഭിപ്രേതമാലക്ഷ്യ ഭ്രാതരോഽച്യുതചോദിതാഃ |
ധനം പ്രഹീണമാജഹൂരുദീച്യാം ദിശി ഭൂരിശഃ || 33 || 481
- തേന സംഭൃതസംഭാരോ ധർമപുത്രോ യുധിഷ്ഠിരഃ |
വാജിമേധൈസ്ത്രിഭിർഭീതോ യജ്ഞൈഃ സമയജദ്ധരിം || 34 || 482
- ആഹൂതോ ഭഗവാൻ രാജ്ഞാ
യാജയിത്വാ ദ്വിജൈർനൃപം |
ഉവാസ കതിചിൻമാസാൻ
സുഹൃദാം പ്രിയകാമ്യയാ || 35 || 483
- തതോ രാജ്ഞാഭ്യനുജ്ഞാതഃ
കൃഷ്ണയാ സഹ ബന്ധുഭിഃ |

യയൗ ദ്വാഭവതീം ബ്രഹ്മൻ

സാർജുനോ യദുഭിർവൃതഃ || 36 ||

484

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ നൈമിഷീയോപാഖ്യാനേ പരീക്ഷിജ്ജൻമാദ്യുത്കർഷോ

നാമ

ദ്വാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ ത്രയോദശോധ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച

വിദുരസ്തീർഥയാത്രായാം മൈത്രേയാദാത്മനോ ഗതിം |
 ജ്ഞാത്യാഗാദ്ധാസ്തിനപുരം തയാവാപ്തവിവിത്സിതഃ || 1 || 485

യാവതഃ കൃതവാൻ പ്രശ്നാൻ ക്ഷത്താ കൗഷാരവാഗ്രതഃ |
 ജാതൈകഭക്തിർഗോവിന്ദേ തേഭ്യശ്ചോപരരാമ ഹ || 2 || 486

തം ബന്ധുമാഗതം ദൃഷ്ട്വാ ധർമപുത്രഃ സഹാനുജഃ |
 ധൃതരാഷ്ട്രോ യുയുത്സുശ്ച സൂതഃ ശാരദ്യതഃ പൃഥാ || 3 || 487

ഗാന്ധാരി ഭൗപദീ ബ്രഹ്മൻ
 സുഭദ്രാ ചോത്തരാ കൃപീ |
 അൻയാശ്ച ജാമയഃ പാണ്ഡോർജ~ -
 നാതയഃ സസുതാഃ സ്ത്രിയഃ || 4 || 488

പ്രത്യുജ്ജഗ്മുഃ പ്രഹർഷേണ പ്രാണം തൻവ ഇവാഗതം |
 അഭിസംഗമ്യ വിധിവത് പരിഷ്കംഗാഭിവാദനൈഃ || 5 || 489

മുമുചുഃ പ്രേമബാഷ്പൗഘം വിരഹൗത്കംഠകാതരാഃ |
 രാജാ തമർഹയാഞ്ചക്രേ കൃതാസനപരിഗ്രഹം || 6 || 490

- തം ഭുക്തവന്തം വിശ്രാന്തമാസീനം സുഖമാസനേ |
പ്രശ്രയാവനതോ രാജാ പ്രാഹ തേഷാം ച ശൃൺവതാം || 7 || 491
- യുധിഷ്ഠിര ഉവാച
അപി സ്മരഥ നോ യുഷ്മത്പക്ഷച്ഛായാസമേധിതാൻ |
വിപദ്ഗണാദ്വിഷാഗ്യാദേർമോചിതാ യത്സമാത്യകാഃ || 8 || 492
- കയാ വൃത്തയാ വർതിതം വശ്വരദ്ഭിഃ ക്ഷിതിമണ്ഡലം |
തീർഥാനി ക്ഷേത്രമുഖ്യാനി സേവിതാനീഹ ഭൂതലേ || 9 || 493
- ഭവദ്വിധാ ഭാഗവതാസ്തീർഥഭൂതാഃ സ്വയം വിഭോ |
തീർഥീകുർവന്തി തീർഥാനി സ്വാന്തഃസ്ഥന ഗദാഭൂതാ || 10 || 494
- അപി നഃ സുഹൃദസ്താത ബാന്ധവാഃ കൃഷ്ണദേവതാഃ |
ദൃഷ്ടാഃ ശ്രുതാ വാ യദവഃ സ്വപൂർയാം സുഖമാസതേ || 11 || 495
- ഇത്യുക്തോ ധർമരാജേന സർവം തത് സമവർണയത് |
യഥാനുഭൂതം ക്രമശോ വിനാ യദുകുലക്ഷയം || 12 || 496
- നന്വപ്രിയം ദുർവിഷഹം നൃണാം സ്വയമുപസ്ഥിതം |
നാവേദയത് സകരുണോ ദുഃഖിതാൻ ദ്രഷ്ടുമക്ഷമഃ || 13 || 497
- കഞ്ചിത്കാലമമാവാത്സീത്സത്കൃതോ ദേവവത്സുഖം |
ഭ്രാതൂർജ്യേഷ്ഠസ്യ ശ്രേയസ്കൃത്സർവേഷാം പ്രീതിമാവഹൻ || 14 || 498
- അബിഭ്രദർയമാ ദണ്ഡം യഥാവദഘകാരിഷു |
യാവദുധാര ശൂദ്രത്വം ശാപാദ്വർഷശതം യമഃ || 15 || 499
- യുധിഷ്ഠിരോ ലബ്ധരാജ്യോ ദൃഷ്ട്വാ പൗത്രം കുലന്ധരം |
ഭ്രാതൃഭിർലോകപാലാഭൈർമുമുദേ പരയാ ശ്രിയാ || 16 || 500

- ഏവം ഗൃഹേഷു സങ്കുതാനാം പ്രമത്താനാം തദീഹയാ |
അത്യക്രാമദവിജ്ഞാതഃ കാലഃ പരമദുസ്തരഃ || 17 || 501
- വിദുരസ്തദഭിപ്രേത്യ ധൃതരാഷ്ട്രമഭാഷത |
രാജന്നിർഗമ്യതാം ശീഘ്രം പശ്യേദം ഭയമാഗതം || 18 || 502
- പ്രതിക്രിയാ ന യസ്യേഹ കുതശ്ചിത്കർഹിച്ചിത്പ്രഭോ |
സ ഏവ ഭഗവാൻ കാലഃ സർവേഷാം നഃ സമാഗതഃ || 19 || 503
- യേന ചൈവാഭിപന്നോഽയം പ്രാണൈഃ പ്രിയതമൈരപി |
ജനഃ സദ്യോ വിയുജ്യേത കിമുതാൻയൈർധനാദിഭിഃ || 20 || 504
- പിതൃഭ്രാതൃസുഹൃത്പുത്രാ ഹതാസ്തേ വിഗതം വയഃ |
ആത്മാ ച ജരയാ ഗ്രസ്തഃ പരഗേഹമുപാസസേ || 21 || 505
- അഹോ മഹീയസീ ജന്തോർജീവിതാശാ യയാ ഭവാൻ |
ഭീമാപവർജിതം പിണ്ഡമാദത്തേ ഗൃഹപാലവത് || 22 || 506
- അഗ്നിർനിസൃഷ്ടോ ദത്തശ്ച ഗരോ ദാരാശ്ച ദുഷിതാഃ |
ഹൃതം ക്ഷേത്രം ധനം യേഷാം തദൃത്തൈരസുഭിഃ കിയത് || 23 || 507
- തസ്യാപി തവ ദേഹോഽയം കൃപണസ്യ ജിജീവിഷോഃ |
പരൈത്യനിച്ഛതോ ജീർണോ ജരയാ വാസസീ ഇവ || 24 || 508
- ഗതസ്യാർഥമിമം ദേഹം വിരക്തോ മുക്തബന്ധനഃ |
അവിജ്ഞാതഗതിർജഹ്യാത് സ വൈ ധീര ഉദാഹൃതഃ || 25 || 509
- യഃ സ്വകാത്പരതോ വേഹ ജാതനിർവേദ ആത്മവാൻ |
ഹൃദി കൃത്വാ ഹരിം ഗേഹാത്പ്രവ്രജേത്സ നരോത്തമഃ || 26 || 510
- അഥോദീചീം ദിശം യാതു സ്വൈരജ്ഞാതഗതിർഭവാൻ |
ഇതോഽർവാക്പ്രായശഃ കാലഃ പുംസാം ഗുണവികർഷണഃ || 27 || 511

ഏവം രാജാ വിദുരേണാനുജേന

പ്രജ്ഞാചക്ഷുർബോധിത ആജമീഡഃ |

ചരിത്ത്വാ സ്വേഷു സ്നേഹപാശാൻദ്രവിമ്നോ

നിശ്ചക്രാമ ഭ്രാതൃസന്ദർശിതാധ്വാ || 28 ||

512

പതിം പ്രയാന്തം സുബലസ്യ പുത്രീ

പതിവ്രതാ ചാനുജഗാമ സാധ്വീ |

ഹിമാലയം ന്യസ്തദന്ധപ്രഹർഷം

മനസിനാമിവ സത്സമ്പ്രഹാരഃ || 29 ||

513

അജാതശത്രുഃ കൃതമൈത്രോ ഹുതാഗ്നി -

ർവിപ്രാൻ നത്വാ തിലഗോഭുമിരുക്മൈഃ |

ഗൃഹം പ്രവിഷ്ടോ ഗുരുവന്ദനായ

ന ചാപശ്യത്പിതരൗ സൗബലീം ച || 30 ||

514

തത്ര സഞ്ജയമാസീനം പപ്രച്ഛോദ്വിഗ്നമാനസഃ |

ഗാവൽഗണേ ക്വ നസ്താതോ വൃദ്ധോ ഹീനശ്ച നേത്രയോഃ || 31 || 515

അംബാ ച ഹതപുത്രാഭിർതാ പിതൃവ്യഃ ക്വ ഗതഃ സുഹൃത് |

അപി മയ്യകൃതപ്രജേണ ഹതബന്ധുഃ സ ഭാര്യയാ |

ആശംസമാനഃ ശമലം ഗംഗായാം ദുഃഖിതോപതത് || 32 || 516

പിതർയുപരതേ പാണ്ഡൗ സർവാനഃ സുഹൃദഃ ശിശൂൻ |

അരക്ഷതാം വൃസനതഃ പിതൃവ്യൗ ക്വ ഗതാവിതഃ || 33 || 517

സൂത ഉവാച

കൃപയാ സ്നേഹവൈക്ലവ്യാത്സുതോ വിരഹകർശിതഃ |

ആത്മേശ്വരമചക്ഷാണോ ന പ്രത്യാഹാതിപീഡിതഃ || 34 || 518

- വിമൃജ്യാശ്രൂണി പാണിഭ്യാം വിഷ്ടഭ്യാത്മാനമാത്മനാ |
അജാതശത്രും പ്രത്യുചേ പ്രഭോഃ പാദാവനുസ്മരൻ || 35 || 519
- സഞ്ജയ ഉവാച
നാഹം വേദ വ്യവസിതം പിത്രോർവഃ കുലനന്ദന |
ഗാന്ധാർയാ വാ മഹാബാഹോ മുഷിതോഽസ്ഥി മഹാത്മഭിഃ || 36 || 520
- അമാജഗാമ ഭഗവാൻ നാരദഃ സഹതുംബുരൂഃ |
പ്രത്യുത്ഥായാഭിവാദ്യാഹ സാനുജോഽഭ്യർചയന്നിവ || 37 || 521
- യുധിഷ്ഠിര ഉവാച
നാഹം വേദ ഗതിം പിത്രോർഭഗവൻ ക്വ ഗതാവിതഃ |
അംബാ വാ ഹതപുത്രാഽർത്ഥാ ക്വ ഗതാ ച തപസ്വിനീ || 38 || 522
- കർണധാര ഇവാപാരേ ഭഗവാൻ പാരദർശകഃ |
അമാബഭാഷേ ഭഗവന്നാരദോ മുനിസത്തമഃ || 39 || 523
- മാ കഞ്ചന ശുചോ രാജൻ യദീശ്വരവശം ജഗത് |
ലോകാഃ സപാലാ യസ്യേമേ വഹന്തി ബലിമീശിതൂഃ |
സ സംയുനക്തി ഭൂതാനി സ ഏവ വിയുനക്തി ച || 40 || 524
- യഥാ ഗാവോ നസി പ്രേതാസ്തന്ത്യാം ബദ്ധാഃ സ്വദാമഭിഃ |
വാക്തന്ത്യാം നാമഭിർബദ്ധാ വഹന്തി ബലിമീശിതൂഃ || 41 || 525
- യഥാ ക്രീഡോപസ്കരാണാം സംയോഗവിഗമാവിഹ |
ഇച്ഛയാ ക്രീഡിതൂഃ സ്യാതാം തഥൈവേശേഷ്ടയാ നൃണാം || 42 || 526
- യൻമന്യസേ ധ്രുവം ലോക -
മധ്രുവം വാ ന ചോഭയം |
സർവഥാ ന ഹി ശോച്യാസ്തേ
സ്നേഹാദന്യത്ര മോഹജാത് || 43 || 527

- തസ്മാജ്ജഹ്യംഗ വൈഷ്ണവമജ്ഞാനകൃതമാത്മനഃ |
കഥം ത്വനാമാഃ കൃപണാ വർത്തേരംസ്തേ ച മാം വിനാ || 44 || 528
- കാലകർമഗുണാധീനോ ദേഹോഽയം പാഞ്ചഭൗതികഃ |
കഥമന്യാംസ്തു ഗോപായേത്സർപഗ്രസ്തോ യഥാ പരം || 45 || 529
- അഹസ്താനി സഹസ്താനാമപദാനി ചതുഷ്പദാം |
ഫൽഗുനി തത്ര മഹതാം ജീവോ ജീവസ്യ ജീവനം || 46 || 530
- തദിദം ഭഗവാൻ രാജനേക ആത്മാർത്ഥനാം സ്വദ്യുക്തം |
അന്തരോന്നന്തരോ ഭാതി പശ്യ തം മായയോരുധാ || 47 || 531
- സോഽയമദ്യ മഹാരാജ ഭഗവാൻ ഭൂതഭാവനഃ |
കാലരുപോഽവതീർണോഽസ്യാമഭാവായ സുരദ്വിഷാം || 48 || 532
- നിഷ്പാദിതം ദേവകൃത്യമവശേഷം പ്രതീക്ഷതേ |
താവദ് യൂയമവേക്ഷധ്വം ഭവേദ് യാവദിഹേശ്വരഃ || 49 || 533
- ധൃതരാഷ്ട്രഃ സഹ ഭ്രാത്രാ ഗാന്ധാർധാ ച സ്വഭാർയയാ |
ദക്ഷിണേന ഹിമവത ഋഷീണാമാശ്രമം ഗതഃ || 50 || 534
- സ്രോതോഭിഃ സപ്തഭിർധാ വൈ
സ്വർധൂനീ സപ്തധാ വ്യധാത് |
സപ്താനാം പ്രീതയേ നാനാ
സപ്തസ്രോതഃ പ്രചക്ഷതേ || 51 || 535
- സ്നാത്യാനുസവനം തസ്മിൻഹുത്വാ ചാഗ്നീൻയമാവിധി |
അബ്ധക്ഷ ഉപശാന്താത്മാ സ ആസ്തേ വിഗതൈഷണഃ || 52 || 536
- ജിതാസനോ ജിതശ്വാസഃ പ്രത്യാഹൃതഃ ഷഡിന്ദ്രിയഃ |
ഹരിഭാവനയാ ധ്വസ്തരജഃസത്തൃതമോമലഃ || 53 || 537

വിജ്ഞാനാത്മനി സംയോജ്യ ക്ഷേത്രജേത പ്രവിലാപ്യ തം |
ബ്രഹ്മൺയാത്മാനമാധാരേ ഘടാംബരമിവാംബരേ || 54 || 538

ധ്വസ്തമായാഗുണോദർഭകോ നിരുദ്ധകരണാശയഃ |
നിവർത്തിതാഖിലാഹാര ആസ്തേ സ്ഥാണുരിവാചലഃ |
തസ്യാന്തരായോ മൈവാഭൂഃ സംന്യസ്താഖിലകർമ്മണഃ || 55 || 539

സ വാ അദ്യതനാദ് രാജൻ പരതഃ പഞ്ചമേഹനി |
കലേവരം ഹാസ്യതി സ്വം തച്ച ഭസ്മീഭവിഷ്യതി || 56 || 540

ദഹ്യമാന്യേഗ്നിഭിർഭേഹേ പത്യുഃ പത്നീ സഹോടജേ |
ബഹിഃ സ്ഥിതാ പതിം സാധ്വീ തമഗ്നിമനു വേക്ഷ്യതി || 57 || 541

വിദുരസ്തു തദാശ്ചർയം നിശാമ്യ കുരുനന്ദന |
ഹർഷശോകയുതസ്തസ്മാദ് ഗന്താ തീർഥനിഷേവകഃ || 58 || 542

ഇത്യുക്ത്വാമാരുഹത് സ്വർഗം നാരദഃ സഹതുംബുരൂഃ |
യുധിഷ്ഠിരോ വചസ്തസ്യ ഹൃദി കൃത്വാജഹാച്ഛുപഃ || 59 || 543

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ നൈമിഷീയോപാഖ്യാനേ ത്രയോദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
 ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
 || പ്രഥമസ്കന്ധേ ചതുർദശോധ്യായഃ ||

സുത ഉവാച
 സമ്പ്രസ്ഥിതേ ദ്വാരകായാം
 ജിഷ്ണൗ ബന്ധുദിദൃക്ഷയാ |
 ഇതാതും ച പുണ്യശ്ലോകസ്യ
 കൃഷ്ണസ്യ ച വിചേഷ്ടിതം || 1 || 544

വൃതീതാഃ കതിചിൻമാസാസ്തദാ നായാത്തതോർജുനഃ |
 ദദർശ ഘോരരൂപാണി നിമിത്താനി കുരുദ്വഹഃ || 2 || 545

കാലസ്യ ച ഗതിം രൗദ്രാം വിപര്യസ്തർതുധർമിണഃ |
 പാപീയസീം നൃണാം വാർതാം ക്രോധലോഭാനൃതാത്മനാം || 3 || 546

ജിഹ്വപ്രായം വ്യവഹൃതം ശാഠ്യമിശ്രം ച സൗഹൃദം |
 പിതൃമാതൃസുഹൃദ്ഭ്രാതൃദമ്പതീനാം ച കൽകനം || 4 || 547

നിമിത്താൻയത്യരിഷ്ടാനി കാലേ ത്വനുഗതേ നൃണാം |
 ലോഭാദ്യധർമപ്രകൃതിം ദൃഷ്ട്വോവാചാനുജം നൃപഃ || 5 || 548

യുധിഷ്ഠിര ഉവാച
 സമ്പ്രേഷിതോ ദ്വാരകായാം
 ജിഷ്ണുർബന്ധുദിദൃക്ഷയാ |

- ജ്ഞാതും ച പുൺയശ്ലോകസ്യ
കൃഷ്ണസ്യ ച വിചേഷ്ടിതം || 6 || 549
- ഗതാഃ സപ്താധുനാ മാസാ ഭീമസേന തവാനുജഃ |
നായാതി കസ്യ വാ ഹേതോർനാഹം വേദേദമഞ്ജസാ || 7 || 550
- അപി ദേവർഷിണാസ്ത്രിഷ്ടഃ സ കാലോത്ഥമുപസ്ഥിതഃ |
യദാസ്ത്ഥനോഽഗമാക്രീഡം ഭഗവാനുത്സിസ്യക്ഷതി || 8 || 551
- യസ്മാന്നഃ സമ്പദോ രാജ്യം ദാരാഃ പ്രാണാഃ കുലം പ്രജാഃ |
ആസൻ സപതവിജയോ ലോകാശ്ച യദനുഗ്രഹാത് || 9 || 552
- പശ്യോത്പാതാനരവ്യാഘ്ര
ദിവ്യാൻ ഭൗമാൻ സദൈഹികാൻ |
ദാരുണാൻ ശംസതോദ്യുരാദ്യൈ -
ഹയം നോ ബുദ്ധിമോഹനം || 10 || 553
- ഊർവക്ഷിബാഹവോ മഹ്യം സ്മുരന്ത്യംഗ പുനഃ പുനഃ |
വേപമുശ്ചാപി ഹൃദയേ ആരാദാസ്യന്തി വിപ്രിയം || 11 || 554
- ശിവൈഷോദ്യന്തമാദിത്യമഭി രൗത്യനലാനനാ |
മാമംഗ സാരമേയോത്ഥമഭിരേഭത്യഭീരുവത് || 12 || 555
- ശസ്താഃ കുർവന്തി മാം സവ്യം ദക്ഷിണം പശവോപരേ |
വാഹാംശ്ച പുരുഷവ്യാഘ്ര ലക്ഷയേ രുദതോ മമ || 13 || 556
- മൃത്യുദൂതഃ കപോതോത്ഥമുലൂകഃ കമ്പയൻ മനഃ |
പ്രത്യുലൂകശ്ച കുഹ്യാനൈരനിദ്രൗ ശൂന്യമിച്ഛതഃ || 14 || 557
- ധൂമ്രാ ദിശഃ പരിധയഃ കമ്പതേ ഭൂഃ സഹാദ്രിഭിഃ |
നിർഘാതശ്ച മഹാംസ്താത സാകം ച സ്തനയിതുഭിഃ || 15 || 558

- വായുർവാതി ഖരസ്പർശോ രജസാ വിസൃജംസ്തമഃ |
അസൃഗ് വർഷന്തി ജലദാ ബീഭത്സമിവ സർവതഃ || 16 || 559
- സൂര്യം ഹതപ്രഭം പശ്യ ഗ്രഹമർദം മിഥോ ദിവി |
സസങ്കുലൈർഭൂതഗണൈർജ്ജലിതേ ഇവ രോദസീ || 17 || 560
- നദ്യോ നദാശ്ച ക്ഷുഭിതാഃ സരാംസി ച മനാംസി ച |
ന ജ്വലത്യഗ്നിരാജ്യേന കാലോഽയം കിം വിധാസ്യതി || 18 || 561
- ന പിബന്തി സ്തനം വത്സാ ന ദുഹ്യന്തി ച മാതരഃ |
രുദന്ത്യശ്രുമുഖാ ഗാവോ ന ഹൃഷ്യന്ത്യുഷഭാ വ്രജേ || 19 || 562
- ദൈവതാനി രുദന്തീവ സ്വിദ്യന്തി ഹൃച്ഛലന്തി ച |
ഇമേ ജനപദാ ഗ്രാമാഃ പുരോദ്യാനാകരാശ്രമാഃ |
ഭൃഷ്ടശ്രിയോ നിരാന്നന്ദാഃ കിമഘം ദർശയന്തി നഃ || 20 || 563
- മന്യ ഏതൈർമഹോത്പാതൈർനൂനം ഭഗവതഃ പദൈഃ |
അനന്യപുരുഷശ്രീഭിർഹീനാ ഭൂർഹതസൗഭഗാ || 21 || 564
- ഇതി ചിന്തയതസ്തസ്യ ദൃഷ്ടാരിഷ്ടേന ചേതസാ |
രാജന്തഃ പ്രത്യാഗമദ് ബ്രഹ്മൻ യദുപുർയാഃ കപിധ്വജഃ || 22 || 565
- തം പാദയോർനിപതിതമയഥാപൂർവമാതുരം |
അധോവദനമബ്ജിനൂൻ സൃജന്തം നയനാബ്ജയോഃ || 23 || 566
- വിലോക്യോദ്വിഗ്നഹൃദയോ വിച്ഛായമനുജം നൃപഃ |
പൃച്ഛതി സ്ഥ സുഹൃൻമധ്യേ സംസ്ഥരന്നാരദേരിതം || 24 || 567
- യുധിഷ്ഠിര ഉവാച
കച്ഛിദാനർതപുർയാം നഃ സ്വജനാഃ സുഖമാസതേ |
മധുഭോജദശാർഹാർഹസാത്വതാസ്യകവൃഷ്ണയഃ || 25 || 568

- ശുരോ മാതാമഹഃ കച്ചിത്പ്രസ്ത്യാസ്തേ വാമ മാരിഷഃ |
മാതൃലഃ സാനുജഃ കച്ചിത്കുശൽയാനകദുന്ദുഭിഃ || 26 || 569
- സപ്ത സ്വസാരസ്തത്പത്ത്യാ മാതൃലാൻയഃ സഹാത്മജാഃ |
ആസതേ സസ്തനുഷാഃ ക്ഷേമം ദേവകീപ്രമുഖാഃ സ്വയം || 27 || 570
- കച്ചിദ്രാജാർഹുകോ ജീവത്യസത്പുത്രോന്യസ്യ ചാനുജഃ |
ഹൃദീകഃ സസുതോക്രൂരോ ജയന്തഗദസാരണാഃ || 28 || 571
- ആസതേ കുശലം കച്ചിദ്യേ ച ശത്രുജിദാദയഃ |
കച്ചിദാസ്തേ സുഖം രാമോ ഭഗവാൻ സാത്വതാം പ്രഭുഃ || 29 || 572
- പ്രദൃഗ്മനഃ സർവവൃഷ്ണീനാം സുഖമാസ്തേ മഹാരഥഃ |
ഗംഭീരരയോനിരുദ്ധോ വർധതേ ഭഗവാനുത || 30 || 573
- സുഷേണശ്ചാരുദേഷ്ണശ്ച സാംബോ ജാംബവതീസുതഃ |
അന്യേ ച കാർഷ്ണിപ്രവരാഃ സപുത്രാ ഋഷഭാദയഃ || 31 || 574
- തഥൈവാനുചരാഃ ശൗരേഃ ശ്രുതദേവോദ്ധവാദയഃ |
സുനന്ദനന്ദശീർഷൺയാ യേ ചാന്യേ സാത്വതർഷഭാഃ || 32 || 575
- അപി സ്വസ്ത്യാസതേ സർവേ രാമകൃഷ്ണഭുജാശ്രയാഃ |
അപി സ്മരന്തി കുശലമസ്മാകം ബദ്ധസൗഹൃദാഃ || 33 || 576
- ഭഗവാനപി ഗോവിന്ദോ ബ്രഹ്മണയോ ഭക്തവത്സലഃ |
കച്ചിത്പുരേ സുധർമായാം സുഖമാസ്തേ സുഹൃദ്യുതഃ || 34 || 577
- മംഗലായ ച ലോകാനാം ക്ഷേമായ ച ഭവായ ച |
ആസ്തേ യദുകുലാംഭോധാവാദ്യോന്നന്തസഖഃ പുമാൻ || 35 || 578
- യദ്ബാഹുദണ്ഡഗുപ്തായാം സ്വപുർയാം യദവോർചിതാഃ |
ക്രീഡന്തി പരമാനന്ദം മഹാപൗരുഷികാ ഇവ || 36 || 579

യത്പാദശുശ്രൂഷണമുഖ്യകർമണാ

സത്യാദയോ ദൃഷ്ടസഹസ്രയോഷിതഃ |
നിർജിത്യ സംഖ്യേ ത്രിദശാംസ്തദാശിഷോ
ഹരന്തി വജ്രായുധവൽലഭോചിതാഃ || 37 ||

580

യദ്ബാഹുദണ്ഡാഭ്യുദയാനുജീവിനോ

യദുപ്രവീരാ ഹ്യകുതോഭയാ മുഹുഃ |
അധിക്രമന്ത്യംഘ്രിഭിരാഹുതാം ബലാത്
സഭാം സുധർമാം സുരസത്തമോചിതാം || 38 ||

581

കച്ചിത്തേനാമയം താത ഭ്രഷ്ടതേജാ വിഭാസി മേ |

അലബ്ധമാനോവജ്ഞാതഃ കിം വാ താത ചിരോഷിതഃ || 39 ||

582

കച്ചിന്നാഭിഹതോഭാവൈഃ ശബ്ദാദിഭിരമംഗലൈഃ |

ന ദത്തമുക്തമർഥിഭ്യ ആശയാ യത്പ്രതിശ്രുതം || 40 ||

583

കച്ചിത്തും ബ്രാഹ്മണം ബാലം

ഗാം വൃദ്ധം രോഗിണം സ്ത്രീയം |
ശരണോപസ്യതം സത്തും
നാത്യാക്ഷീഃ ശരണപ്രദഃ || 41 ||

584

കച്ചിത്തും നാഗമോഗമ്യം ഗമ്യം വാസത്ക്യതാം സ്ത്രീയം |

പരാജിതോ വാഥ ഭവാനോത്തമൈർനാസമൈഃ പഥി || 42 ||

585

അപി സ്വിത്പർയഭുക്മാസ്ത്വം

സംഭോജ്യാൻ വൃദ്ധബാലകാൻ |
ജുഗുപ്സിതം കർമ കിഞ്ചിത് -
കൃതവാന യദക്ഷമം || 43 ||

586

കച്ചിത് പ്രേഷ്ഠതമേനാഥ

ഹൃദയേനാത്മബന്ധുനാ |

ശൂന്യോഽസ്മി രഹിതോ നിത്യം

മന്യസേ ത്യേന്യഥാ ന രുക് || 44 ||

587

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാദമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

പ്രഥമസ്കന്ധേ യുധിഷ്ഠിരവിതർക്കോ നാമ ചതുർദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ പഞ്ചദശോധ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച

ഏവം കൃഷ്ണസഖഃ കൃഷ്ണോ
 ഭ്രാത്രോ രാജ്ഞാഽവികൽപിതഃ ।
 നാനാശങ്കാസ്പദം രൂപം
 കൃഷ്ണവിശ്ലേഷകർശിതഃ ॥ 1 ॥

588

ശോകേന ശുഷ്യദ്വദനഹൃത്സരോജോ ഹതപ്രഭഃ ।
 വിഭും തമേവാനുധ്യായന്നാശക്നോത്പ്രതിഭാഷിതും ॥ 2 ॥

589

കൃച്ഛ്വേണ സംസ്തഭ്യ ശുചഃ പാണിനാഽമൃജ്യ നേത്രയോഃ ।
 പരോക്ഷേണ സമുന്നദ്ധപ്രണയൗത്കംഠകാതരഃ ॥ 3 ॥

590

സഖ്യം മൈത്രീം സൗഹൃദം ച സാരഥ്യാദിഷു സംസ്മരൻ ।
 നൃപമഗ്രജമിത്യാഹ ബാഷ്പഗദ്ഗദയാ ഗിരാ ॥ 4 ॥

591

അർജുന ഉവാച

വഞ്ചിതോഽഹം മഹാരാജ ഹരിണാ ബന്ധുരുപിണാ ।
 യേന മേഽപഹൃതം തേജോ ദേവവിസ്ഥാപനം മഹത് ॥ 5 ॥

592

യസ്യ ക്ഷണവിയോഗേന ലോകോ ഹൃപ്രിയദർശനഃ ।
 ഉക്തമേന രഹിതോ ഹ്യേഷ മൃതകഃ പ്രോച്യതേ യഥാ ॥ 6 ॥

593

യത്സംശ്രയാദ് ദ്രുപദഗേഹമുപാഗതാനാം

രാജ്ഞാം സ്വയംവരമുഖേ സ്മരദുർമദാനാം |

തേജോ ഹൃതം ഖലു മയാഭിഹതശ്ച മത്സ്യഃ

സജ്ജീകൃതേന ധനുഷാധിഗതാ ച കൃഷ്ണാ || 7 ||

594

യത്സന്നിധാവഹമു ഖാണധവമഗന്യേദാ -

മിന്ദ്രം ച സാമരഗണം തരസാ വിജിത്യ |

ലബ്ധ്യാ സഭാ മയകൃതാദ്ഭുതശിൽപമായാ

ദിഗ്ഭ്യോഹരന്നുപതയോ ബലിമധ്യരേ തേ || 8 ||

595

യത്തേജസാ നൃപശിരോഽഘ്രിമഹൻമവാർഥേ

ആർയോനൃജസ്തവ ഗജായുതസത്തുവീര്യഃ |

തേനാഹുതാഃ പ്രഥമനാഥമഖായ ഭൂപാ

യൻമോചിതാസ്തദനയൻ ബലിമധ്യരേ തേ || 9 ||

596

പത്യാസ്തവാധിമഖക്ലപ്തമഹാഭിഷേക -

ശ്ലാഘിഷ്ഠചാരുകബരം കിതവൈഃ സഭായാം |

സ്പൃഷ്ടം വികീര്യ പദയോഃ പതിതാശ്രമുഖ്യാ

യസ്തത്സത്രിയോക്യത ഹതേശവിമുക്തകേശാഃ || 10 ||

597

യോ നോ ജുഗോപ വനമേത്യ ദുരന്തകൃച്ഛാദ്

ദുർവാസസോദിരചിതാദയുതാഗ്രഭുഗ് യഃ |

ശാകാന്നശിഷ്ടമുപയുജ്യ യതസ്ത്രിലോകീം

തൃപ്താമമംസ്ത സലിലേ വിനിമഗ്നസംഘഃ || 11 ||

598

യത്തേജസാഥ ഭഗവാൻ യുധി ശൂലപാണി -

ർവിസ്ഥാപിതഃ സഗിരിജോസ്ത്രമദാനിജം മേ |

അന്യേപി ചാഹമമുനൈവ കലേവരേണ

പ്രാപ്തോ മഹേന്ദ്രഭവനേ മഹാദാസനാർധം || 12 ||

599

തത്രൈത്രവ മേ വിഹരതോ ഭുജദണ്ഡയുഗ്മം
 ഗാണ്ധീവലക്ഷണമരാതിവധായ ദേവാഃ |
 സേന്ദ്രാഃ ശ്രിതാ യദനുഭാവിതമാജമീഡ
 തേനാഹമദ്യ മുഷിതഃ പുരുഷേണ ഭൂമ്നാ || 13 || 600

യദ്ബാധവഃ കുരുബലാബ്ധിമനന്തപാര -
 മേകോ രഥേന തതര്യേഹമതാർയസത്ത്വം |
 പ്രത്യാഹൃതം ബഹു ധനം ച മയാ പരേഷാം
 തേജാസ്പദം മണിമയം ച ഹൃതം ശിരോഭ്യഃ || 14 || 601

യോ ഭീഷ്മകർണഗുരുശൽയചമുഷ്യദഭ്ര -
 രാജന്യവർയരഥമണ്ഡലമണ്ഡിതാസു |
 അഗ്രേചരോ മമ വിഭോ രഥയുഗ്മപാനാ -
 മായുർമനാംസി ച ദൃശാ സഹ ഓജ ആർച്ഛത് || 15 || 602

യദോഷ്ഷു മാ പ്രണിഹിതം ഗുരുഭീഷ്മകർണ -
 നപ്തൃത്രിഗർതശലസൈന്ധവബാഹ്ലികാദൈഃ |
 അസ്ത്രാൺയമോഘമഹിമാനി നിരൂപിതാനി
 നോ പസ്പൃശുർനൃഹരിദാസമിവാസുരാണി || 16 || 603

സൗത്യേ വൃതഃ കുമാതിനാസ്ത്വമദ ഈശ്വരോ മേ
 യത്പാദപദ്മമഭവായ ഭജന്തി ഭവ്യാഃ |
 മാം ശ്രാന്തവാഹമരയോ രമിനോ ഭൂവിഷ്ഠം
 ന പ്രാഹരൻ യദനുഭാവനിരസ്തചിത്താഃ || 17 || 604

നർമാൺയുദാരരുചിരസ്ഥിതശോഭിതാനി
 ഹേ പാർഥ ഹേർജുന സഖേ കുരുനന്ദനേതി |
 സഞ്ജൽപിതാനി നരദേവ ഹൃദിസ്പൃശാനി
 സ്ഥർതുർലുഘ്നാ ഹൃദയം മമ മാധവസ്യ || 18 || 605

ശയ്യാസനാടനവികത്ഥനഭോജനാദി -

ഷൈക്യാദ്യയസ്യ ഋതവാനിതി വിപ്രലബ്ധഃ |
സഖ്യഃ സഖേവ പിതൃവത്തനയസ്യ സർവം
സേഹേ മഹാൻമഹിതയാ കുമതേരഘം മേ || 19 ||

606

സോഹം നൃപേന്ദ്ര രഹിതഃ പുരുഷോത്തമേന
സഖ്യാ പ്രിയേണ സുഹൃദാ ഹൃദയേന ശൂന്യഃ |
അധ്വന്യുരുക്രമപരിഗ്രഹമംഗ രക്ഷൻ
ഗോപൈരസദ്ഭിരബലേവ വിനിർജിതോസ്ഥി || 20 ||

607

തദ്വൈ ധനുസ്ത ഇഷവഃ സ രഥോ ഹയാസ്തേ
സോഹം രഥീ നൃപതയോ യത ആനമന്തി |
സർവം ക്ഷണേന തദഭ്യുദസദീശരികൃതം
ഭസ്മൻ ഹുതം കുഹകരാദ്ധമിവോപ്തമുഷ്ടാം || 21 ||

608

രാജംസ്ത്വയാഭിപൃഷ്ടാനാം സുഹൃദാം നഃ സുഹൃത്പുരേ |
വിപ്രശാപവിമുഢാനാം നിഹ്നതാം മുഷ്ടിഭിർമിമഃ || 22 ||

609

വാരുണീം മദിരാം പീത്വാ മദോൻമഥിതചേതസാം |
അജാനതാമിവാൻയോൻയം ചതുഃപഞ്ചാവശേഷിതാഃ || 23 ||

610

പ്രായേണൈതദ് ഭഗവത ഈശ്വരസ്യ വിചേഷ്ടിതം |
മിഥോ നിഹ്നന്തി ഭൂതാനി ഭാവയന്തി ച യൻമിമഃ || 24 ||

611

ജലൗകസാം ജലേ യദ്വൻമഹാന്തോദന്ത്യണീയസഃ |
ദുർബലാൻബലിനോ രാജൻമഹാന്തോ ബലിനോ മിമഃ || 25 ||

612

ഏവം ബലിഷ്ഠൈർയദുഭിർമഹദ്ഭിരിതരാൻ വിഭുഃ |
യദുൻ യദുഭിരൻയോൻയം ഭൂഭാരാൻ സഞ്ജഹാര ഹ || 26 ||

613

- ദേശകാലാർഥയുക്താനി ഹൃത്താപോപശമാനി ച |
ഹരന്തി സ്മരതശ്ചിത്തം ഗോവിന്ദാഭിഹിതാനി മേ || 27 || 614
- സുത ഉവാച
ഏവം ചിന്തയതോ ജിഷ്ണോഃ കൃഷ്ണപാദസരോരുഹം |
സൗഹാർദ്ദേനാതിഗാഢേന ശാന്താസ്തീദ്വിമലാ മതിഃ || 28 || 615
- വാസുദേവാംഘ്ര്യനുധ്യാനപരിബൃഹിതരംഹസാ |
ഭക്ത്യാ നിർമമിതാശേഷകഷായധിഷ്ണോർജുനഃ || 29 || 616
- ഗീതം ഭഗവതാ ജ്ഞാനം യത് തത് സംഗ്രാമമൂർധനി |
കാലകർമതമോരുദ്ധം പുനരധ്യഗമദ് വിഭുഃ || 30 || 617
- വിശോകോ ബ്രഹ്മസമ്പത്തയാ സംഹരിന്നദ്വൈതസംശയഃ |
ലീനപ്രകൃതിനൈർഗുൺയാദലിംഗത്യാദസംഭവഃ || 31 || 618
- നിശമ്യ ഭഗവൻമാർഗം സംസ്ഥാമ യദുകുലസ്യ ച |
സ്വഃപമായ മതിം ചക്രേ നിഭൃതാത്മാ യുധിഷ്ഠിരഃ || 32 || 619
- പൃഥാപ്യനുശ്രുത്യ ധനഞ്ജയോദിതം
നാശം യദുനാം ഭഗവദ്ഗതിം ച താം |
ഏകാന്തഭക്ത്യാ ഭഗവത്യധോക്ഷജേ
നിവേശിതാത്മോപരരാമ സംസൃതേഃ || 33 || 620
- യയാഹരദ് ഭൂവോ ഭാരം താം തനും വിജഹാവജഃ |
കണ്ടകം കണ്ടകേനേവ ദ്വയം ചാപീശിതൂഃ സമം || 34 || 621
- യഥാ മത്ത്യാദിരൂപാണി ധത്തേ ജഹ്യാദ് യഥാ നടഃ |
ഭൂഭാരഃ ക്ഷപിതോ യേന ജഹൗ തച്ച കലേവരം || 35 || 622

യദാ മുകുന്ദോ ഭഗവാനിമാം മഹീം

ജഹൗ സ്വതന്വാ ശ്രവണീയസത്കമഃ |

തദാഹരേവാപ്രതിബുദ്ധചേതസാ -

മധർമഹേതുഃ കലിരൻവവർത്ത || 36 ||

623

യുധിഷ്ഠിരസ്തത്പരിസർപണം ബുധഃ

പുരേ ച രാഷ്ട്രേ ച ഗൃഹേ തമാ്ത്ഥനി |

വിഭാവ്യ ലോഭാനൃതജിഹ്വഹിംസനാ -

ദ്യുധർമചക്രം ഗമനായ പര്യധാത് || 37 ||

624

സ്വരാട് പൗത്രം വിനയിനമാത്മനഃ സുസമം ഗുണൈഃ |

തോയനീവ്യാഃ പതിം ഭൂമേരഭ്യുഷിഞ്ചദ് ഗജാഹൃയേ || 38 ||

625

മമുരായാം തമാ വജ്രം ശൂരസേനപതിം തതഃ |

പ്രാജാപത്യാം നിരൂപ്യേഷ്ടിമഗീനപിബദീശ്വരഃ || 39 ||

626

വിസൃജ്യ തത്ര തത് സർവം ദുകുലവലയാദികം |

നിർമമോ നിരഹങ്കാരഃ സംഹരിന്നാശേഷബന്ധനഃ || 40 ||

627

വാചം ജുഹാവ മനസി തത്പ്രാണ ഇതരേ ച തം |

മൃത്യാവപാനം സോത്സർഗം തം പഞ്ചത്വേ ഹൃജോഹവീത് || 41 ||

628

ത്രിത്വേ ഹുത്വാമ പഞ്ചത്വം തച്ചൈകത്വേജുഹോൻമുനിഃ |

സർവമാത്മന്യജുഹവീദ് ബ്രഹ്മൺയാത്മാനമവ്യയേ || 42 ||

629

ചീരവാസാ നിരാഹാരോ ബദ്ധവാങ് മുക്തമൂർധജഃ |

ദർശയന്നാത്മനോ രൂപം ജഡോൻമത്തപിശാചവത് || 43 ||

630

അനപേക്ഷമാണോ നിരഗാദശൃൺവൻബധിരോ യഥാ |

ഉദീചീം പ്രവിവേശാശാം ഗതപൂർവാം മഹാത്മഭിഃ |

ഹൃദി ബ്രഹ്മ പരം ധ്യായന്നാവർത്തേത യതോ ഗതഃ || 44 ||

631

- സർവേ തമനു നിർജഗ്മുർഭ്രാതരഃ കൃതനിശ്ചയാഃ |
കലിനാധർമ്മമിത്രേണ ദൃഷ്ട്വാ സ്പൃഷ്ടാഃ പ്രജാ ഭൂവി || 45 || 632
- തേ സാധുകൃതസർവാർഥാ ജ്ഞാത്വാത്മനികമാത്മനഃ |
മനസാ ധാരയാമാസുർവൈകുണ്ഠചരണാംബുജം || 46 || 633
- തദ്ധ്യാനോദ്രിക്തയാ ഭക്ത്യാ വിശുദ്ധധിഷണാഃ പരേ |
തസ്മിൻ നാരായണപദേ ഏകാന്തമതയോ ഗതിം || 47 || 634
- അവാപുർദുരവാപാം തേ അസദ്ഭിർവിഷയാത്മഭിഃ |
വിധുതകൽമഷാസ്ഥാനേ വിരജേനാത്മനൈവ ഹി || 48 || 635
- വിദുരോപി പരിത്യജ്യ പ്രഭാസേ ദേഹമാത്മവാൻ |
കൃഷ്ണാവേശേന തച്ചിത്തഃ പിതൃഭിഃ സ്വക്ഷയം യയൗ || 49 || 636
- ദ്രൗപദീ ച തദാത്മജായ പതീനാമനപേക്ഷതാം |
വാസുദേവേ ഭഗവതി ഹ്യേകാന്തമതിരാപ തം || 50 || 637
- യഃ ശ്രദ്ധയൈതദ് ഭഗവത്പ്രിയാണാം
പാണ്ഡയാഃ സുതാനാമിതി സമ്പ്രയാണം |
ശൃണോത്യലം സ്വസ്ത്യയനം പവിത്രം
ലബ്ധ്വാ ഹരൗ ഭക്തിമുപൈതി സിദ്ധിം || 51 || 638
- || ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ പാണ്ഡവസ്വർഗാരോഹണം നാമ പഞ്ചദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
 ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
 || പ്രഥമസ്കന്ധേ ഷോഡശോധ്യായഃ ||

സൂത ഉവാച

തതഃ പരീക്ഷിദ് ദ്വിജവർയശിക്ഷയാ
 മഹീം മഹാഭാഗവതഃ ശശാസ ഹ |

യഥാ ഹി സൂത്യാമഭിജാതകോവിദാഃ
 സമാദിശൻ വിപ്ര മഹദ്ഗുണസ്തഥാ || 1 ||

639

സ ഉത്തരസ്യ തനയാമുപയേമ ഇരാവതീം |

ജനമേജയാദീംശ്ചതുരസ്തസ്യാമുത്പാദയത് സൂതാൻ || 2 ||

640

ആജഹാരാശ്ചമേധാംസ്ത്രീൻ ഗംഗായാം ഭൂരിദക്ഷിണാൻ |

ശാരദ്യതം ഗുരും കൃത്വാ ദേവാ യത്രാക്ഷിഗോചരാഃ || 3 ||

641

നിജഗ്രാഹൗജസാ വീരഃ കലിം ദിഗ്വിജയേ ക്വചിത് |

നൃപലിംഗധരം ശൂദ്രം ഘ്നന്തം ഗോമിമുനം പദാ || 4 ||

642

ശൗനക ഉവാച

കസ്യ ഹേതോർനിജഗ്രാഹ കലിം ദിഗ്വിജയേ നൃപഃ |

നൃദേവചിഹ്നധൃക് ശൂദ്രകോന്യസൗ ഗാം യഃ പദാഹനത് |

തത്കഥ്യതാം മഹാഭാഗ യദി കൃഷ്ണകമാശ്രയം || 5 ||

643

അഥവാസ്യ പദാംഭോജമകരന്ദലിഹാം സതാം |

കിമന്യൈരസദാലാപൈരായുഷോ യദസദ്യയഃ || 6 ||

644

ക്ഷുദ്രായുഷാം നൂണാമംഗ മർത്യാനാമൃതമിച്ഛതാം |
ഇഹോപഹൂതോ ഭഗവാൻ മൃത്യുഃ ശാമിത്രകർമ്മണി || 7 || 645

ന കശ്ചിൻമ്രിയതേ താവദ് യാവദാസ്ത ഇഹാന്തകഃ |
ഏതദർഥം ഹി ഭഗവാനാഹൂതഃ പരമർഷിഭിഃ |
അഹോ നൃലോകേ പീയേത ഹരിലീലാമൃതം വചഃ || 8 || 646

മന്ദസ്യ മന്ദപ്രജ്ഞസ്യ വയോ മന്ദായുഷശ്ച വൈ |
നിദ്രയാ ഹ്രിയതേ നക്തം ദിവ ച വൃർഥകർമ്മഭിഃ || 9 || 647

സുത ഉവാച
യദാ പരീക്ഷിത് കുരുജാംഗലേഽശൃണോത്
കലിം പ്രവിഷ്ടം നിജചക്രവർതിതേ |
നിശമ്യ വാർത്താമനതിപ്രിയാം തതഃ
ശരാസനം സംയുഗശൗണ്ഡിരാദഭേ || 10 || 648

സ്വലങ്കൃതം ശ്യാമതുരംഗയോജിതം
രഥം മൃഗേന്ദ്രധ്വജമാശ്രിതഃ പുരാത് |
വൃതോ രഥാശ്വദ്വിപപത്തിയുക്തയാ
സ്വസേനയാ ദിഗ്വിജയായ നിർഗതഃ || 11 || 649

ഭദ്രാശ്വം കേതുമാലം ച ഭാരതം ചോത്തരാൻ കുരുൻ |
കിമ്പുരുഷാദീനി വർഷാണി വിജിത്യ ജഗൃഹേ ബലിം || 12 || 650

തത്ര തത്രോപശൃണുവാനഃ സ്വപൂർവേഷാം മഹാത്മനാം |
പ്രഗീയമാണം ച യശഃ കൃഷ്ണമാഹാത്മ്യസൂചകം || 13 || 651

ആത്മാനം ച പരിത്രാത -
മശ്വത്ഥാമ്നോഽസ്ത്രതേജസഃ |

സ്നേഹം ച വൃഷ്ണിപാർമാനാം

തേഷാം ഭക്തിം ച കേശവേ || 14 ||

652

തേഭ്യഃ പരമസന്തുഷ്ടഃ പ്രീത്യുജ്ജ്വലിതലോചനഃ |

മഹാധനാനി വാസാംസി ദദൗ ഹാരാൻ മഹാമനാഃ || 15 ||

653

സാരഥ്യപാരഷദസേവനസഖ്യഭൗത്യ -

വീരാസനാനുഗമനസ്തവനപ്രണാമാൻ |

സ്നിഗ്ധേഷു പാണ്ഡുഷു ജഗത്പ്രണതിം ച വിഷ്ണോ -

ർഭക്തിം കരോതി നൃപതിശ്ചരണാരവിന്ദേ || 16 ||

654

തസ്യൈവം വർത്തമാനസ്യ പൂർവേഷാം വൃത്തിമൻവഹം |

നാതിദൂരേ കിലാശ്ചര്യം യദാസീത് തന്നിബോധ മേ || 17 ||

655

ധർമഃ പദൈകേന ചരൻ വിച്ഛായാമുപലഭ്യ ഗാം |

പൃച്ഛതി സ്മാശ്രുവദനാം വിവത്സാമിവ മാതരം || 18 ||

656

ധർമ ഉവാച

കച്ഛിദ്ഭദ്രദ്രിനാമയമാത്മനസ്തേ

വിച്ഛായാസി ഛായതേഷൻമുഖേന |

ആലക്ഷയേ ഭവതീമന്തരാധിം

ദൂരേ ബന്ധും ശോചസി കഞ്ചനാംബ || 19 ||

657

പാദൈർന്യൂനം ശോചസി മൈകപാദ -

മാത്മാനം വാ വൃഷലൈർഭോക്ഷ്യമാണം |

ആഹോ സുരാദീൻ ഹൃതയജ്ഞഭാഗാൻ

പ്രജാ ഉത സ്വിൻമഘവത്യവർഷതി || 20 ||

658

അരക്ഷ്യമാണാഃ സ്ത്രിയ ഉർവി ബാലാൻ

ശോചസ്യഥോ പുരുഷാദൈരിവാർത്താൻ |

വാചം ദേവീം ബ്രഹ്മകുലേ കുങ്കർമ -

ൺയബ്രഹ്മൺയേ രാജകുലേ കുലാഗ്ര്യാൻ || 21 ||

659

കിം ക്ഷത്രബന്ധുൻ കലിനോപസൃഷ്ടാൻ

രാഷ്ട്രാണി വാ തൈരവരോപിതാനി |

ഇതസ്തതോ വാശനപാനവാസഃ

സ്നാനവ്യവായോൻമുഖജീവലോകം || 22 ||

660

യദ്വാംബ തേ ഭൂരിഭരാവതാര -

കൃതാവതാരസ്യ ഹരേർധരിത്രി |

അന്തർഹിതസ്യ സ്മരതീ വിസൃഷ്ടാ

കർമാണി നിർവാണവിലംബിതാനി || 23 ||

661

ഇദം മമാചക്ഷ്യ തവാധിമൂലം

വസുന്ധരേ യേന വികർശിതാസി |

കാലേന വാ തേ ബലിനാം ബലീയസാ

സുരാർചിതം കിം ഹൃതമംബ സൗഭഗം || 24 ||

662

ധരൺയുവാച

ഭവാൻ ഹി വേദ തത്സർവം യൻമാം ധർമാനുപൃച്ഛസി |

ചതുർഭിർവർതസേ യേന പാദൈർലോകസുഖാവഹൈഃ || 25 ||

663

സത്യം ശൗചം ദയാ ക്ഷാന്തിസ്ത്യാഗഃ സന്തോഷ ആർജവം |

ശമോ ദമസ്തപഃ സാമ്യം തിതിക്ഷ്യാപരതിഃ ശ്രുതം || 26 ||

664

ജ്ഞാനം വിരക്തിരൈശ്വര്യം

ശൗര്യം തേജോ ബലം സ്മൃതിഃ |

സ്വാതന്ത്ര്യം കൗശലം കാന്തിർദ്വ -

ഹൈര്യം മാർദ്ദവമേവ ച || 27 ||

665

പ്രാഗൽഭ്യം പ്രശ്രയഃ ശീലം

സഹ ഓജോ ബലം ഭഗഃ |

ഗാംഭീര്യം സ്ഥൈര്യമാസ്തിക്യം

കീർത്തിർമാനോനഹങ്കൃതിഃ || 28 ||

666

ഏതേ ചാൻയേ ച ഭഗവന്നിത്യാ യത്ര മഹാഗുണാഃ |

പ്രാർഥ്യാ മഹത്തമിച്ഛദ്ഭിരന വിധന്തി സ്ഥ കർഹിച്ചിത് || 29 ||

667

തേനാഹം ഗുണപാത്രേണ ശ്രീനിവാസേന സാമ്പ്രതം |

ശോചാമി രഹിതം ലോകം പാപ്മനാ കലിനേക്ഷിതം || 30 ||

668

ആത്മാനം ചാനുശോചാമി

ഭവന്തം ചാമരോത്തമം |

ദേവാൻപിതൃന്യുഷീൻസാധുൻ -

സർവാൻ വർണാംസ്തമാന്പ്രശമാൻ || 31 ||

669

ബ്രഹ്മാദയോ ബഹുതിഥിം യദപാംഗമോക്ഷ -

കാമാസ്തപഃ സമചരൻ ഭഗവത്പ്രപന്നാഃ |

സാ ശ്രീഃ സ്വവാസമരവിന്ദവനം വിഹായ

യത്പാദസൗഭഗമലം ഭജത്യേനുരക്തം || 32 ||

670

തസ്യാഹമബ്ജകുലിശാങ്കുശകേതുകേതൈഃ

ശ്രീമത്പദൈർഭഗവതഃ സമലങ്കൃതാംഗീ |

ത്രീനത്യരോച ഉപലഭ്യ തതോ വിഭൂതിം

ലോകാൻ സ മാം വ്യസൃജദുസ്ഥയതീം തദന്തേ || 33 ||

671

യോ വൈ മമാതിഭരമാസുരവംശരാജ്ഞാ -

മക്ഷൗഹിണീശതമപാനുദദാത്മതന്ത്രഃ |

ത്വാം ദുഃസ്ഥമൂനപദമാത്മനി പൗരുഷേണ

സമ്പാദയൻ യദുഷു രമ്യമബിഭ്രദംഗം || 34 ||

672

കാ വാ സഹേത വിരഹം പുരുഷോത്തമസ്യ

പ്രേമാവലോകരുചിരസ്ഥിതവൽഗുജൽപൈഃ |

സ്ഥൈര്യം സമാനമഹരൻമധുമാനീനീനാം

രോമോത്സവോ മമ യദംഘ്രി വിടങ്കിതായാഃ || 35 ||

673

തയോരേവം കഥയതോഃ പൃഥിവീധർമയോസ്തദാ |

പരീക്ഷിന്നാമ രാജർഷിഃ പ്രാപ്തഃ പ്രാചീം സരസ്വതീം || 36 ||

674

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

പ്രഥമസ്കന്ധേ പൃഥ്വിധർമസംവാദോ നാമ ഷോഡശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
 ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
 || പ്രഥമസ്കന്ധേ സപ്തദശോധ്യായഃ ||

സൂത ഉവാച

തത്ര ഗോമിഥുനം രാജാ ഹന്യമാനമനാമവത് |
 ദണ്ഡഹസ്തം ച വൃഷലം ദദ്യുശേ നൃപലാഛരണം || 1 || 675

വൃഷം മൃണാലധവലം മേഹന്തമിവ ബിഭൃതം |
 വേപമാനം പദൈകേന സീദന്തം ശൂദ്രതാഡിതം || 2 || 676

ഗാം ച ധർമദുഘാം ദീനാം ഭൃശം ശൂദ്രപദാഹതാം |
 വിവത്സാം സാശ്രുവദനാം ക്ഷാമാം യവസമിച്ഛതീം || 3 || 677

പപ്രച്ഛ രഥമാരുഢഃ കാർതസ്വരപരിച്ഛദം |
 മേഘഗംഭീരയാ വാചാ സമാരോപിതകാർമുകഃ || 4 || 678

കസ്ത്വം മച്ഛരണേ ലോകേ ബലാധംസ്യബലാൻ ബലീ |
 നരദേവോഽസി വേഷേണ നടവത്കർമണാഭിജഃ || 5 || 679

യസ്ത്വം കൃഷ്ണേ ഗതേ ദൂരം സഹ ഗാഢധീവധൻവനാ |
 ശോച്യാഽസ്യശോച്യാൻ രഹസി പ്രഹരൻ വധമർഹസി || 6 || 680

ത്വം വാ മൃണാലധവലഃ പാദൈർനൃനഃ പദാ ചരൻ |
 വൃഷരുപേണ കിം കശ്ചിദ് ദേവോ നഃ പരിഖേദയൻ || 7 || 681

- ന ജാതു പൗരവേന്ദ്രാണാം ദോർദണ്ഡപരിരംഭിതേ |
ഭൂതലേന്ദ്രനുപതന്ത്യസ്ഥിൻ വിനാ തേ പ്രാണിനാം ശുചഃ || 8 || 682
- മാ സൗരഭേയാനുശുചോ വ്യേതു തേ വൃഷലാദ് ഭയം |
മാ രോദീരംബ ഭദ്രം തേ ഖലാനാം മയി ശാസ്തരി || 9 || 683
- യസ്യ രാഷ്ട്രേ പ്രജാഃ സർവാസ്ത്രസ്യന്തേ സാധ്യസാധുഭിഃ |
തസ്യ മത്തസ്യ നശ്യന്തി കീർത്തിരായുർഭഗോ ഗതിഃ || 10 || 684
- ഏഷ രാജ്ഞാം പരോ ധർമോ ഹ്യാർത്ഥാനാമാർത്തിനിഗ്രഹഃ |
അത ഏനം വധിഷ്ഠാമി ഭൂതദ്രുഹമസത്തമം || 11 || 685
- കോവൃശ്ചത് തവ പാദാംസ്ത്രീൻ
സൗരഭേയ ചതുഷ്പദ |
മാ ഭുവംസ്ത്വാദൃശാ രാഷ്ട്രേ
രാജ്ഞാം കൃഷ്ണാനുവർതിനാം || 12 || 686
- ആഖ്യാഹി വൃഷ ഭദ്രം വഃ സാധുനാമകൃതാഗസാം |
ആത്മവൈരുപ്യകർതാരം പാർഥാനാം കീർത്തിദൃഷണം || 13 || 687
- ജന്യേനാഗസ്യഘം യുജ്ഞൻ സർവതോന്യ ച മദ്ഭയം |
സാധുനാം ഭദ്രമേവ സ്യാദസാധുദമനേ കൃതേ || 14 || 688
- അനാഗസ്ത്വിഹ ഭൂതേഷു യ ആഗസ്കുന്നിരങ്കുശഃ |
ആഹർതാസ്ഥി ഭുജം സാക്ഷാദമർത്യസ്യാപി സാംഗദം || 15 || 689
- രാജ്ഞാ ഹി പരമോ ധർമഃ സ്വധർമസ്ഥാനുപാലനം |
ശാസതോന്യാൻ യഥാശാസ്ത്രമനാപദ്യുത്പമാനിഹ || 16 || 690
- ധർമ ഉവാച
ഏതദ് വഃ പാണ്ഡവേയാനാം

- യുക്തമാർതാഭയം വചഃ |
 യേഷാം ഗുണഗണൈഃ കൃഷ്ണോ
 ദൗത്യാദൗ ഭഗവാൻ കൃതഃ || 17 || 691
- ന വയം ക്ലേശബീജാനി യതഃ സ്യുഃ പുരുഷർഷഭ |
 പുരുഷം തം വിജാനീമോ വാക്യഭേദവിമോഹിതാഃ || 18 || 692
- കേചിദ് വികൽപവസനാ ആഹുരാത്മാനമാത്മനഃ |
 ദൈവമന്യേ പരേ കർമ്മ സ്വഭാവമപരേ പ്രഭും || 19 || 693
- അപ്രതർക്യാദനിർഭേദ്യാദിതി കേഷ്ചപി നിശ്ചയഃ |
 അത്രാനുരൂപം രാജർഷേ വിമൃശ സ്വമനീഷയാ || 20 || 694
- സൂത ഉവാച
 ഏവം ധർമേ പ്രവദതി സ സമ്രാഡ് ദ്വിജസത്തമ |
 സമാഹിതേന മനസാ വിവേദഃ പര്യചഷ്ട തം || 21 || 695
- രാജോവാച
 ധർമം ബ്രവീഷി ധർമജ്ഞാ ധർമോസി വൃഷരൂപധൃക് |
 യദധർമകൃതഃ സ്ഥാനം സൂചകസ്യാപി തദ്ഭവേത് || 22 || 696
- അഥവാ ദേവമായായാ നൂനം ഗതിരഗോചരാ |
 ചേതസോ വചസശ്ചാപി ഭൂതാനാമിതി നിശ്ചയഃ || 23 || 697
- തപഃ ശൗചം ദയാ സത്യമിതി പാദാഃ കൃതേ കൃതാഃ |
 അധർമാംശൈസ്ത്രയോ ഭഗാഃ സ്ഥയസംഗമദൈസ്തവ || 24 || 698
- ഇദാനീം ധർമ പാദസ്തേ സത്യം നിർവർതയേദ്യതഃ |
 തം ജിഹൃക്ഷത്യധർമോഽയമന്യതേനൈധിതഃ കലിഃ || 25 || 699

- ഇയം ച ഭൂർഭഗവതാ ന്യാസിതോരുഭരാ സതീ |
 ശ്രീമദ്ഭിസ്തത്പദന്യാസൈഃ സർവതഃ കൃതകൗതുകാ || 26 || 700
- ശോചത്യശ്രൂകലാ സാധ്വീ ദുർഭഗേവോജ്ജ്വലിതാധുനാ |
 അബ്രഹ്മണ്യോ നൃപവ്യാജാഃ ശൂദ്രാ ഭോക്ഷ്യന്തി മാമിതി || 27 || 701
- ഇതി ധർമ്മം മഹീം ചൈവ സാന്ത്വയിത്വാ മഹാരഥഃ |
 നിശാതമാദദേ ഖഡ്ഗം കലയേധർമ്മഹേതവേ || 28 || 702
- തം ജിഹ്വാംസുമഭിപ്രേത്യ വിഹായ നൃപലാംഛരണം |
 തത്പാദമൂലം ശിരസാ സമഗാദ് ഭയവിഹ്വലഃ || 29 || 703
- പതിതം പാദയോർവീരഃ കൃപയാ ദീനവത്സലഃ |
 ശരണ്യോ നാവധീച്ഛ്ലോക്യ ആഹ ചേദം ഹസന്നിവ || 30 || 704
- രാജോവാച
 ന തേ ഗുഡാകേശയശോധരാണാം
 ബദ്ധാഞ്ജലേർവൈ ഭയമസ്തി കിഞ്ചിത് |
 ന വർതിതവ്യം ഭവതാ കഥഞ്ചന
 ക്ഷേത്രേ മദീയേ ത്വമധർമബന്ധുഃ || 31 || 705
- ത്വാം വർതമാനം നരദേവദേഹേ -
 ഷ്വന്നുപ്രവൃത്തോഽയമധർമപുഗഃ |
 ലോഭോഽന്യതം ചൗര്യമനാർയമഹോ
 ജ്യേഷ്ഠാ ച മായാ കലഹശ്ച ദംഭഃ || 32 || 706
- ന വർതിതവ്യം തദധർമബന്ധോ
 ധർമ്മേണ സത്യേന ച വർതിതവ്യേ |
 ബ്രഹ്മാവർതേ യത്ര യജന്തി യജ്ഞൈ -
 ര്യജ്ഞൈശ്ചരം യജ്ഞവിതാനവിജ്ഞാഃ || 33 || 707

യസ്മിൻ ഹരിർഭഗവാനിജ്യമാന

ഇജ്യാമൂർതിർയജതാം ശം തനോതി |

കാമാനമോഘാൻ സ്ഥിരജംഗമാനാ -

മന്തർബഹിർവായുരിവൈഷ ആത്മാ || 34 ||

708

സൂത ഉവാച

പരീക്ഷിതൈവമാദിഷ്ടഃ സ കലിർജാതവേപമുഃ |

തമുദ്യതാസിമാഹേദം ദണ്ഡപാണിമിവോദ്യതം || 35 ||

709

കലിരുവാച

യത്ര ക്വചന വത്സ്യാമി സാർവഭൗമ തവാജ്ഞയാ |

ലക്ഷയേ തത്ര തത്രാപി ത്വാമാത്തേഷുശരാസനം || 36 ||

710

തൻമേ ധർമ്മഭൃതാം ശ്രേഷ്ഠ സ്ഥാനം നിർദ്ദേഷ്ടുമർഹസി |

യത്രൈവ നിയതോ വത്സ്യ ആതിഷ്ഠംസ്ത്യേനൂശാസനം || 37 ||

711

സൂത ഉവാച

അഭ്യർഥിതസ്തദാ തസ്മൈ സ്ഥാനാനി കലയേ ദദൗ |

ദ്യുതം പാനം സ്ത്രീയഃ സൂനാ യത്രാധർമശ്ചതുർവിധഃ || 38 ||

712

പുനശ്ച യാചമാനായ ജാതരൂപമദാത്പ്രഭുഃ |

തത്ത്വോന്യതം മദം കാമം രജോ വൈരം ച പഞ്ചമം || 39 ||

713

അമൂനി പഞ്ച സ്ഥാനാനി ഹൃധർമപ്രഭവഃ കലിഃ |

ഔത്തരേയേണ ദത്താനി ന്യവസത് തന്നിദേശകൃത് || 40 ||

714

അമൈതാനി ന സേവേത ബുഭുഷുഃ പുരുഷഃ ക്വചിത് |

വിശേഷതോ ധർമശീലോ രാജാ ലോകപതിർഗുരുഃ || 41 ||

715

വൃഷസ്യ നഷ്ടാംസ്ത്രീൻ പാദാൻ തപഃ ശൗചം ദയാമിതി |

പ്രതിസന്ദധ ആശ്വാസ്യ മഹീം ച സമവർധയത് || 42 ||

716

സ ഏഷ ഏതർഹ്യധ്യാസ്ത ആസനം പാർഥിവോചിതം |
പിതാമഹേനോപന്യസ്തം രാജ്ഞാമര്യം വിവിക്ഷതാ || 43 || 717

ആസ്തേധ്യാസ സ രാജർഷിഃ കൗരവേന്ദ്രശ്രിയോൽബസൻ |
ഗജാഹ്വയേ മഹാഭാഗശ്ചക്രവർതീ ബൃഹച്ഛവാഃ || 44 || 718

ഇത്ഥമഭൂതാനുഭാവോഽയമഭിമന്യുസുതോ നൃപഃ |
യസ്യ പാലയതഃ ക്ഷോണീം യൂയം സത്രായ ദീക്ഷിതാഃ || 45 || 719

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ കലിനിഗ്രഹോ നാമ സപ്തദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ അഷ്ടാദശോധ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച

യോ വൈ ദ്രൗൺയസ്ത്രവിപ്ലുഷ്ടോ ന മാതുരുദരേ മൃതഃ |
 അനുഗ്രഹാദ് ഭഗവതഃ കൃഷ്ണസ്യാദ്ഭുതകർമ്മണഃ || 1 || 720

ബ്രഹ്മകോപോത്ഥിതാദ് യസ്തു
 തക്ഷകാത്പ്രാണവിപ്ലവാത് |
 ന സമ്മുമോഹോരുഭയാദ്
 ഭഗവത്യർപിതാശയഃ || 2 || 721

ഉത്സൃജ്യ സർവതഃ സംഗം വിജ്ഞാതാജിതസംസ്ഥിതിഃ |
 വൈയാസകേർജഹൗ ശിഷ്യോ ഗംഗായാം സ്വം കലേവരം || 3 || 722

നോത്തമശ്ലോകവാർത്താനാം ജുഷതാം തത്കഥാമൃതം |
 സ്യാത്സംഭ്രമോന്തകാലേപി സ്മരതാം തത്പദാംബുജം || 4 || 723

താവത്കലിർന പ്രഭവേത് പ്രവിഷ്ടോപീഹ സർവതഃ |
 യാവദീശോ മഹാനുർവ്യാമാഭിമന്യവ ഏകരാട് || 5 || 724

യസ്മിന്നഹനി യർഹ്യേവ ഭഗവാനുത്സസർജ ഗാം |
 തദൈവേഹാനുവൃത്തോസാവധർമപ്രഭവഃ കലിഃ || 6 || 725

- നാനുദ്യേഷ്ടി കലിം സമ്രാട് സാരംഗ ഇവ സാരഭുക് |
കുശലാൻയാശു സിദ്ധ്യന്തി നേതരാണി കൃതാനി യത് || 7 || 726
- കിം നു ബാലേഷു ശുരേണ കലിനാ ധീരഭീരുണാ |
അപ്രമത്തഃ പ്രമത്തേഷു യോ വൃകോ നൃഷു വർത്തതേ || 8 || 727
- ഉപവർണിതമേതദ് വഃ പുൺയം പാരീക്ഷിതം മയാ |
വാസുദേവകഥോപേതമാഖ്യാനം യദപ്യച്ഛത || 9 || 728
- യാ യാഃ കഥാ ഭഗവതഃ കഥനീയോരുകർമ്മണഃ |
ഗുണകർമാശ്രയാഃ പുംഭിഃ സംസേവ്യാസ്താ ബുഭുഷുഭിഃ || 10 || 729
- ഋഷയ ഊചുഃ
സുത ജീവ സമാഃ സൗമ്യ ശാശ്വതീർവിശദം യശഃ |
യസ്ത്വം ശംസസി കൃഷ്ണസ്യ മർത്യാനാമമൃതം ഹി നഃ || 11 || 730
- കർമ്മൺയസ്മിന്നനാശ്വാസേ ധൂമധൂമാത്മനാം ഭവാൻ |
ആപായയതി ഗോവിന്ദപാദപദ്മാസവം മധു || 12 || 731
- തൂലയാമ ലവേനാപി ന സ്വർഗം നാപുനർഭവം |
ഭഗവത്സംഗിസംഗസ്യ മർത്യാനാം കിമുതാശിഷഃ || 13 || 732
- കോ നാമ തൃപ്യേദ് രസവിത്കഥായാം
മഹത്തമൈകാന്തപരായണസ്യ |
നാന്തം ഗുണാനാമഗുണസ്യ ജഗമു -
ർയോഗേശ്വരാ യേ ഭവപാദ്മമുഖ്യാഃ || 14 || 733
- തന്നോ ഭവാൻ വൈ ഭഗവത്പ്രധാനോ
മഹത്തമൈകാന്തപരായണസ്യ |
ഹരേരൂദാരം ചരിതം വിശുദ്ധം
ശുശ്രൂഷതാം നോ വിതനോതു വിദ്വൻ || 15 || 734

സ വൈ മഹാഭാഗവതഃ പരീക്ഷിദ്
 യേനാപവർഗാഖ്യമദഭ്രബുദ്ധിഃ |
 ജ്ഞാനേന വൈയാസകിശബ്ദിതേന
 ഭേജേ ഖഗേന്ദ്രധ്വജപാദമൂലം || 16 ||

735

തന്നഃ പരം പുൺയമസംവൃതാർഥ -
 മാഖ്യാനമത്യദ്ഭുതയോഗനിഷ്ഠം |
 ആഖ്യാഹ്യനന്താചരിതോപപന്നം
 പാരീക്ഷിതം ഭാഗവതാഭിരാമം || 17 ||

736

സൂത ഉവാച
 അഹോ വയം ജൻമഭ്യതോദ്യ ഹാസ്മ
 വൃദ്ധാനുവൃത്തത്യാപി വിലോമജാതാഃ |
 ദൗഷ്കുൽയമാധിം വിധുനോതി ശീഘ്രം
 മഹത്തമാനാമഭിധാനയോഗഃ || 18 ||

737

കുതഃ പുനർഗൃണതോ നാമ തസ്യ
 മഹത്തമൈകാന്തപരായണസ്യ |
 യോനന്തശക്തിർഭഗവാനനന്തോ
 മഹദ്ഗുണത്വാദ് യമനന്തമാഹുഃ || 19 ||

738

ഏതാവതാലം നനു സൂചിതേന
 ഗുണൈരസാമ്യാനതിശായനസ്യ |
 ഹിത്യേതരാൻ പ്രാർഥയതോ വിഭൂതി -
 ര്യസ്യാംഘ്രിരേണും ജുഷത്യേനഭീപ്സോഃ || 20 ||

739

അഥാപി യത്പാദനഖാവസൃഷ്ടം
 ജഗദ്വിരിഞ്ചോപഹൃതാർഹണാഭഃ |

സേശം പുനാത്യന്യതമോ മുകുന്ദാത്

കോ നാമ ലോകേ ഭഗവത്പദാർഥഃ || 21 ||

740

യത്രാനുരക്താഃ സഹസൈവ ധീരാ

വ്യപോഹ്യ ദേഹാദിഷു സംഗമുഘം |

വ്രജന്തി തത്പാരമഹംസ്യമന്ത്യം

യസ്മിന്നഹിംസോപശമഃ സ്വധർമ്മഃ || 22 ||

741

അഹം ഹി പൃഷ്ടോർയമണോ ഭവദ്ഭി -

രാചക്ഷ ആത്മാവഗമോക്ത്ര യാവാൻ |

നഭഃ പതന്ത്യാത്മസമം പതന്ത്രീണ -

സ്തമാ സമം വിഷ്ണുഗതിം വിപശ്ചിതഃ || 23 ||

742

ഏകദാ ധനുരുദ്യമ്യ വിചരൻ മൃഗയാം വനേ |

മൃഗാനനുഗതഃ ശാന്തഃ ക്ഷുധിതസ്തുഷിതോ ഭൃശം || 24 ||

743

ജലാശയമചക്ഷാണഃ പ്രവിവേശ തമാശ്രമം |

ദദർശ മുനിമാസീനം ശാന്തം മീലിതലോചനം || 25 ||

744

പ്രതിരുദ്ധേന്ദ്രിയപ്രാണമനോബുദ്ധിമുപാരതം |

സ്ഥാനത്രയാത്പരം പ്രാപ്തം ബ്രഹ്മഭൂതമവിക്രിയം || 26 ||

745

വിപ്രകീർണജടാച്ഛന്നം ഔരവേണാജിനേന ച |

വിശുഷ്യത്താലുരുദകം തമാഭൂതമയാചത || 27 ||

746

അലബ്ധത്യുണഭൂത്യാദിരസമ്പ്രാപ്താർഘ്യസുന്യതഃ |

അവജ്ഞാതമിവാത്മാനം മന്യമാനശ്ചുകോപ ഹ || 28 ||

747

അഭൂതപൂർവഃ സഹസാ ക്ഷുത്തുഡ്ഭ്യാമർദിതാത്മനഃ |

ബ്രാഹ്മണം പ്രത്യഭൂദ് ബ്രഹ്മൻ മത്സരോ മന്യുരേവ ച || 29 ||

748

- സ തു ബ്രഹ്മജ്ജേഷരംസേ ഗതാസുമുരഗം രുഷാ |
വിനിർഗച്ഛന്ധനുഷ്കോട്ടാ നിധായ പുരമാഗമത് || 30 || 749
- ഏഷ കിം നിഭൃതാശേഷകരണോ മീലിതേക്ഷണം |
മൃഷാ സമാധിരാഹോന്വിത്കിം നു സ്യാത്ക്ഷത്രബന്ധുഭിഃ || 31 || 750
- തസ്യ പുത്രോതിതേജസ്വീ വിഹരൻ ബാലകോർഭകൈഃ |
രാജന്താഘം പ്രാപിതം താതം ശ്രുത്വാ തത്രേദമബ്രവീത് || 32 || 751
- അഹോ അധർമഃ പാലാനാം പീവ്നാം ബലിഭുജാമിവ |
സ്വാമിൻയാഘം യദ് ദാസാനാം ദ്വാരപാനാം ശൂനാമിവ || 33 || 752
- ബ്രാഹ്മണൈഃ ക്ഷത്രബന്ധുർഹി ദ്വാരപാലോ നിരൂപിതഃ |
സ കഥം തദ്ഗൃഹേ ദ്വാഃസ്ഥഃ സഭാഭ്യം ഭോക്തുമർഹതി || 34 || 753
- കൃഷ്ണേ ഗതേ ഭഗവതി ശാസ്തർയുത്പഥഗാമിനാം |
തദ്ഭിന്നസേതുമന്യാഹം ശാസ്മി പശ്യത മേ ബലം || 35 || 754
- ഇത്യുക്ത്വാ രോഷതാമ്രാക്ഷോ വയസ്യാന്യുഷിബാലകഃ |
കൗശിക്യാപ ഉപസ്സ്പൃശ്യ വാഗ്വജ്രം വിസസർജ ഹ || 36 || 755
- ഇതി ലംഘിതമർയാദം തക്ഷകഃ സപ്തമേഽഹനി |
ദക്ഷ്യതി സ്ഥ കുലാംഗാരം ചോദിതോ മേ തതദ്രൂപം || 37 || 756
- തതോദ്ഭൃത്യാശ്രമം ബാലോ ഗലേ സർപകലേവരം |
പിതരം വീക്ഷ്യ ദുഃഖാർതോ മുക്തകംഠോ രുരോദ ഹ || 38 || 757
- സ വാ ആംഗിരസോ ബ്രഹ്മൻ ശ്രുത്വാ സുതവിലാപനം |
ഉൻമീൽയ ശനൈകൈർനേത്രേ ദൃഷ്ട്വാ സ്വാംസേ മൃതോരഗം || 39 || 758
- വിസൃജ്യ പുത്രം പപ്രച്ഛ വത്സ കസ്മാദ്ധി രോദിഷി |
കേന വാ തേ അപകൃതമിത്യുക്തഃ സ ന്യവേദയത് || 40 || 759

നിശമ്യ ശപ്തമതദർഹം നരേന്ദ്രം

സ ബ്രാഹ്മണോ നാത്മജമഭ്യനന്ദത് |

അഹോ ബതാംഹോ മഹദജ്ഞേ തേ കൃത -

മൽപീയസി ഭദ്രാഹ ഉരുർദമോ ധൃതഃ || 41 ||

760

ന വൈ നൃഭിർനരദേവം പരാഖ്യം

സമ്മാതുമർഹസ്യവിപക്വബുദ്ധേ |

യത്തേജസാ ദുർവിഷഹേണ ഗുപ്താ

വിനന്തി ഭദ്രാൺയകുതോഭയാഃ പ്രജാഃ || 42 ||

761

അലക്ഷ്യമാണേ നരദേവനാമ്നി

രമാംഗപാണാവയമംഗ ലോകഃ |

തദാ ഹി ചൗരപ്രചുരോ വിനക്ഷ്യ -

ത്യരക്ഷ്യമാണോഽവിവരുഥവത് ക്ഷണാത് || 43 ||

762

തദദ്യ നഃ പാപമുപൈത്യനൻവയം

യന്നഷ്ടനാമസ്യ വസോർവിലുമ്പകാത് |

പരസ്പരം ഘ്നന്തി ശപന്തി വൃജ്ഞതേ

പശൂൻ സ്ത്രിയോഽർമാൻ പുരുദസ്യവോ ജനാഃ || 44 ||

763

തദാഽർയധർമശ്ച വിലീയതേ നൃണാം

വർണാശ്രമാചാരയുതസ്ത്രയീമയഃ |

തതോഽർഥകാമാഭിനിവേശിതാത്മനാം

ശൂനാം കപീനാമിവ വർണസങ്കരഃ || 45 ||

764

ധർമപാലോ നരപതിഃ സ തു സമ്രാഡ് ബൃഹച്ഛവാഃ |

സാക്ഷാൻമഹാഭാഗവതോ രാജർഷിർഹയമേധയാട് |

ക്ഷുത്തുട്ശ്രമയുതോ ദീനോ നൈവാസ്മച്ഛാപമർഹതി || 46 ||

765

അപാപേഷു സ്വഭൃത്യേഷു ബാലേനാപക്വബുദ്ധിനാ |

പാപം കൃതം തദ്ഭഗവാൻ സർവാത്മാ ക്ഷന്തുമർഹതി || 47 ||

766

തിരസ്കൃതാ വിപ്രലബ്ധാഃ ശപ്താഃ ക്ഷിപ്താ ഹതാ അപി |

നാസ്യ തത് പ്രതികുർവന്തി തദ്ഭക്താഃ പ്രഭവോഽപി ഹി || 48 ||

767

ഇതി പുത്രകൃതാഘേന സോഽനുതപ്തോ മഹാമുനിഃ |

സ്വയം വിപ്രകൃതോ രാജ്ഞാ നൈവാഘം തദചിന്തയത് || 49 ||

768

പ്രായശഃ സാധവോ ലോകേ പരൈർദ്വന്ദ്വേഷു യോജിതാഃ |

ന വ്യഥന്തി ന ഹൃഷ്യന്തി യത ആത്മാഽഗുണാശ്രയഃ || 50 ||

769

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

പ്രഥമസ്കന്ധേ വിപ്രശാപോപലംഭനം നാമ അഷ്ടാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ ഏകോനവിംശോധ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച

മഹീപതിസ്ത്വഥ തത്കർമ്മ ഗർഹ്യം

വിചിന്തയന്നാത്മകൃതം സുദുർമനഃ |

അഹോ മയാ നീചമനാർയവത്കൃതം

നിരാഗസി ബ്രഹ്മണി ഗുഡ്വതേജസി || 1 ||

770

ധ്രുവം തതോ മേ കൃതദേവഹേലനാദ്

ദുരത്യം വ്യസനം നാതിദീർഘാത് |

തദസ്തു കാമം ത്വഘനിഷ്കൃതായ മേ

യഥാ ന കുർയാം പുനരേവമദ്ധാ || 2 ||

771

അദ്വൈത രാജ്യം ബലമൃദ്ധകോശം

പ്രകോപിതബ്രഹ്മകുലാനലോ മേ |

ദഹത്യഭദ്രസ്യ പുനർന മേഭൂത്

പാപീയസീ ധീർദ്വിജദേവഗോഭ്യഃ || 3 ||

772

സ ചിന്തയന്നിത്ഥമമാശൃണോദ് യഥാ

മുനേഃ സുതോക്തോ നിരൃതിസ്തക്ഷകാഖ്യഃ |

സ സാധു മേനേ നചിരേണ തക്ഷകാ -

നലം പ്രസക്തസ്യ വിരക്തികാരണം || 4 ||

773

അഥോ വിഹായേമമമും ച ലോകം

വിമർശിതൗ ഹേതതയാ പുരസ്താത് |

കൃഷ്ണാംഘ്രിസേവാമധിമന്യമാന

ഉപാവിശത് പ്രായമമർത്യനദ്യാം || 5 ||

774

യാ വൈ ലസച്ഛീതുലസീവിമിശ്ര -

കൃഷ്ണാംഘ്രിരേൺവദ്യധികാംബുനേത്രീ |

പുനാതി ലോകാനുഭയത്ര സേശാൻ

കസ്താം ന സേവേത മരിഷ്യമാണഃ || 6 ||

775

ഇതി വ്യവച്ഛിദ്യ സ പാണ്ഡവേയഃ

പ്രായോപവേശം പ്രതി വിഷ്ണുപദ്യാം |

ദ്യൗ മുക്താംഘ്രിമനന്യഭാവോ

മുനിവ്രതോ മുക്തസമസ്തസംഗഃ || 7 ||

776

തത്രോപജഗ്മുർഭുവനം പുനാനാ

മഹാനുഭവാ മുനയഃ സശിഷ്ടാഃ |

പ്രായേണ തീർഥാഭിഗമാപദേശൈഃ

സ്വയം ഹി തീർഥാനി പുനന്തി സന്തഃ || 8 ||

777

അത്രിർവസിഷ്ഠശ്ചുവനഃ ശരദ്വാ -

നരിഷ്ടനേമിർഭൃഗുരംഗിരാശ്ച |

പരാശരോ ഗാധിസുതോഽഥ രാമ

ഉത്ഥ്യ ഇന്ദ്രപ്രമദേധ്മവാഹൗ || 9 ||

778

മേധാതിമിർദേവല ആർഷ്ടിഷേണോ

ഭാരദ്വാജോ ഗൗതമഃ പിപ്ലവാദഃ |

മൈത്രേയ ഔർവഃ കവഃ കുന്ദയോനി -

ർദ്വൈപായനോ ഭഗവാനാരദശ്ച || 10 ||

779

അന്യേ ച ദേവർഷിബ്രഹ്മർഷിവർയാ

രാജർഷിവർയാ അരുണാദയശ്ച |

നാനാർഷേയപ്രവരാൻ സമേതാ -

നഭ്യർച്യ രാജാ ശിരസാ വവന്ദേ || 11 ||

780

സുഖോപവിഷ്ടേഷ്യഥ തേഷു ഭൂയഃ

കൃതപ്രണാമഃ സ്വചികീർഷിതം യത് |

വിജ്ഞാപയാമാസ വിവിക്തചേതാ

ഉപസ്ഥിതോഽഗ്രേഭിഗൃഹീതപാണിഃ || 12 ||

781

രാജോവാച

അഹോ വയം ധന്യതമാ നൃപാണാം

മഹത്തമാനുഗ്രഹണീയശീലാഃ |

രാജ്ഞാം കുലം ബ്രാഹ്മണപാദശൗചാദ്

ദൂരാദ് വിസൃഷ്ടം ബത ഗർഹ്യകർമ്മ || 13 ||

782

തസ്യൈവ മേഘൈസ്യ പരാവരേശോ

വ്യാസകൃതചിത്തസ്യ ഗൃഹേഷ്വഭീക്ഷണം |

നിർവേദമൂലോ ദ്വിജശാപരുപോ

യത്ര പ്രസക്തോ ഭയമാശു ധത്തേ || 14 ||

783

തം മോപയാതം പ്രതിയന്തു വിപ്രാ

ഗംഗാ ച ദേവീ ധൃതചിത്തമീശേ |

ദ്വിജോപസൃഷ്ടഃ കുഹകസ്തക്ഷകോ വാ

ദശത്വലം ഗായത വിഷ്ണുഗാമാഃ || 15 ||

784

പുനശ്ച ഭൂയാദ്ഭഗവത്യനന്തേ

രതിഃ പ്രസംഗശ്ച തദാശ്രയേഷു |

മഹത്സു യാം യാമുപയാമി സൃഷ്ടിം

മൈത്ര്യസ്തു സർവത്ര നമോ ദ്വിജേഭ്യഃ || 16 ||

785

ഇതി സ്ഥ രാജാധ്യവസായയുക്തഃ

പ്രാചീനമൂലേഷു കുശേഷു ധീരഃ |

ഉദന്മുഖോ ദക്ഷിണകൂല ആസ്തേ

സമുദ്രപത്യാഃ സ്വസുതന്യസ്തഭാരഃ || 17 ||

786

ഏവം ച തസ്മിന്നരദേവദേവേ

പ്രായോപവിഷ്ടേ ദിവീ ദേവസംഘാഃ |

പ്രശസ്യ ഭൂമൗ വ്യകിരൻ പ്രസൂനൈ -

ർമുദാ മുഹൂർദ്ദുന്യഭയശ്ച നേദുഃ || 18 ||

787

മഹർഷയോ വൈ സമുപാഗതാ യേ

പ്രശസ്യ സാധ്വിത്യനുമോദമാനാഃ |

ഊചുഃ പ്രജാനുഗ്രഹശീലസാരാ

യദുത്തമശ്ലോകഗുണാഭിരൂപം || 19 ||

788

ന വാ ഇദം രാജർഷിവർയ ചിത്രം

ഭവത്സു കൃഷ്ണം സമനുവ്രതേഷു |

യേധ്യാസനം രാജകിരീടജുഷ്ടം

സദ്യോ ജഹൂർഭഗവത്പാർശ്വകാമാഃ || 20 ||

789

സർവേ വയം താവദിഹാസ്ഥഹേദ്യ

കലേവരം യാവദസൗ വിഹായ |

ലോകം പരം വിരജസ്കം വിശോകം

യാസ്യത്യയം ഭാഗവതപ്രധാനഃ || 21 ||

790

ആശ്രുത്യ തദ്യുഷിഗണവചഃ പരീക്ഷിത്

സഥം മധുച്യുദ് ഗുരു ചാവ്യലീകം |

ആഭാഷതൈനാനഭിനന്യ യുക്താത്

ശുശ്രൂഷമാണശ്ചരിതാനി വിഷ്ണോഃ || 22 ||

791

സമാഗതാഃ സർവത ഏവ സർവേ

വേദാ യഥാ മുർതിധരാസ്ത്രിപുഷ്പോ |

നേഹാമവാമുത്ര ച കശ്ചനാർഥ

ഋതേ പരാനുഗ്രഹമാത്മശീലം || 23 ||

792

തതശ്ച വഃ പൃച്ഛ്യമിമം വിപൃച്ഛേ

വിശ്രഭ്യ വിപ്രാ ഇതികൃത്യതായാം |

സർവാത്മനാ മ്രിയമാണൈശ്ച കൃത്യം

ശുദ്ധം ച തത്രാമൃശതാഭിയുക്താഃ || 24 ||

793

തത്രാഭവദ്ഭഗവാൻ വ്യാസപുത്രോ

യദൃച്ഛയാ ഗാമടമാനോന്മപേക്ഷഃ |

അലക്ഷ്യലിംഗോ നിജലാഭതുഷ്ടോ

വൃതശ്ച ബാലൈരവധൂതവേഷഃ || 25 ||

794

തം ദൃഷ്ട്വർഷം സുകുമാരപാദ -

കരോരുബാഹ്വംസകപോലഗാത്രം |

ചാർവായതാക്ഷോന്നസതുൽയകർണ -

സുഭ്രാനനം കംബുസുജാതകംഠം || 26 ||

795

നിഗൂഢജത്രം പുഥുതുംഗവക്ഷസ -

മാവർത്തനാഭിം വലിവൽഗൂഢരം ച |

ദിഗംബരം വക്ത്രവികീർണകേശം

പ്രലംബബാഹും സ്വമരോത്തമാഭം || 27 ||

796

ശ്യാമം സദാപീച്യവയോഽംഗലക്ഷ്മ്യ

സ്ത്രിണാം മനോജ്ഞം രൂപിരസ്മിതേന |

പ്രത്യുത്ഥിതാസ്തേ മൂനയഃ സ്വാസനേഭ്യ -

സ്തൽലക്ഷണജ്ഞാ അപി ഗുഡവർചസം || 28 ||

797

സ വിഷ്ണുരാതോത്രിമയ ആഗതായ

തസ്മൈ സപർയാം ശിരസാഽജഹാര |

തതോ നിവൃത്താ ഹൃബുധാഃ സ്ത്രിയോർഭകാ

മഹാസനേ സോപവിവേശ പുജിതഃ || 29 ||

798

സ സംവൃതസ്തത്ര മഹാൻ മഹീയസാം

ബ്രഹ്മർഷിരാജർഷിദേവർഷിസംഘൈഃ |

വ്യരോചതാലം ഭഗവാൻ യഥേന്ദു -

ർഗ്രഹർക്ഷതാരാനികരൈഃ പരീതഃ || 30 ||

799

പ്രശാന്തമാസീനമകുന്ദമേധസം

മുനിം നൃപോ ഭാഗവതോഭ്യുപേത്യ |

പ്രണമ്യ മുർധ്നാവഹിതഃ കൃതാഞ്ജലി -

ർനത്യാ ഗിരാ സൂന്യതയാൻവപൃച്ഛത് || 31 ||

800

പരീക്ഷിദുവാച

അഹോ അദ്യ വയം ബ്രഹ്മൻ സത്സേവ്യഃ ക്ഷത്രബന്ധവഃ |

കൃപയാതിമിരുപേണ ഭവദ്ഭിസ്തീർഥകാഃ കൃതാഃ || 32 ||

801

യേഷാം സംസ്മരണാത് പുംസാം

സദ്യഃ ശുദ്ധ്യന്തി വൈ ഗൃഹാഃ |

കിം പുനർദർശനസ്പർശ -

പാദശൗചാസനാദിഭിഃ || 33 ||

802

സാന്നിധ്യാത്തേ മഹായോഗിൻപാതകാനി മഹാന്ത്യപി |

സദ്യോ നശ്യന്തി വൈ പുംസാം വിഷ്ണോരിവ സുരേതരാഃ || 34 ||

803

അപി മേ ഭഗവാൻ പ്രീതഃ കൃഷ്ണഃ പാണ്ഡുസുതപ്രിയഃ |
പൈതൃഷ്ടസേയപ്രീത്യർഥം തദ്ഗോത്രസ്യാത്തബാധവഃ || 35 || 804

അന്യഥാ തേവ്യക്തഗതേർദർശനം നഃ കഥം നൃണാം |
നിതരാം മ്രിയമാണാനാം സംസിദ്ധസ്യ വനീയസഃ || 36 || 805

അതഃ പൃച്ഛാമി സംസിദ്ധിം യോഗിനാം പരമം ഗുരും |
പുരുഷസ്യേഹ യത്കാർയം മ്രിയമാണസ്യ സർവഥാ || 37 || 806

യച്ഛ്യാതവ്യഥമോ ജപ്യം യത്കർതവ്യം നൃഭിഃ പ്രഭോ |
സ്ഥർതവ്യം ഭജനീയം വാ ബ്രൂഹി യദ്വാ വിപര്യയം || 38 || 807

നൂനം ഭഗവതോ ബ്രഹ്മൻ ഗൃഹേഷു ഗൃഹമേധിനാം |
ന ലക്ഷ്യതേ ഹ്യവസ്ഥാനമപി ഗോദോഹനം ക്വചിത് || 39 || 808

സുത ഉവാച

ഏവമാഭാഷിതഃ പൃഷ്ടഃ സ രാജ്ഞാ ശ്ലക്ഷ്ണയാ ഗിരാ |
പ്രത്യഭാഷത ധർമജ്ഞാ ഭഗവാൻ ബാദരായണിഃ || 40 || 809

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ

വൈയാസികൃതമഷ്ടാദശസാഹസ്രാം പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

പ്രഥമസ്കന്ധേ ശുകാഗമനം നാമ ഏകോനവിംശോധ്യായഃ ||